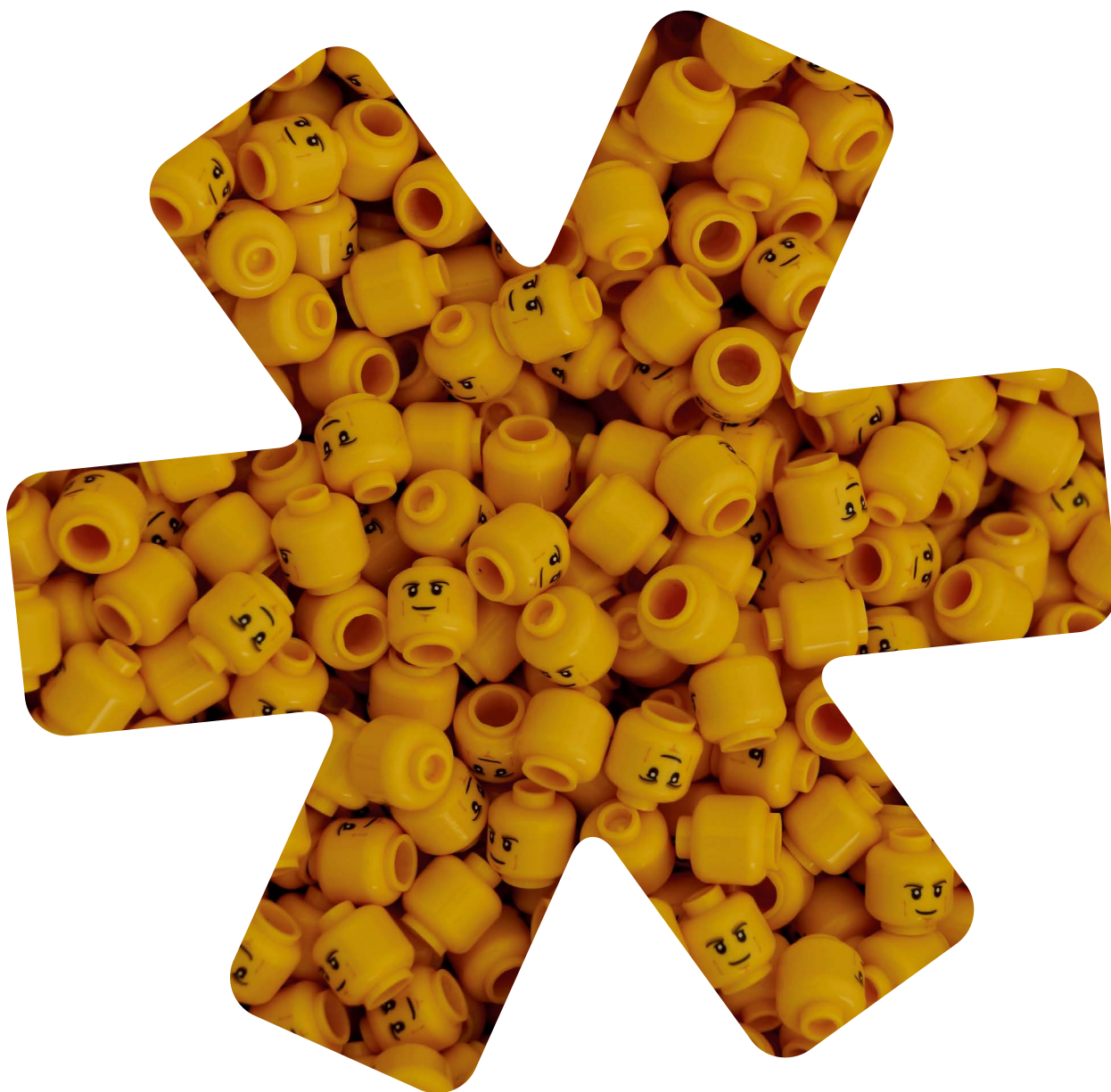

Dossier 2022 - Steunpunt Data & Analyse

BEVOLKING IN VLAAMS-BRABANT

Over groei en migraties

Filip De Maesschalck

**VLAAMS-
BRABANT**

kruispunt van vele werelden

Voorwoord

Vlaams-Brabant – Kruispunt van vele werelden. Zo luidt de baseline van onze provincie. En dat die slagzin raak gekozen is, bewijst deze nota over de bevolkingsevolutie en migraties in Vlaams-Brabant.

Ze toont een scherp beeld van een jonge en snelgroeiende provincie. De Vlaams-Brabantse bevolking is jonger en groeit sneller dan in andere provincies. Die groei komt er door geboortes, maar meer nog door migratie vanuit andere provincies, Brussel en het buitenland. Al gebeuren veruit de meeste verhuisbewegingen binnen eenzelfde gemeente en tussen Vlaams-Brabantse gemeenten.

Doorheen deze migraties zien we een stijgende diversiteit van de bevolking. En ook een divers beeld van onze provincie: Een dichtbevolkte Vlaamse Rand en provinciehoofdstad Leuven en een veel lagere bevolkingsdichtheid in de rest van de provincie; veel grote en jonge gezinnen in de Rand en veel meer oudere inwoners en gezinsverdunding in het Pajottenland en het Hageland.

Onze snelgroeiende bevolking bewijst dat veel mensen in Vlaams-Brabant een aantrekkelijke plaats zien om te leven. Ik kan ze uiteraard geen ongelijk geven. Onze relatief jonge en diverse bevolking draagt ongetwijfeld bij aan de dynamische regio die Vlaams-Brabant is. Waar we levenskwaliteit koppelen aan een zeer centrale ligging in het hart van Europa, schitterend erfgoed aan razendsnelle innovatie, levendige steden en dorpen aan weidse landschappen, ... Een – wel ja – kruispunt van vele werelden.

Deze nota is een werkstuk van het provinciale Steunpunt Data & Analyse. Een dienst die precies doet wat de naam aangeeft: alle mogelijke gegevens over Vlaams-Brabant samenbrengen en ontsluiten. Op een toegankelijke maar daarom niet minder grondige manier. Betrouwbare data leveren ons een scherper beeld op van onze regio en vormen zo een basis voor beter beleid. Al die kennis houden we uiteraard niet voor onszelf. Op de website provincies.incijfers.be kunnen gemeenten, beleidsmakers en elke geïnteresseerde een ware schat aan informatie en rapporten vinden, of het nu over welzijn, mobiliteit, grondgebruik of klimaat gaat. Een aanrader.

Op geregelde tijdstippen brengt Data & Analyse de meest recente cijfers over een bepaald thema samen in een overzichtelijke nota. Dit is het nieuwste exemplaar in die reeks.

Ik wens je veel leesplezier.

Tom Dehaene
Gedeputeerde voor Data & Analyse

Inhoud

Voorwoord	3
Inhoud.....	4
Inleiding	5
1. De bevolking van Vlaams-Brabant	6
1.1 De totale bevolking	6
1.2 Leeftijd en geslacht.....	7
1.3 Nationaliteit en herkomst	8
2. De bevolkingsevolutie.....	10
2.1 De evolutie op lange termijn	10
2.2 Focus op recente ontwikkelingen	11
2.2.1 Algemeen overzicht	11
2.2.2 Demografische kenmerken van de migranten.....	13
2.2.3 Gemeentelijke verschillen.....	18
2.2.4 Gemeentelijke verschillen naar leeftijd en herkomst	24
2.2.5 Gemeenten van herkomst en bestemming: Leuven en de Vlaamse Rand.....	28
2.3 Gevolgen voor leeftijdsstructuur, nationaliteit en herkomst.....	40
3. Gezinsstructuur	42
3.1 Gezinnen in Vlaams-Brabant: een overzicht	43
3.1.1 Aantal gezinnen en gezinsgrootte	43
3.1.2 Gezinstypes	44
3.1.3 Evolutie in de tijd.....	46
3.2 Het ene gezin is het andere niet.....	48
3.2.1 Gezinstypes: naar meer detail	48
3.2.2 Evolutie van de gezinstypes	50
4. Samenvatting.....	52
4.1 De bevolking in Vlaams-Brabant	52
4.2 De bevolkingsevolutie in Vlaams-Brabant.....	52
4.2.1 Wie zijn de verhuizers: demografische kenmerken van de migranten.....	53
4.2.2 Verschillen tussen de gemeenten	53
4.2.3 Focus op Leuven en de Vlaamse Rand	54
4.3 Gezinsstructuur.....	55
4.3.1 Evolutie van gezinstypes	55

Inleiding

Vlaams-Brabant is de snelst groeiende Vlaamse provincie, of we dat nu vergelijken met het aantal inwoners tien, twintig of zelfs dertig jaar geleden. In het aangrenzende Brussels Hoofdstedelijk Gewest, dat een grote demografische invloed uitoefent op Vlaams-Brabant, is de bevolkingsgroei zelfs nog groter. Deze bijdrage handelt over deze evoluties: Hoe snel groeit de bevolking in Vlaams-Brabant aan? Is dat dan vooral door geboortes, of komen er veel mensen van buiten Vlaams-Brabant wonen? Van waar komen die dan? En hoe evolueert dat allemaal in de tijd?

Migraties of verhuisbewegingen spelen doorgaans de grootste rol in de bevolkingsevolutie, en krijgen hier dan ook de meeste aandacht. Vooraleer we hierop ingaan, schetsen we in een **eerste hoofdstuk** de kenmerken van de huidige bevolking in Vlaams-Brabant: hoeveel inwoners telt Vlaams-Brabant op dit moment? Zijn er veel jonge inwoners? Is er veel internationale aanwezigheid? Ook het Brussels Hoofdstedelijk Gewest wordt daarbij meegenomen. Dat wordt immers volledig omsloten door Vlaams-Brabant.

In deze algemene schets werken we met de officiële bevolkingsgegevens van het Belgische statistiekbureau Statbel. Op die manier kunnen we ook de Brusselse gemeenten in kaart brengen. Wanneer we in een **tweede hoofdstuk** dieper ingaan op de evolutie van de bevolking en de migraties, gebruiken we een eigen verwerking van de gegevens van het Rijksregister, die we enkel voor het Vlaams Gewest beschikbaar hebben. Deze laat immers meer detail toe: we kunnen een aantal indicatoren berekenen die door Statbel niet worden geleverd. Heel wat van die gegevens kan je terugvinden op onze website provincies.incijfers.be, onder de hoofding bevolking.

In een **derde hoofdstuk** bekijken we de gezinsstructuur van de Vlaams-Brabantse bevolking. We kijken dan niet meer naar het aantal inwoners, maar wel naar het aantal gezinnen en hun kenmerken. Zijn er vooral kinderen met gezinnen? Of is het aandeel alleenwonenden groter? Ook hier kijken we naar de evolutie in de tijd. Er wordt bijzondere aandacht besteed aan de gezinsverdunding.

1. De bevolking van Vlaams-Brabant

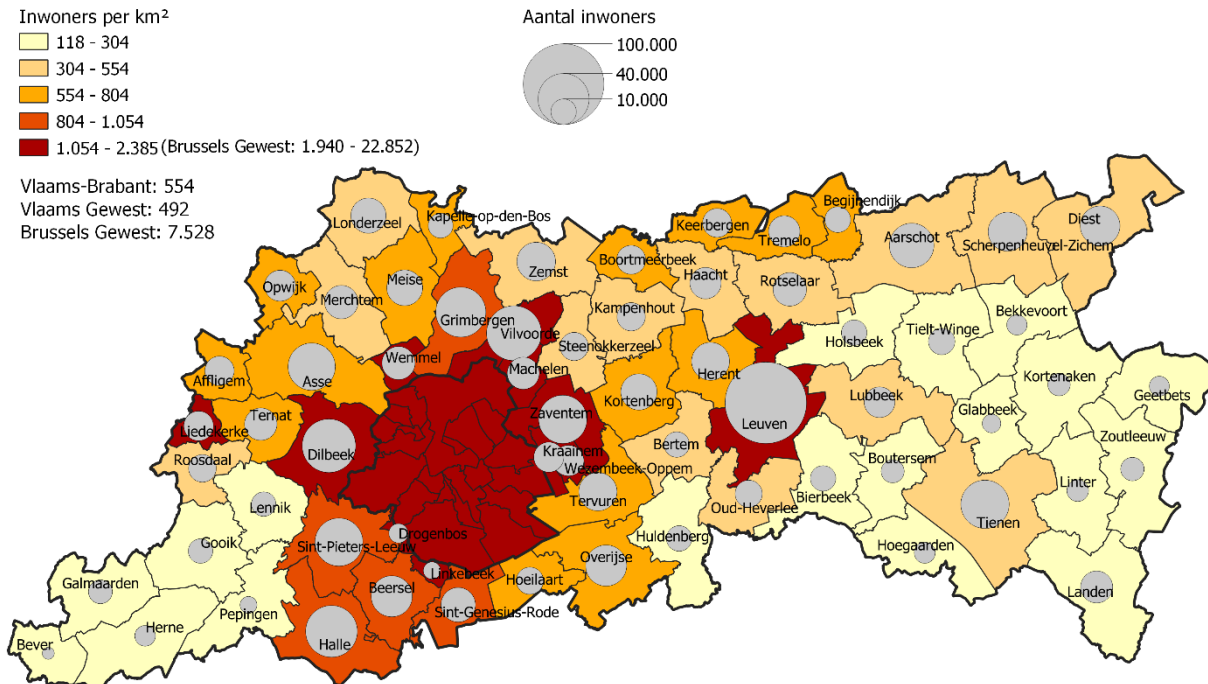
1.1 De totale bevolking

Vlaams-Brabant telt 1.173.440 inwoners in 2022. Dat is 17,5% van de Vlaamse bevolking. Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest -hierna kortweg Brussels Gewest of Brussel genoemd- heeft meer inwoners (1.222.637), maar is veel kleiner, en heeft dus een veel hogere bevolkingsdichtheid. In Vlaams-Brabant bedraagt die 554 inwoners per km². Dat is hoger dan in het Vlaams Gewest (492), maar beduidend lager dan in het Brussels Gewest (7.528).

De gemeenten met het grootste bevolkingsaantal zijn Leuven (102.236), Vilvoorde (46.354), Dilbeek (44.095) en Halle (41.284). De centrale steden uit het Hageland vallen buiten de top vijf: Tienen (35.973) op plaats zes, Aarschot (30.594) op plaats tien en Diest (24.516) op plaats 13. De plaatsen ertussen worden ingenomen door randgemeenten van het Brussels Gewest.

De bevolkingsdichtheid geeft een ander beeld. Leuven heeft dan wel meer dan dubbel zo veel inwoners dan Vilvoorde, de bevolkingsdichtheid is er kleiner (Leuven: 1.778, Vilvoorde: 2149). Ook in een aantal andere gemeenten rond Brussel is de bevolkingsdichtheid groter dan in Leuven: Kraainem (2.3854), Drogenbos (2.308), Wezembeek-Oppeem (2.109) en Wemmel (1.959). **Kaart 1** geeft een overzicht van de bevolking en bevolkingsdichtheid in de Vlaams-Brabantse gemeenten.

Kaart 1: Bevolkingsdichtheid

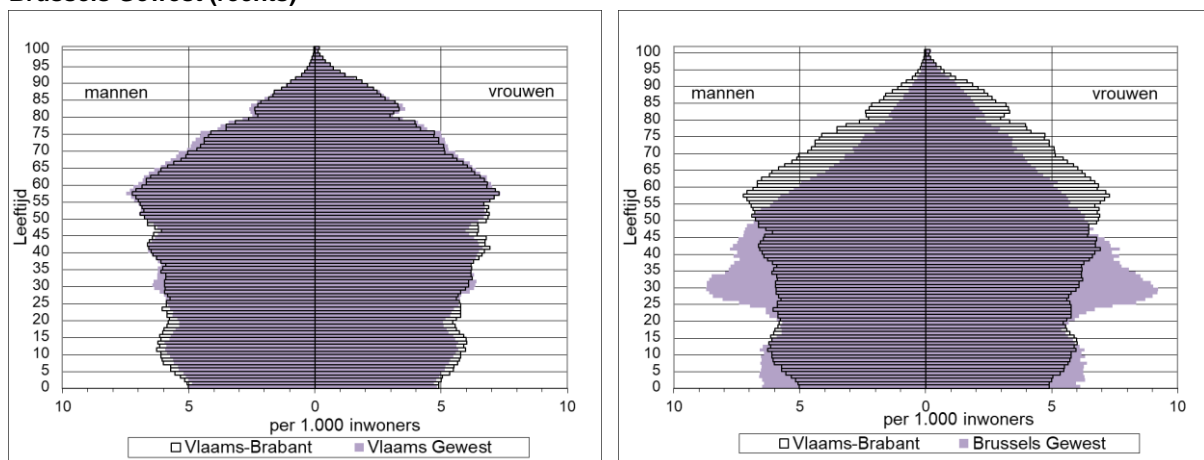

Kaart: Data & Analyse Vlaams-Brabant
 Bron data: Statbel | provincies.incijfers.be, 2022 (gegevens 2022)

1.2 Leeftijd en geslacht

Vlaams-Brabant is niet alleen de snelst groeiende Vlaamse provincie, het is ook de jongste. Ze telt het grootste aandeel minderjarigen (20,5% t.o.v. 19,4% in het Vlaams Gewest), het kleinste aandeel 65-plussers (19,8% t.o.v. 20,9% in het Vlaams Gewest) en de laagste gemiddelde leeftijd (41,7 jaar, t.o.v. 42,5 in het Vlaams Gewest). Het Brussels Gewest is nog heel wat jonger: 22,4% minderjarigen, 13,1% 65-plussers en een gemiddelde leeftijd van 37,3 jaar. **Figuur 1** toont dit duidelijk aan. Het geeft de bevolkingspiramide van Vlaams-Brabant t.o.v. die van het Vlaams Gewest (links) en t.o.v. die van het Brussels Gewest (rechts). Ondanks de jonge leeftijdsstructuur in het Brussels Gewest, is de (lichte) ondervertegenwoordiging van tieners er opvallend. We zullen later zien dat dit te maken heeft met migraties: gezinnen met kinderen verhuizen immers vaak naar de rand rond Brussel.

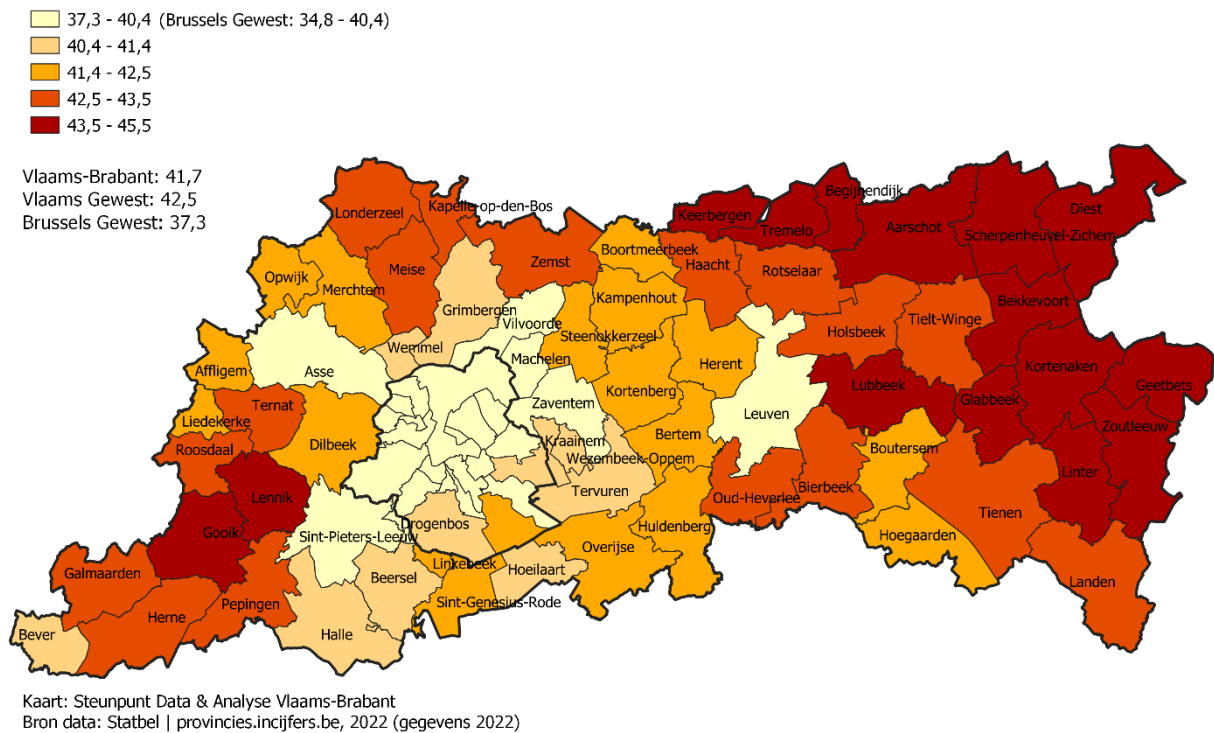
Figuur 1: Bevolkingspiramide van Vlaams Brabant vergeleken met het Vlaams Gewest (links) en het Brussels Gewest (rechts)

Bron data: Statbel | provincies.incijfers.be, 2022 (gegevens 2022)

Heel wat gemeenten die grenzen aan het Brussels Gewest hebben ook een leeftijdsstructuur die aanleunt bij die van het Brussels Gewest. Deze gemeenten hebben dus een jongere bevolking dan de rest van de provincie. Dit zien we op **Kaart 2**, die de gemiddelde leeftijd per gemeente toont. Er is overigens een sterke positieve correlatie tussen de gemiddelde leeftijd en het aandeel 65-plussers en een sterke negatieve correlatie tussen de gemiddelde leeftijd en het aandeel minderjarigen. Een belangrijke uitzondering is de stad Leuven, waar er relatief weinig minderjarigen zijn, maar waar de gemiddelde leeftijd wel laag is. Dat komt door het groot aantal jongvolwassenen in de stad, wat dan weer te maken heeft met de universiteit en hogescholen (in het Brussels Gewest zien we dat ook duidelijk in Elsene, Etterbeek en Sint-Gillis). De studenten blijven er na hun studies immers vaak nog een tijdje wonen.

Kaart 2: Gemiddelde leeftijd

Zoals we op de bevolkingspiramides kunnen zien, worden vrouwen gemiddeld wat ouder dan mannen. Het aandeel vrouwen in de bevolking is dan ook wat groter dan de helft (50,9% in Vlaams-Brabant). De verschillen tussen de gemeenten zijn beperkt. Het aandeel vrouwen is wat kleiner dan de helft in enkele gemeenten van het Hageland en het Pajottenland (Bekkevoort, Hoegaarden, Tielt-Winge, Bierbeek, Pepingen). Omgekeerd is het in enkele gemeenten rond Brussel (Drogenbos, Linkebeek, Wezembeek-Oppeem) meer dan een percent hoger dan gemiddeld in Vlaams Brabant. Globaal zijn meer verstedelijkte gebieden dus wat vrouwelijker, landelijke gebieden mannelijker. Vrouwen gaan immers vaker studeren in de stad, en blijven daar (of in de stadsrand) vaak wonen. Een uitzondering op de vrouwelijke oververtegenwoordiging zijn de stadscentra, waar migratie uit het buitenland het aandeel mannen doet toenemen. Mede daardoor telt Leuven evenveel mannen dan vrouwen.

1.3 Nationaliteit en herkomst

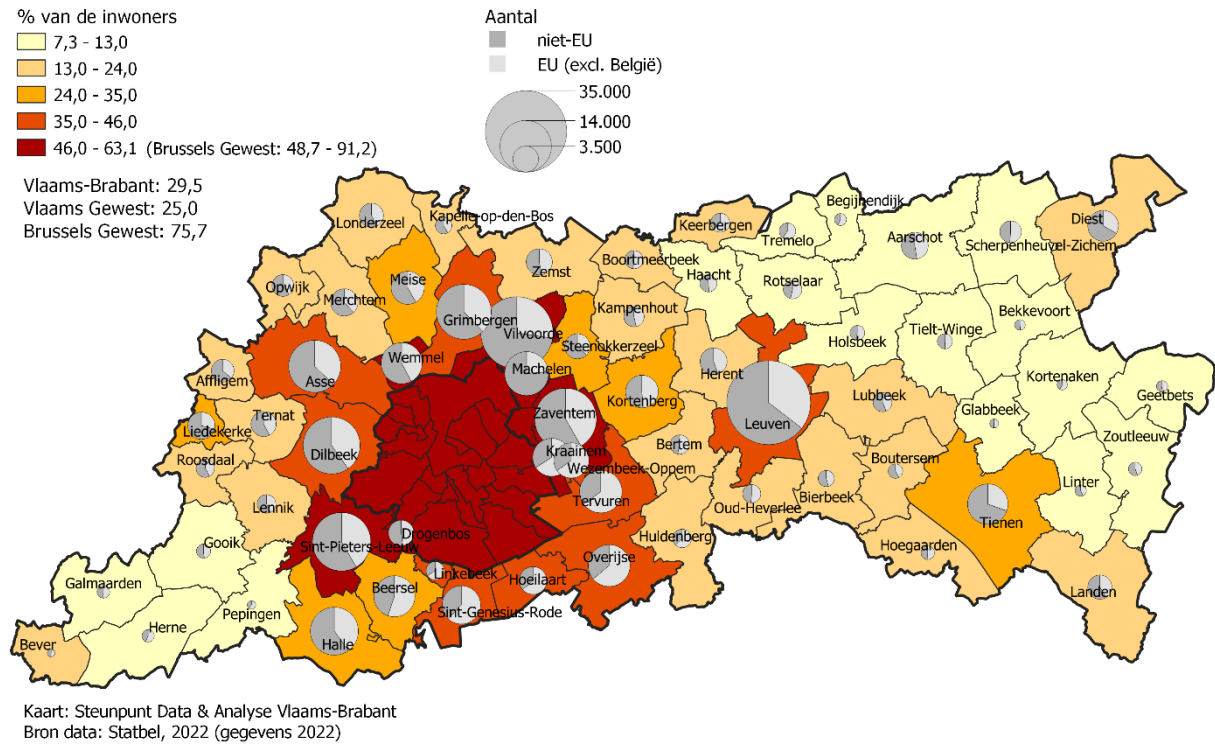
11,1% van de Vlaams-Brabanders zijn niet-Belg. Dat is meer dan in het Vlaams Gewest (9,8%), maar veel minder dan in het Brussels Gewest (35,9%). Omdat heel wat mensen de Belgische nationaliteit aannamen, is nationaliteit geen goede graadmeter om de bevolking met een migratieachtergrond te begroten. Daarom kijken we naar de herkomst: bij een niet-Belgische herkomst heeft de persoon zelf en/of één van de ouders de niet-Belgische geboortenationaliteit.¹ 29,5% van de Vlaams-Brabanders heeft een niet-Belgische herkomst, in het Vlaams Gewest is dat 25,0% en in het Brussels Gewest 75,7%. **Kaart 3** geeft deze aandelen weer, en geeft ook aan of de niet-Belgische herkomst van binnen of buiten de EU is. Terwijl 36% van de niet-Belgen van buiten de EU is, is dat bij een niet-Belgische herkomst 57%. Vooral niet-Belgen van buiten de EU hebben dus de Belgische nationaliteit aangenomen. EU-

¹ In de cijfers van Statbel wordt voorrang gegeven aan de geboortenationaliteit van de vader, terwijl dat bij de Rijksregisterverwerking de moeder is. Wanneer er geen informatie is over de ouders, wordt naar de eigen geboortenationaliteit gekeken.

De bevolking van Vlaams-Brabant

inwoners hebben immers gelijkaardige rechten als Belgen. Ook in de meeste gemeenten is de groep met een herkomst van buiten de EU in de meerderheid. Alleen ten zuidwesten van Brussel is dat duidelijk niet het geval. Hier wonen heel wat werknemers van Europese instellingen.

Kaart 3: Inwoners met niet-Belgische herkomst

De herkomst is gebaseerd op iemands geboortenationaliteit of die van de ouder(s), en een niet-Belgische herkomst betekent dus niet noodzakelijk dat iemand in het buitenland geboren is. Deze cijfers liggen tussen de percentages van nationaliteit en herkomst in. Niet-Belgen zijn meestal wel in het buitenland geboren, het grootste deel van de Belgen van niet-Belgische herkomst niet. Concreet is 15,8% van de Vlaams-Brabanders in het buitenland geboren, in het Vlaams Gewest is dat 14,2% en in het Brussels Gewest 46,7%.

2. De bevolkingsevolutie

In het vorige hoofdstuk brachten we een aantal kenmerken van de inwoners van Vlaams-Brabant in kaart. In dit hoofdstuk voegen we de tijdsdimensie toe en kijken we naar de bevolkingsevolutie. Hoe snel groeit de bevolking in Vlaams-Brabant aan, en vooral: hoe komt dat? Is dat te verklaren door natuurlijke aangroei (het aantal geboortes min het aantal sterfgevallen) of eerder door een positief migratiesaldo (het aantal immigraties min het aantal emigraties)? En komen die dan vooral uit het buitenland of eerder uit de rest van het land? En wat betekent dat voor de leeftijdsstructuur en de herkomst van de bevolking?

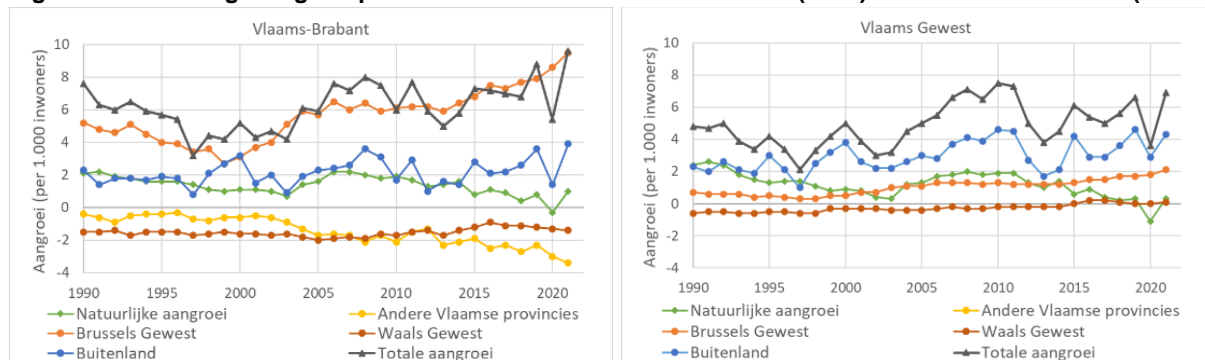
In tegenstelling tot in het vorige hoofdstuk, waar we met gegevens van het Belgisch statistiekbureau Statbel werkten, gebruiken we hier een eigen verwerking van de gegevens van het Rijksregister. Deze laten immers meer detail toe: we kunnen een aantal indicatoren berekenen die door Statbel niet worden geleverd. Deze gegevens maken het bovendien mogelijk om ook het wachtregister mee te nemen, die asielzoekers omvatten waarvan de procedure nog loopt, of EU-burgers in afwachting van inschrijving. Deze mensen behoren niet tot de officiële bevolking, maar wonen hier natuurlijk wel.

2.1 De evolutie op lange termijn

De bevolking in Vlaams-Brabant groeide sinds 1990 met 211.642 inwoners. Dat is gemiddeld 6.614 inwoners extra per jaar, ongeveer evenveel als het huidige inwonersaantal van de gemeente Bekkevoort. In 2022 werd de grootste groei opgetekend, met 11.151 personen. Ook in het Vlaams Gewest als geheel groeide de bevolking aan, maar de gemiddelde groei is er wel kleiner: gemiddeld 4,9 per 1.000 inwoners, tegenover 6,2 in Vlaams-Brabant.

Op **Figuur 2** staat de jaarlijkse totale aangroei per 1.000 inwoners, sinds 1990, voor Vlaams-Brabant (links) en het Vlaams Gewest (rechts). Deze totale aangroei (zwarte lijn) is de optelsom van de andere lijnen op de figuur: de natuurlijke aangroei (groene lijn), het migratiesaldo met het buitenland (blauwe lijn), met de andere Vlaamse provincies (gele lijn), met het Brussels Gewest (oranje lijn) en met het Waals Gewest (rode lijn). Elk van deze cijfers kan positief of negatief zijn. Zo is de natuurlijke aangroei negatief als er meer sterfgevallen zijn dan geboortes, wat enkel het geval was in het coronajaar 2020. Een migratiesaldo is negatief wanneer er meer emigraties zijn dan immigraties. Dat is bijvoorbeeld vaak het geval voor het migratiesaldo met het Waals gewest.

Figuur 2 : Bevolkingsaangroei per 1.000 inwoners in Vlaams-Brabant (links) en het Vlaams Gewest (rechts)

Bron data: Rijksregister | provincies.incijfers.be, 2022

De Vlaams-Brabantse bevolking (linkse grafiek) groeit vooral door migratie uit het Brussels gewest, waar de bevolking eveneens sterk aangroeit. Het migratiesaldo met Brussel stijgt elk jaar en bereikte in 2021 een record met 9,5 per 1.000 inwoners. Dat zijn 11.088 personen in één jaar. In mindere mate is er groei door migratie uit het buitenland en ook door natuurlijke aangroei. Omgekeerd verliest Vlaams-Brabant bevolking aan Wallonië en meer en meer aan andere Vlaamse provincies. In Vlaanderen (rechtste grafiek) wordt de bevolkingsgroei door andere factoren bepaald. Daar speelt migratie uit het buitenland de grootste rol. De natuurlijke aangroei was in 1990 nog de belangrijkste factor, maar de daling is er sterk (en sterker dan in Vlaams-Brabant). In vergelijking met het Vlaams Gewest zien we in Vlaams-Brabant dus een kleinere migratie uit het buitenland, maar een veel grotere migratie uit Brussel. Dit heeft ook met elkaar te maken: heel wat van de buitenlandse migratie in de regio wordt opgevangen door het Brussels Gewest. Een eventuele verhuizing naar Vlaams-Brabant gebeurt dan later.

Een migratiesaldo geeft de netto-aangroei. Zo betekent een migratiesaldo met Brussel van 11.088 personen dat er 11.088 mensen méér uit Brussel kwamen dan omgekeerd. Er kwamen eigenlijk 19.923 mensen vanuit het Brussels Gewest, maar 8.835 personen maakten de omgekeerde beweging. Het aantal bewegingen van en naar Brussel nam toe in de loop van de tijd, ook per 1.000 inwoners. Dit geldt overigens ook voor de andere migraties: van en naar het Vlaams Gewest, van en naar het Waals Gewest en van en naar het buitenland. Het aantal geboorten en sterfgevallen gaat, per 1.000 inwoners, eerder in dalende lijn.

2.2 Focus op recente ontwikkelingen

2.2.1 Algemeen overzicht

In dit onderdeel bestuderen we meer in detail de recentste ontwikkelingen. We doen dit niet voor het laatste jaar, maar voor de laatste vijf jaar. Op die manier middelen we toevallige sprongen in het bevolkingsverloop uit, of sprongen die het gevolg zijn van éénmalige gebeurtenissen. Zeker op (deel)gemeenteniveau kan dit belangrijk zijn (bijvoorbeeld: grote vastgoedontwikkelingen of de opening van een asielcentrum) .

Tabel 1 geeft de provinciale cijfers voor de periode 2017-2021. Links zien we de totale aantallen: de in- en uitstroom en het resulterende saldo voor de natuurlijke aangroei, de binnenlandse migratie (onderverdeeld naar gewest) en de buitenlandse migratie. Rechts staan de gemiddelden per jaar, in absolute cijfers en per 1.000 inwoners. De genoemde termen in de tabel (natuurlijke aangroei, de buitenlandse migratie, de verschillende binnenlandse migratiestromen) noemt men ook wel de componenten van de bevolkingsgroei of -loop.

In de laatste vijf jaar verloor Vlaams-Brabant heel wat inwoners aan de andere Vlaamse provincies (een saldo van -3.191 per jaar) en in mindere mate aan het Waals Gewest (-1.384 per jaar). De grootste aangroei is er uit Brussel, met 9.453 inwoners per jaar. Dat is ongeveer evenveel als een gemeente als Gooik. Verder groeit de bevolking aan door migratie uit het buitenland (3.146 per jaar) en in mindere mate door natuurlijke aangroei (648 per jaar).

Tabel 1: Loop van de bevolking in Vlaams-Brabant, 2017-2021

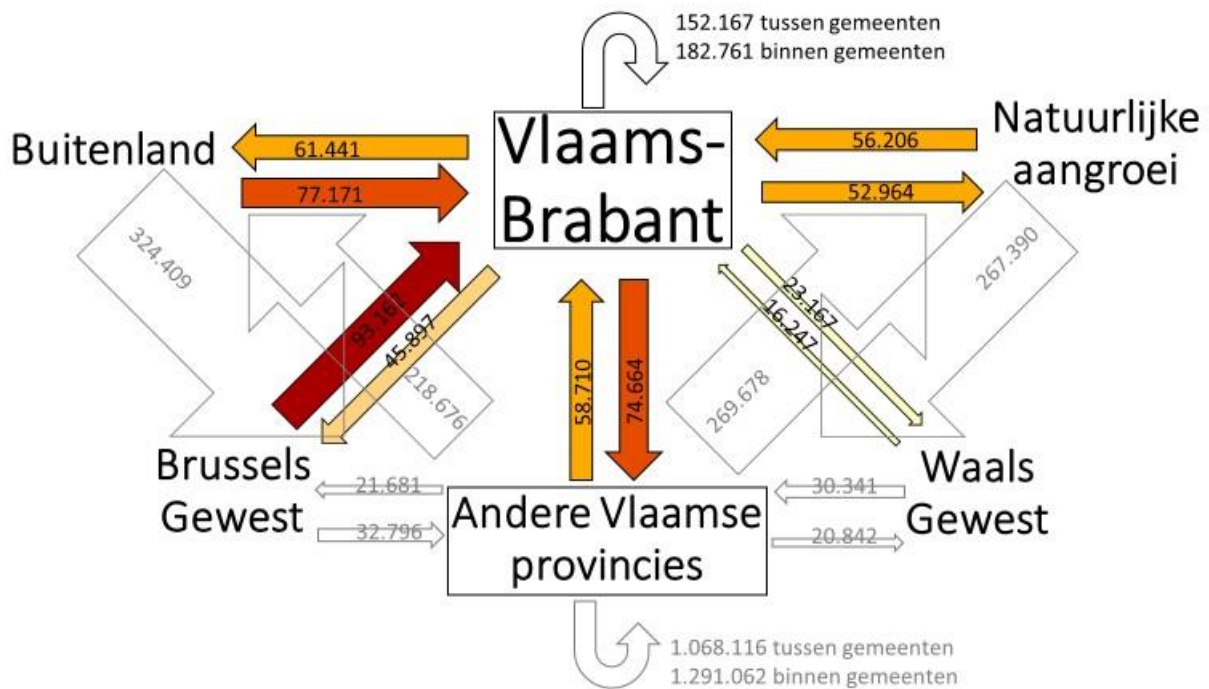
	Periode 2017-2021			Gemiddelde aangroei per jaar	
	in	uit	saldo	aantal	per 1.000 inwoners
Natuurlijke aangroei	56.206	52.964	3.242	648	0,6
Binnenlandse migratie	168.119	143.728	24.391	4.878	4,2
waarvan Brussels Gewest	93.162	45.897	47.265	9.453	8,2
waarvan Waals Gewest	16.247	23.167	-6.920	-1.384	-1,2
waarvan andere Vlaamse provincies	58.710	74.664	-15.954	-3.191	-2,8
Buitenlandse migratie	77.171	61.441	15.730	3.146	2,7
Totale aangroei	301.496	258.133	43.363	8.673	7,5

Bron data: Rijksregister | provincies.incijfers.be, 2022

Figuur 3 stelt deze cijfers schematisch voor. Daarop zien we dat er ongeveer evenveel bewegingen zijn tussen Vlaams-Brabant en het **buitenland**, het **Brussels Gewest** en de rest van het **Vlaams Gewest** (telkens tussen 130.000 en 140.000 inwoners op vijf jaar tijd), maar dat de in- en uitgaande bewegingen het minst in evenwicht zijn in de uitwisseling met het Brussels Gewest. Daar is de groei dus het grootst (+47.265 personen op vijf jaar). Het onevenwicht met het buitenland en het Vlaams Gewest is kleiner, maar gaat in verschillende richting: bevolkingsgroei uit het buitenland (+15.730 personen in vijf jaar), bevolkingsverlies naar de rest van het Vlaams Gewest (-15.954 personen in vijf jaar). Het aantal **geboorten en sterfgevallen** is wat kleiner dan deze migratiebewegingen (een kleine 110.000), en is ook meer in evenwicht: +3.242 personen in vijf jaar tijd. In vergelijking hiermee is het aantal bewegingen tussen Vlaams-Brabant en het **Waals Gewest** klein (een kleine 40.000), maar levert wel een bevolkingsverlies op van 6.920 personen.

Alles bij elkaar zijn er meer dan 450.000 immigraties en emigraties op vijf jaar tijd. Wanneer we daar de geboorten en de sterfgevallen aan toevoegen, hebben we meer dan 550.000 bewegingen binnen Vlaams-Brabant. Dat is bijna de helft van de bevolking!

Figuur 3: Loop van de bevolking in Vlaams-Brabant, 2017-2021

Bron data: Rijksregister | provincies.incijfers.be, 2022

Ter vergelijking zijn ook de cijfers voor de andere Vlaamse provincies opgenomen op de figuur, in de achtergrond. Ten slotte vind je er de **migraties tussen gemeenten in Vlaams-Brabant**. Dat zijn er meer dan de in-en uitgaande bewegingen met het buitenland, het Brussels Gewest of het Vlaams Gewest: 152.167 keer werd er tussen twee Vlaams-Brabantse gemeenten verhuisd. **Binnen de Vlaams-Brabantse gemeenten** zelf werd er nog meer verhuisd: 182.761 keer.

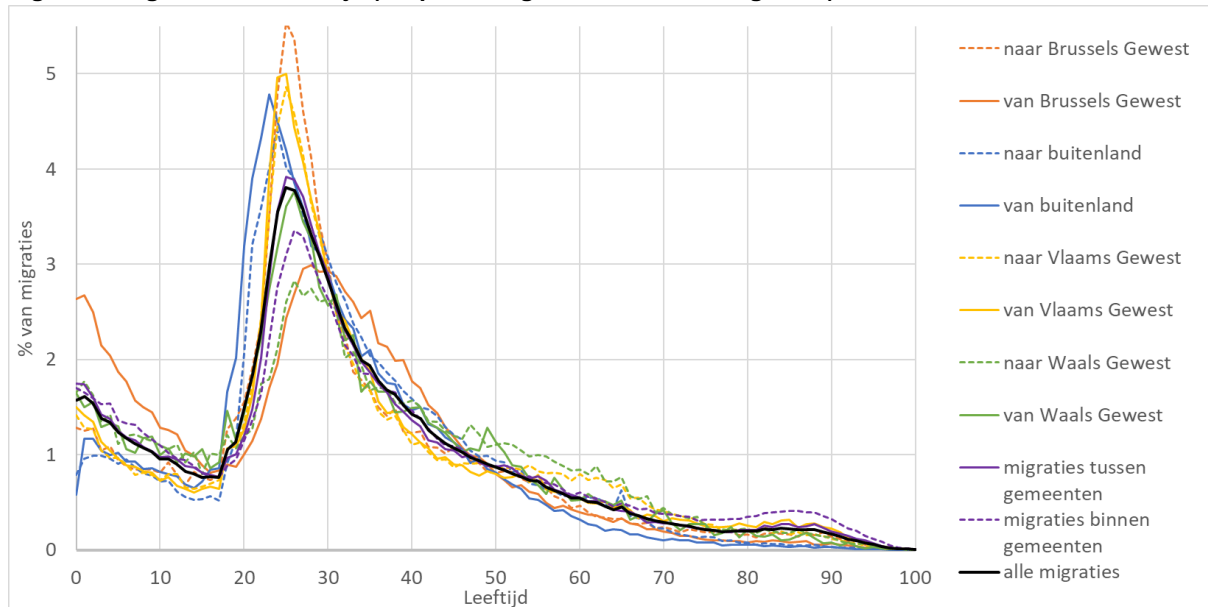
2.2.2 Demografische kenmerken van de migranten

Niet alle bevolkingsgroepen migreren evenveel. Zo zullen bepaalde leeftijdsgroepen meer van woonplaats veranderen dan andere. De zwarte lijn op **Figuur 4** geeft het belang van de verschillende leeftijden, als percentage van het totaal aantal verhuizers (op alle leeftijden). We zien dat de 25-jarigen (af te lezen op de X-as) het meest migreren: goed voor 3,8% van het totaal aantal verhuizers (af te lezen op de Y-as). Meer dan de helft van alle migraties doet zich voor bij 20-39-jarigen. Verder migreren jonge kinderen nog relatief vaak (mee met hun ouders). 55-plussers migreren het minst: 13% van de migranten is 55 jaar of meer, terwijl ze wel 33% van de bevolking uitmaken.

Deze lijn maakt geen verschil tussen types van migratiebewegingen. De andere lijnen uit **Figuur 4** geven de leeftijdsverdeling voor de onderscheiden migratiebewegingen uit **Figuur 3**. De meeste curves zijn gelijklopend aan die van het totaal van de migraties, maar er zijn een paar opvallende uitzonderingen. Dit geldt voor de migranten van en naar het **Brussels Gewest**, die bovendien erg van elkaar verschillen. Bij de verhuizers *uit* Brussel ligt de piek in de curve boven 25 jaar, en het aandeel jonge kinderen is er heel hoog. Omgekeerd zijn er net weinig kinderen bij de verhuizers *naar* Brussel, en daar is het aandeel jonge twintigers juist erg hoog. Dit is een typisch fenomeen van migraties naar en van een centrumstad: jongeren verhuizen naar de stad (of domiciliëren zich er na hun studietijd), waar het type woningen op hun noden is afgestemd (kleinere huurwoningen). Wanneer ze een gezin stichten verhuizen ze vaak (opnieuw) naar de rand. Verder is het profiel van de migraties met het **buitenland** afwijkend: het aandeel kinderen is hier het laagst, en de gemiddelde migrant is jonger dan

gemiddeld. Dit geldt vooral voor de inwijkelingen. Bij de oudere leeftijdsgroepen gaat het bij alle migratiebewegingen om kleine aandelen. We zien tussen 50 en 70 jaar wel een bovengemiddeld aandeel migraties naar het Waals gewest (gemeenten in de Ardennen) en het Vlaams Gewest (de kustgemeenten). Verder is er bij de 80-plussers een verhoging van het aandeel migraties tussen en vooral binnen Vlaams-Brabantse gemeenten. Hier gaat het vaak om verhuizingen naar woonzorgcentra of serviceflats.

Figuur 4: Migraties naar leeftijd (als percentage van het aantal migraties), 2017-2021

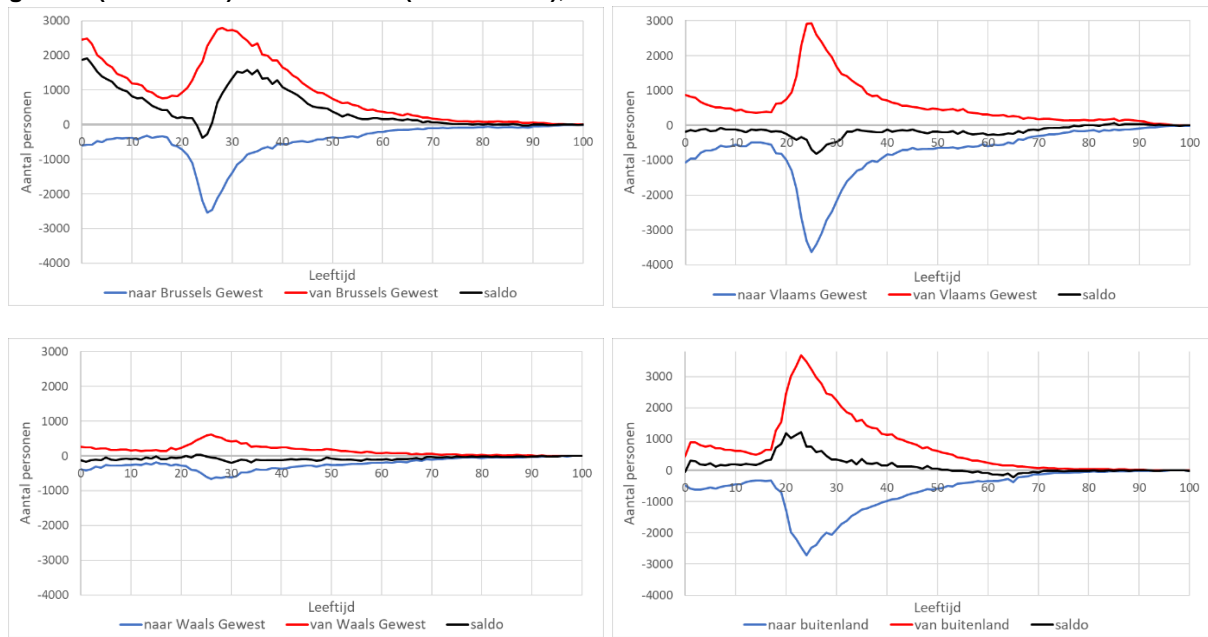
Bron data: Rijksregister | provincies.incijfers.be, 2022

Figuur 4 sommeert elke curve op 100%: het gaat telkens om de leeftijdsverdeling van een bepaald type migratie. Maar sommige migraties komen meer voor dan andere: zo zijn er meer immigraties uit het Brussels Gewest dan omgekeerd.

Figuur 5 houdt hier rekening mee en geeft voor elke leeftijd het absoluut aantal vertrekkers uit Vlaams-Brabant, het absoluut aantal aankomers en het resulterende saldo. Het saldo meet dus de bevolkingwinst of het bevolkingsverlies per leeftijd. Linksboven op de figuur zien we de migratie met het Brussels Gewest. Daaruit blijkt een sterk positief saldo voor jonge kinderen en voor dertigers. Alleen voor jonge twintigers zien we een negatief saldo. Er is dus een groot verschil tussen de leeftijdsopbouw van de immigranten en de emigranten. Dit is veel minder het geval voor de migratie met de rest van het Vlaams Gewest (rechtsboven op de figuur): het leeftijdsprofiel van immigranten en emigranten is er eerder gelijklopend. Wel zijn er voor bijna alle leeftijden wat meer emigranten dan immigranten, waardoor het saldo voor bijna alle leeftijden negatief is. Voor Wallonië (linksonder) geldt eveneens een negatief saldo voor de meeste leeftijdsgroepen. Er is enkel een uitzondering voor jonge twintigers: hier is het saldo licht positief, omdat jonge erkende vluchtelingen migreren uit de Waalse asielcentra. De aangroei uit het buitenland tenslotte (rechtsonder) is vooral positief voor jonge twintigers. Vanaf 55 jaar is het doorgaans (licht) negatief.

De bevolkingsevolutie

Figuur 5: Migratie per leeftijd, met het Brussels Gewest (linksboven), Vlaams Gewest (rechtsboven), Waals gewest (linksonder) en buitenland (rechtsonder), 2017-2021

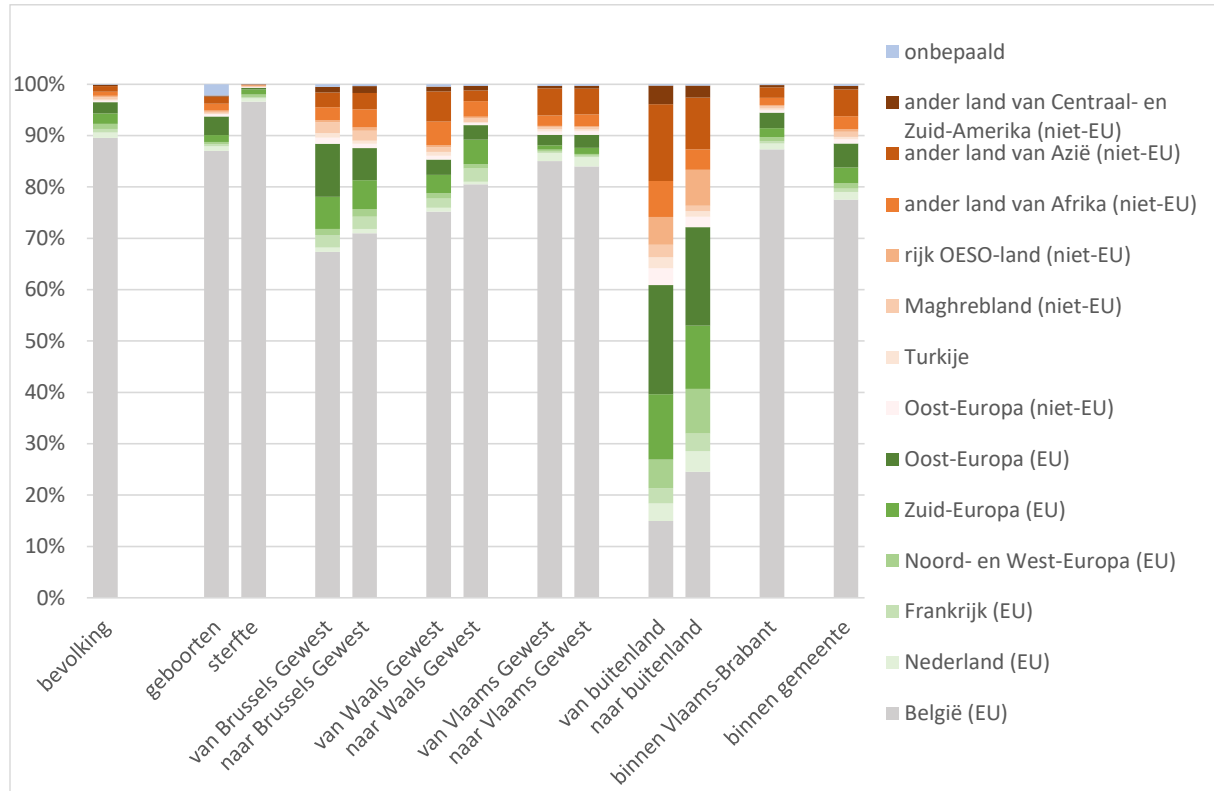

Bron data: Rijksregister | provincies.incijfers.be, 2022

Naar geslacht zijn de verschillen niet groot. Enkel de migraties van en naar het buitenland hebben een duidelijk mannelijk overwicht: 55,6% van de immigranten uit het buitenland zijn mannen, maar het aandeel mannen dat naar het buitenland trekt is nog wat groter (57,4%). Daarom is de absolute aangroei van vrouwen door buitenlandse migratie in Vlaams-Brabant toch wat groter dan die van mannen.

Ook naar nationaliteit en herkomst zijn er verschillen: **Figuur 6** geeft de verschillende componenten van de bevolkingsevolutie (geboorte en sterfte, verhuizingen van en naar de andere gewesten en het buitenland, verhuizingen tussen en binnen gemeenten in Vlaams-Brabant) naar nationaliteit. Ter vergelijking is ook de nationaliteitsverdeling van de bevolking gegeven. Daaruit blijkt dat het aandeel niet-Belgen bij al deze verhuizers groter is dan bij de Vlaams-Brabantse bevolking. Dit aandeel is telkens groter bij de immigranten dan bij de emigranten, met een lichte uitzondering voor de migratie met het Vlaams Gewest. Ze zijn natuurlijk het hoogst voor het buitenland. Dan volgt het Brussels Gewest. Toch is het aandeel mensen met een niet-Belgische nationaliteit groter in het Brussels Gewest dan het aandeel dat naar Vlaams-Brabant verhuist. Omgekeerd is het aandeel niet-Belgen dat naar Brussel verhuist véél groter dan het aandeel in Vlaams-Brabant. Ook bij de geboortes is het aandeel niet-Belgen groter dan bij de bevolking, maar dit geldt niet voor de sterfgevallen. De niet-Belgische bevolking heeft immers een veel jongere leeftijdsstructuur.

Figuur 6: Nationaliteitsverdeling van de verhuizers, 2017-2021, percentages

Bron data: Rijksregister | provincies.incijfers.be, 2022

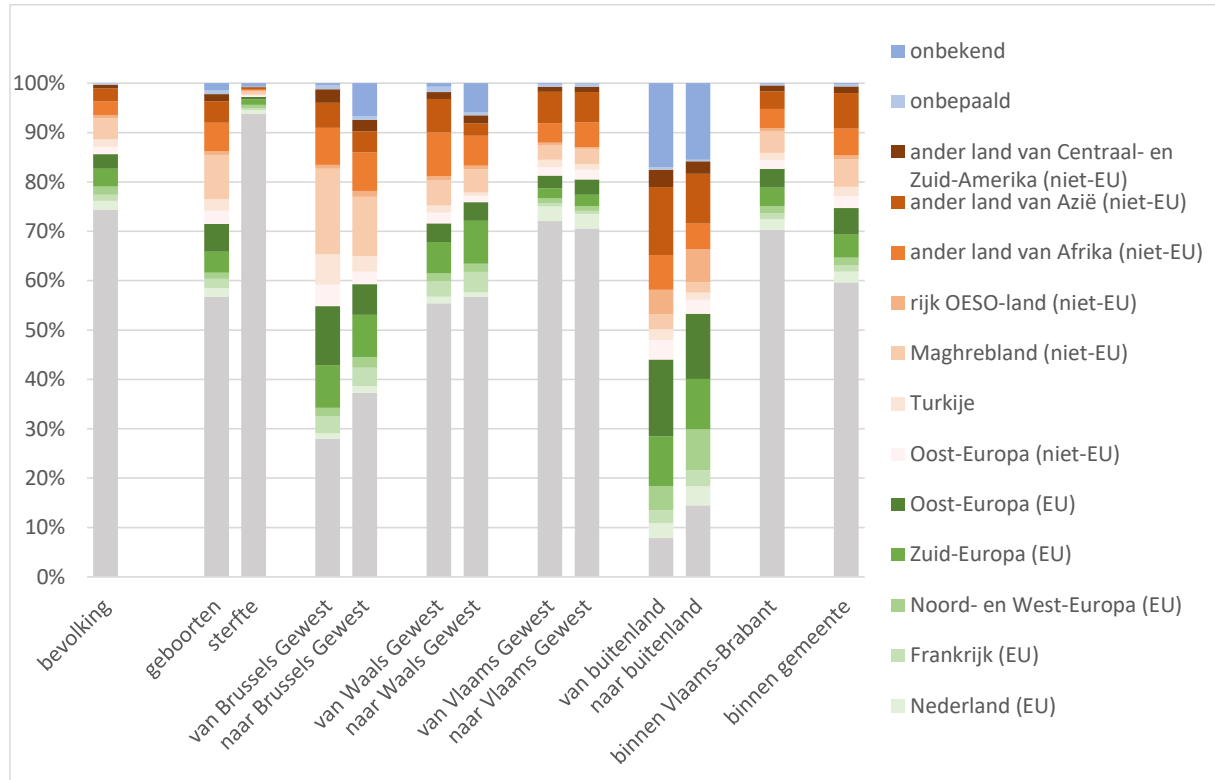
Dezelfde vaststellingen gelden voor de herkomstcijfers (**Figuur 7**), al is het aandeel Belgische herkomst heel wat kleiner dan Belgische nationaliteit. Op **Figuur 8a** staan de gegevens van **Figuur 7** opnieuw (geboorten en sterfte, migraties van en naar andere gewesten, migraties van en naar buitenland), maar dan als absolute aantallen. Hier verschuift de nadruk van het profiel van een groep verhuizers (wat is het aandeel personen van niet-Belgische herkomst bij, bijvoorbeeld, de verhuizers naar Wallonië) naar de absolute aangroei (de vraag wordt dan: hoeveel mensen van niet-Belgische herkomst verhuizen er naar Wallonië). **Figuur 8b** vereenvoudigt deze figuur door de instromers af te trekken van de uitstromers, zodat de bevolkingsgroei of het bevolkingsverlies wordt weergegeven, per herkomstgroep.

Door natuurlijke aangroei is er een verlies van inwoners van Belgische herkomst, en een groei van alle andere herkomstgroepen. Dit heeft te maken met de oudere leeftijdsstructuur van de personen van Belgische herkomst.² Ook de migratie uit het buitenland zorgt voor een aangroei van de meeste herkomstgroepen buiten de Belgische. Voor Brussel is er een aangroei van alle herkomstgroepen, inclusief de Belgische. Omgekeerd is er een bevolkingsverlies naar andere Vlaamse provincies en het Waals Gewest voor de meeste herkomstgroepen. De Belgische herkomst weegt hier sterk door.

² De sterftecijfers geven hier een goed beeld van: inwoners met Belgische herkomst hebben een sterftecijfer van 11,8 per 1.000 inwoners, terwijl dat voor inwoners van niet-Belgische herkomst 2,7 bedraagt. Die verschillen zijn veel groter dan de verschillen tussen de vruchtbaarheidscijfers: een Belgische vrouw van Belgische herkomst krijgt gemiddeld 1,38 kinderen, een Belgische vrouw van niet-Belgische herkomst 1,58 en een niet-Belgische vrouw 2,05 (Planbureau, 2021).

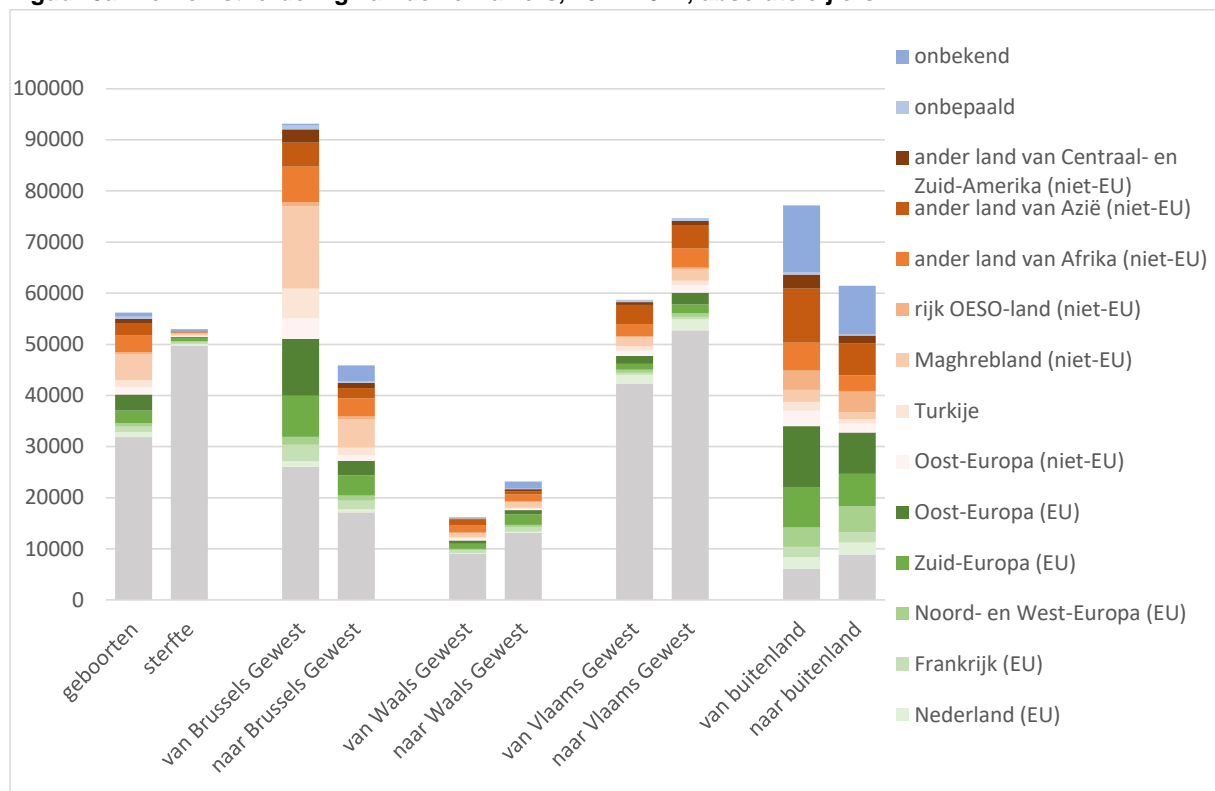
De bevolkingsevolutie

Figuur 7: Herkomstverdeling van de verhuizers, 2017-2021, percentages

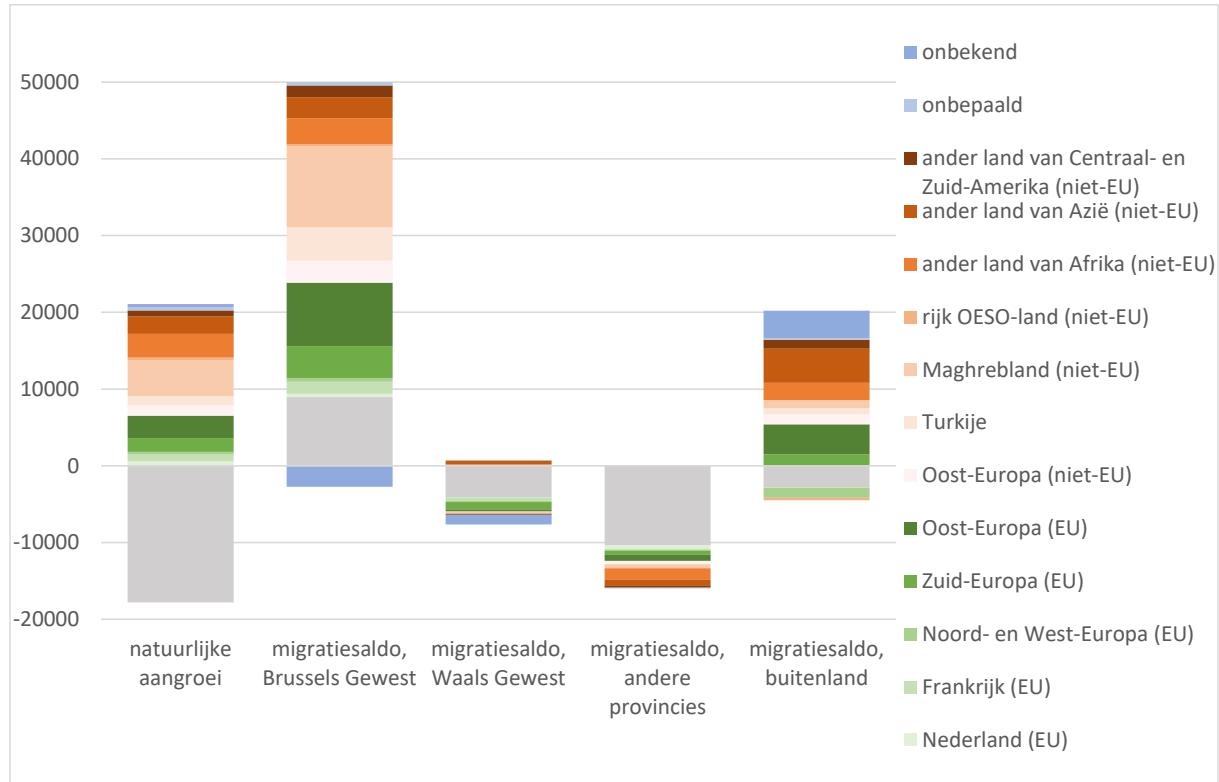
Bron data: Rijksregister | provincies.incijfers.be, 2022

Figuur 8a: Herkomstverdeling van de verhuizers, 2017-2021, absolute cijfers

Bron data: Rijksregister | provincies.incijfers.be, 2022

Figuur 8b: Herkomstverdeling van de verhuizers, 2017-2021, saldi

Bron data: Rijksregister | provincies.incijfers.be, 2022

2.2.3 Gemeentelijke verschillen

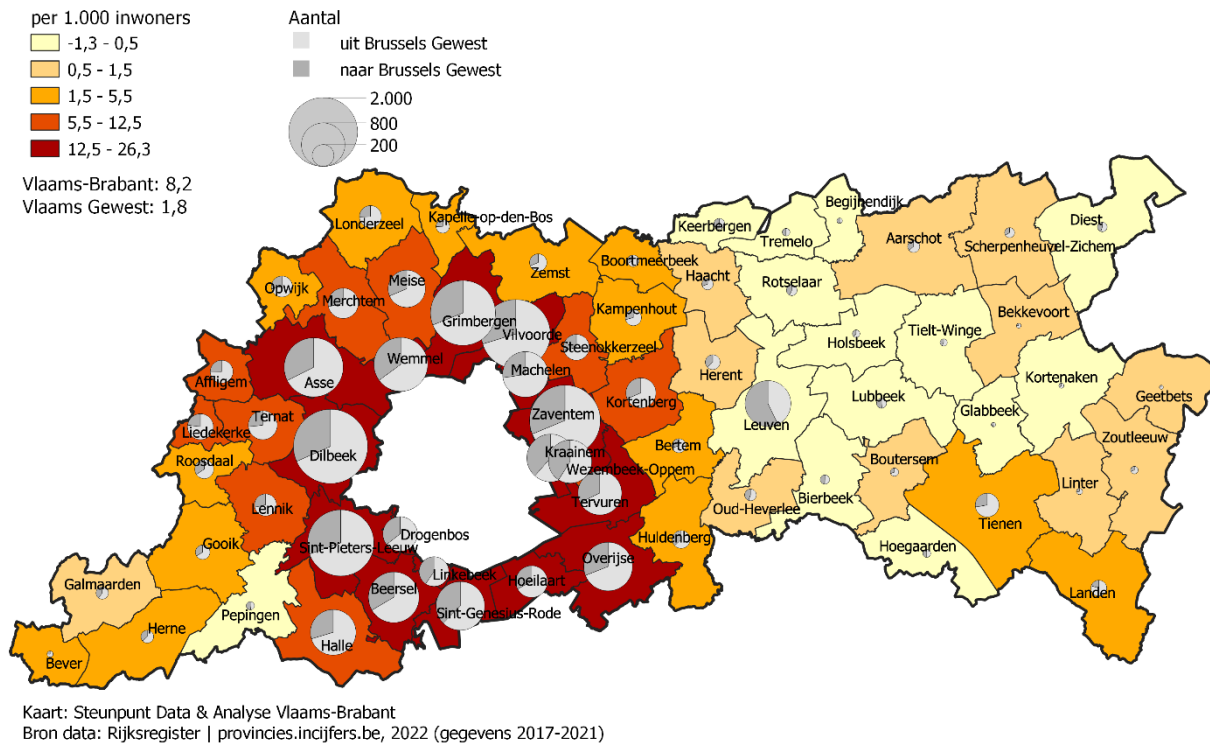
Tot nog toe hebben we enkel cijfers gebruikt over de bevolkingsgroei in Vlaams-Brabant als geheel, maar er zijn natuurlijk grote verschillen tussen de gemeenten. Hieronder bekijken we de gegevens op kaart, zodat we die gemeentelijke verschillen duidelijk kunnen zien: de migratie met het Brussels -, het Vlaams - en het Waals Gewest, de migratie met het buitenland, en de natuurlijke aangroei. Ten slotte kijken we naar het resultaat van dit alles: de totale aangroei.

2.2.3.1 Migratie van en naar het Brussels Gewest

De aangroei uit het Brussels Gewest is het grootst in de aangrenzende gemeenten (de donkerrode gebieden op **Kaart 4**), maar ook in heel wat daaraan grenzende gemeenten zien we hoge waarden. Opvallend is een uitloper naar Liedekerke (die verder doorloopt in Oost-Vlaanderen), langs de spoorlijn Brussel-Gent en de E40. In Oost-Brabant zijn de waarden heel klein en soms zelfs negatief (de lichtgele gebieden op de kaart). Deze gemeenten liggen in de invloedssfeer van Leuven en veel minder in die van Brussel. Opvallende uitzondering zijn Tienen en Landen, langs de spoorlijn Brussel-Luik en de E40.

Op de kaart, in de taartdiagrammen, staan ook de absolute waarden van het aantal verhuizers van en naar het Brussels Gewest: het lichtgrijze deel zijn de personen die uit het Brussels Gewest komen, het donkergrijze deel vertrekt naar het Brussels Gewest. Als dat laatste kleiner is dan het eerste is de aangroei uit Brussel positief. Merk op dat het aantal vertrekkers het grootst is in de aan Brussel grenzende gemeenten, maar dat geldt nog meer voor het aantal aankomers, waardoor de netto bevolkingsgroei uit het Brussels Gewest er toch het grootst is.

Kaart 4: Jaarlijkse aangroei uit het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

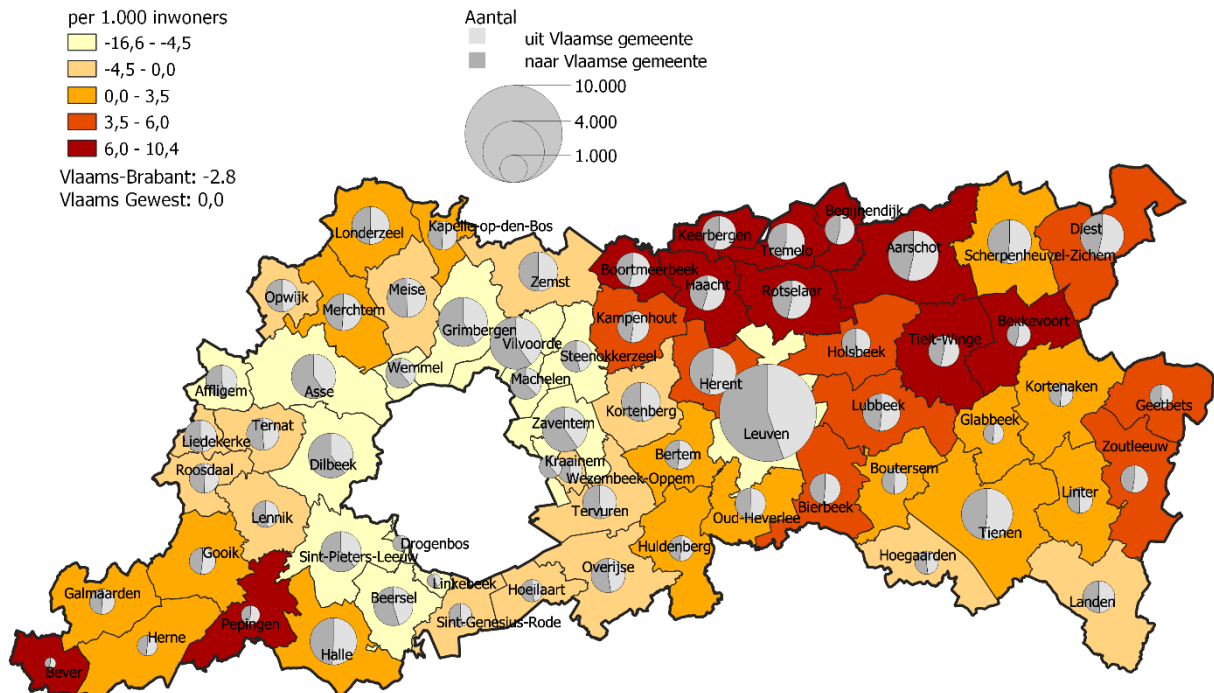

2.2.3.2 Migratie van en naar andere Vlaamse gemeenten

De rand van Brussel kent een sterke bevolkingsgroei uit het Brussels Gewest, maar verliest tegelijkertijd heel wat mensen aan andere Vlaamse gemeenten (**Kaart 5**). Het gaat hier niet alleen om verhuizingen naar gemeenten buiten Vlaams-Brabant, maar ook naar andere gemeenten binnen Vlaams-Brabant. Meestal geldt hier voor beiden een negatief saldo. Dat zien we op **Figuur 9**, die voor de Vlaams-Brabantse gemeenten het migratiesaldo weergeeft met de andere Vlaams-Brabantse gemeenten (horizontale as) en met de andere Vlaamse provincies (verticale as). De rode punten zijn de gemeenten van de Vlaamse rand. Ze vallen bijna allemaal in het kwadrant linksonder: bevolkingsverlies aan de andere Vlaams-Brabantse gemeenten én aan de andere Vlaamse provincies.

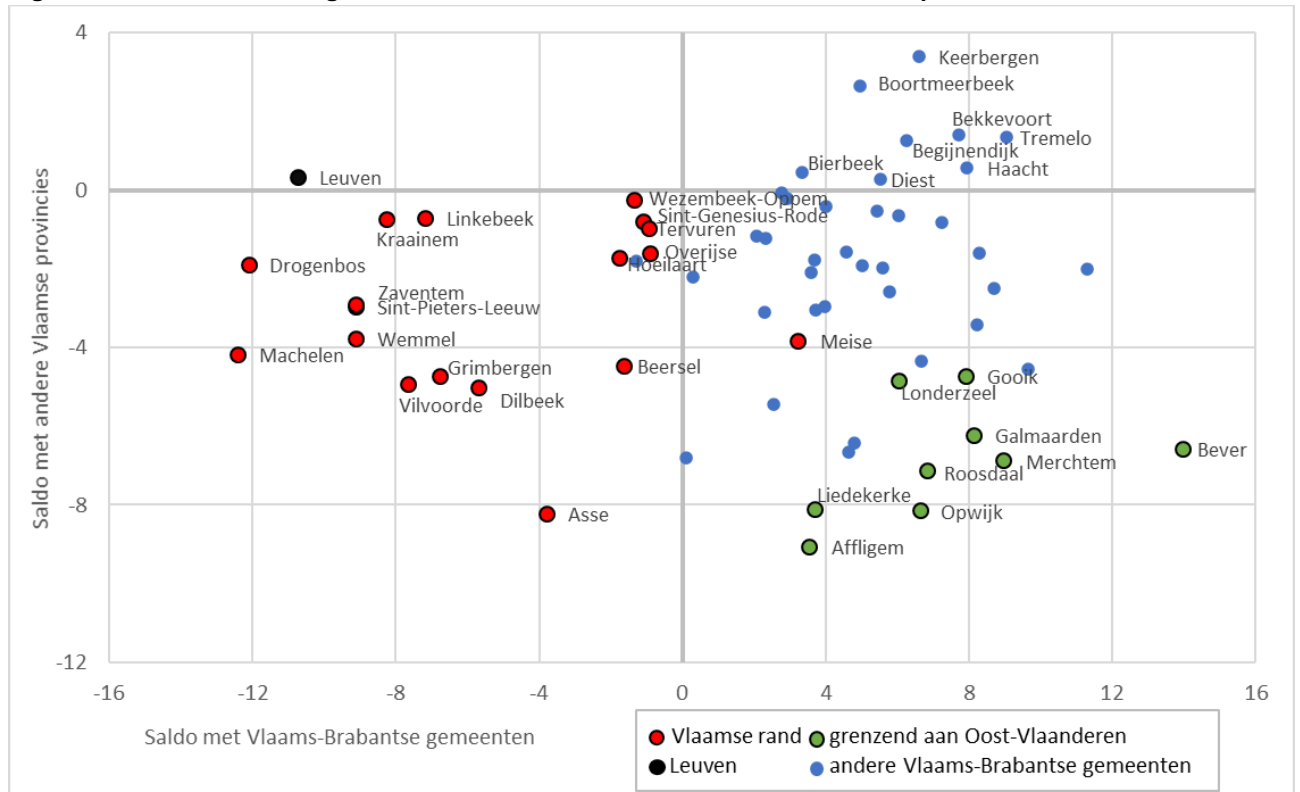
De bevolkingsevolutie

Kaart 5: Jaarlijkse aangroei uit andere Vlaamse gemeenten

Kaart: Steunpunt Data & Analyse Vlaams-Brabant
Bron data: Rijksregister | provincies.incijfers.be, 2022 (gegevens 2017-2021)

Figuur 9: Saldo met andere gemeenten van Vlaams-Brabant en andere Vlaamse provincies, 2017-2021

Bron data: Rijksregister | provincies.incijfers.be, 2022

Ook Leuven heeft een sterk negatieve waarde op **Kaart 5**. Op **Figuur 9** (het zwarte punt) zien we dat er wel een licht positief saldo is voor de andere Vlaamse provincies, maar een sterk negatieve waarde

De bevolkingsevolutie

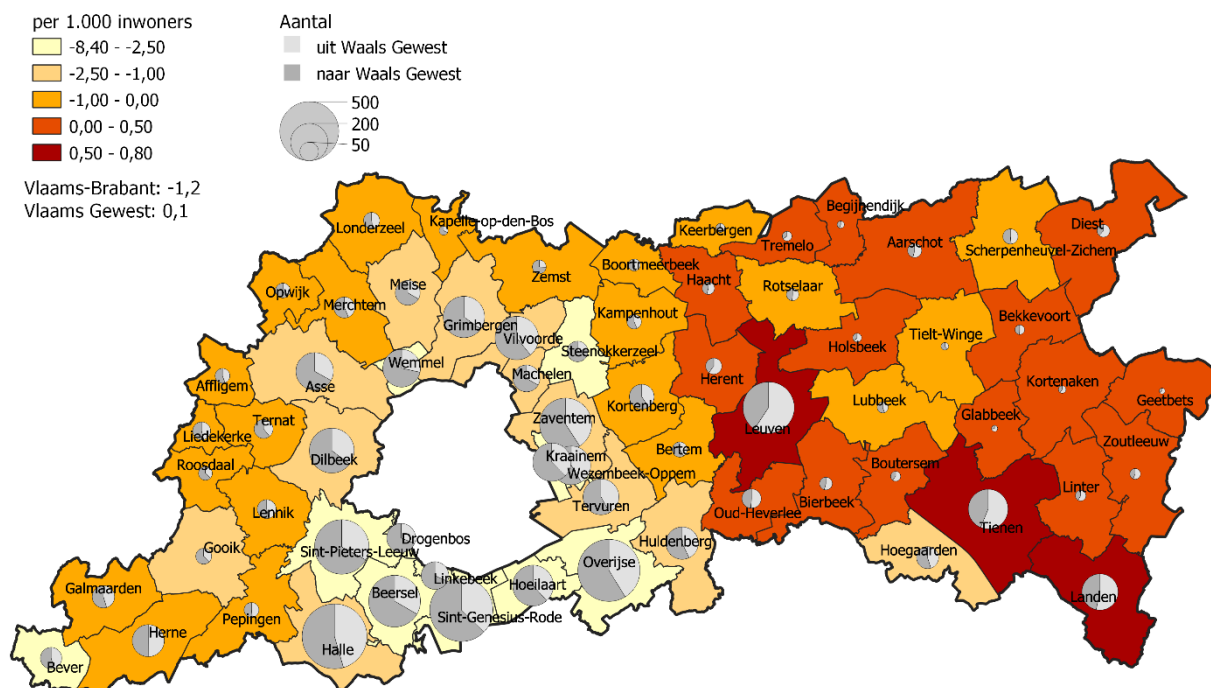
voor de andere gemeenten van Vlaams-Brabant. Dat is typisch voor een centrumstad, en in het bijzonder voor een studentenstad: veel jongeren uit het hele Vlaams Gewest trekken naar de stad, die ze later weer verlaten, vaak richting de randgemeenten.

Bijna alle gemeenten buiten de Vlaamse rand en Leuven ontvangen meer mensen uit Vlaams-Brabant dan er vertrekken, maar de meeste verliezen wel bevolking aan de andere Vlaamse provincies. Dit is erg opvallend voor de gemeenten grenzend aan Oost-Vlaanderen, in het groen aangeduid op **Figuur 9**.³ Omgekeerd zijn er maar enkele gemeenten die ook een positief saldo optekenen met de rest van het Vlaams Gewest (het kwadrant rechtsboven): Dit zijn allemaal gemeenten uit het noorden van het Hageland (waar de migratie vooral uit de provincie Antwerpen komt). Gezien hier ook heel wat Vlaams-Brabanders naartoe trekken (vaak vanuit Leuven), is het vooral hier dat **Kaart 5** sterk positieve waarden vertoont.

2.2.3.3 Migratie van en naar het Waals Gewest

Het bevolkingsverlies aan andere Vlaamse gemeenten in de zuidostrand van Brussel is wat minder groot dan elders in de rand. Maar daar zijn er wel heel wat verhuisbewegingen naar Wallonië, zoals blijkt uit **Kaart 6**. De laagste waarden zijn er in de hele zuidrand van Brussel en in een aantal faciliteitengemeenten. Daarnaast valt de gemeente Steenokkerzeel op. Daar bevindt zich een observatie- en oriëntatiecentrum voor niet-begeleide minderjarige vreemdelingen, die na een aantal weken worden doorgestuurd naar andere centra, onder meer in het Waals Gewest. Voor Leuven geldt het omgekeerde: daar gaan heel wat erkende vluchtelingen naartoe die uit de Waalse asielcentra komen.

Kaart 6: Jaarlijkse aangroei uit het Waals Gewest

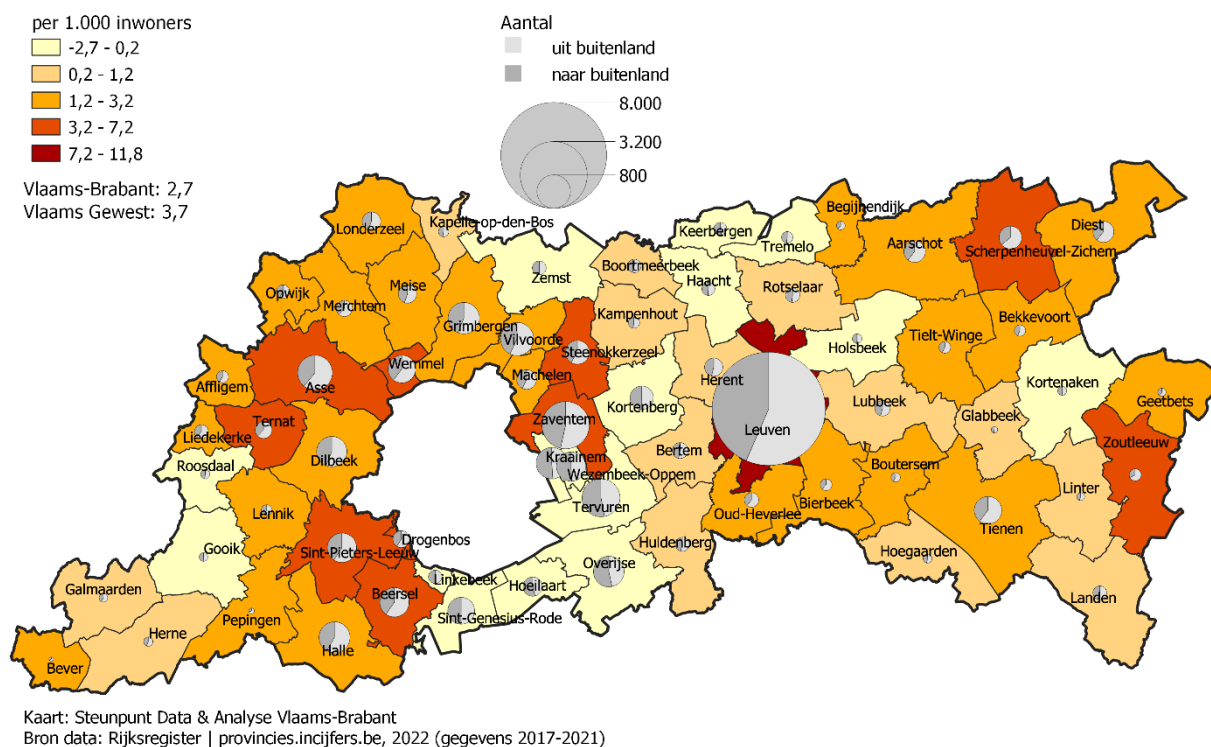
Kaart: Steunpunt Data & Analyse Vlaams-Brabant
Bron data: Rijksregister | provincies.incijfers.be, 2022 (gegevens 2017-2021)

³ Asse en Merchtem behoren tot de Vlaamse Rand én grenzen aan Oost-Vlaanderen. Asse werd in het rood aangeduid als onderdeel van de Vlaamse Rand. Het grenst immers aan Brussel. Dit is niet het geval voor Merchtem, dat samen met Meise het verst van het Brussels Gewest af ligt. Daarom werd Merchtem in het groen aangeduid als grensgemeente met Oost-Vlaanderen.

2.2.3.4 Migratie van en naar het buitenland

De stad Leuven is goed voor meer dan een derde van de jaarlijkse aangroei uit het buitenland in Vlaams-Brabant. De andere gemeenten kennen een beduidend lagere instroom, ook per 1.000 inwoners (**Kaart 7**). Gemeenten met een asielcentrum (Scherpenheuvel-Zichem en Zoutleeuw in Oost-Brabant; Zaventem, Beersel en Steenokkerzeel rond Brussel) hebben vanzelfsprekend wat hogere waarden. Ook een aantal andere gemeenten in de rand hebben wat hogere waarden. In vergelijking met de instroom uit het Brussels Gewest is dat echter zeer beperkt. De grote instroom uit het buitenland doet zich immers niet in de rand voor maar in het Brussels Gewest zelf. Opvallend zijn de negatieve waarden ten zuidoosten van Brussel: daar wonen heel wat expats, die slechts tijdelijk in België wonen. Zij komen vaak via het Brussels Gewest in de zuidostrand terecht en vertrekken vandaar terug naar het buitenland.

Kaart 7: Jaarlijkse aangroei uit het buitenland

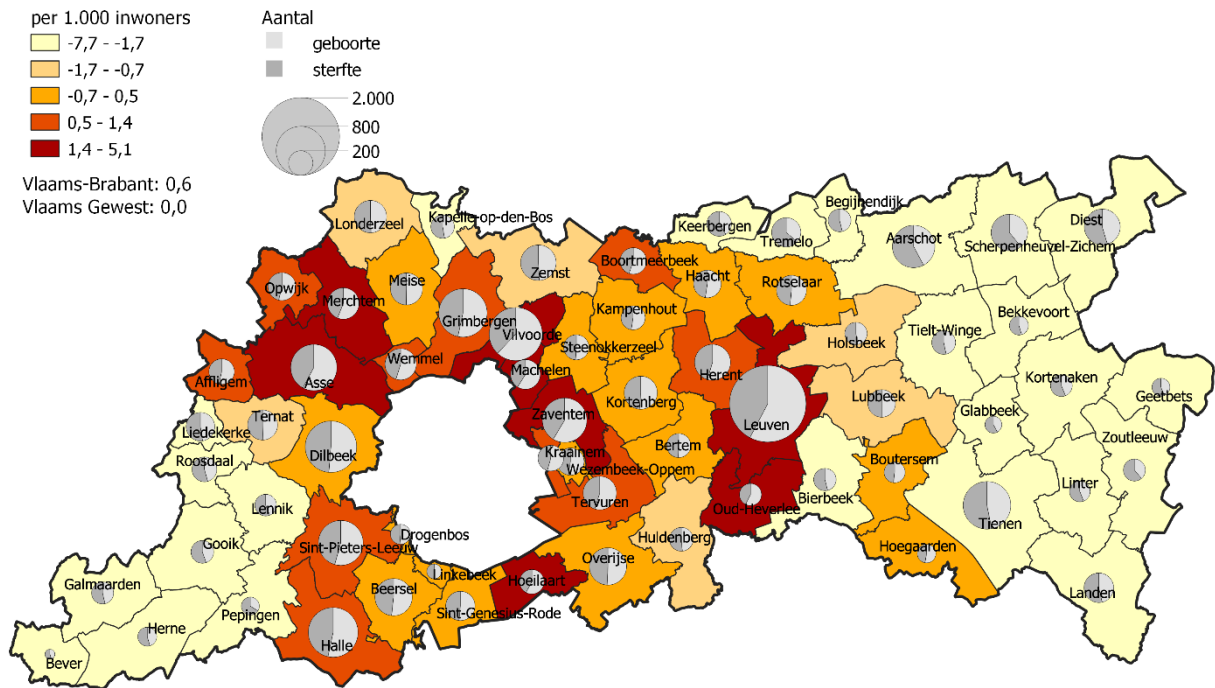

2.2.3.5 Geboorten en sterfgevallen: de natuurlijke aangroei

Kaart 8 geeft de natuurlijke aangroei, in termen van bevolkingsgroei of -verlies de minst belangrijke component van de bevolkingsloop. Deze is sterk negatief in het Hageland en het Pajottenland, en relatief hoog in Leuven en sommige aangrenzende gemeenten, maar vooral rond Brussel. Er is hier een sterke relatie met de leeftijdsstructuur (zie **Kaart 2**).

De bevolkingsevolutie

Kaart 8: Jaarlijkse natuurlijke aangroei

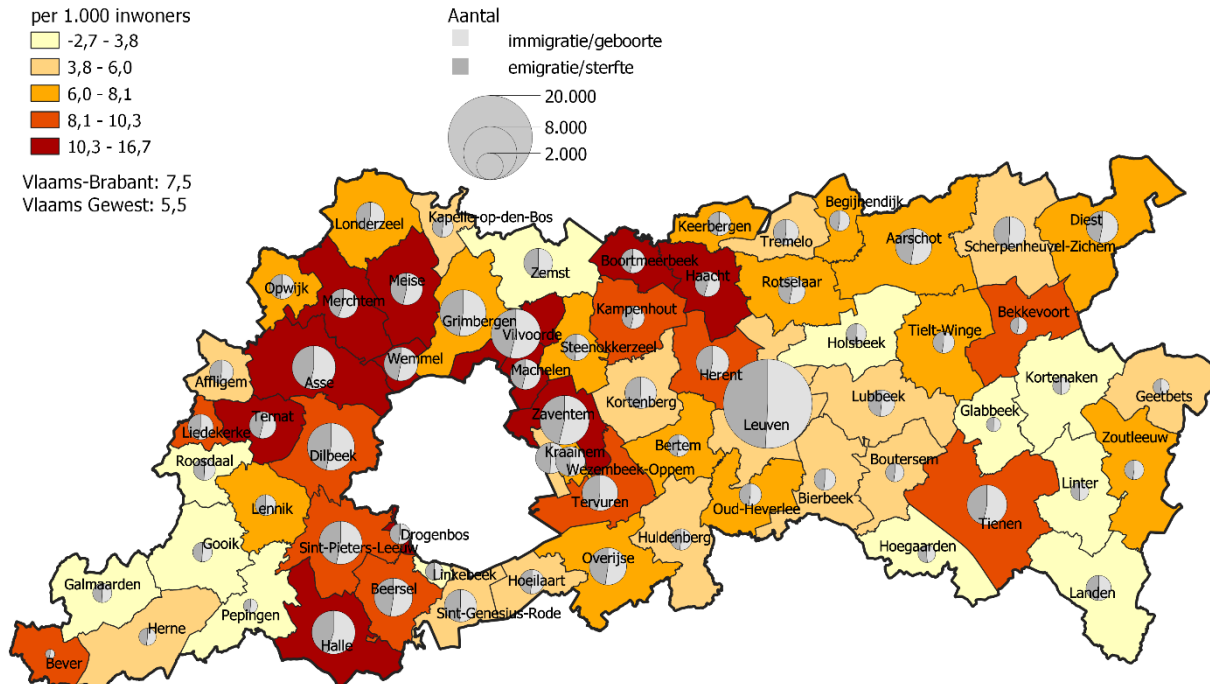

Kaart: Steunpunt Data & Analyse Vlaams-Brabant
Bron data: Rijksregister | provincies.incijfers.be, 2022 (gegevens 2017-2021)

2.2.3.6 De optelsom: de totale aangroei

Kaart 9 geeft de totale aangroei. Het is de optelsom van de hierboven behandelde migratiesaldi en de natuurlijke aangroei. De verklaring voor een hoge of lage waarde in een gemeente ligt dus in één of meerdere van deze componenten van de bevolkingsevolutie, en is dus gelaagd. Opvallend in het totaalbeeld is de groei in heel wat gemeenten rond Brussel, en in mindere mate in de gemeenten tussen Leuven en Mechelen. De groei is minder groot in heel wat landelijke gemeenten van het Hageland en het Pajottenland.

Kaart 9: Totale jaarlijkse aangroei

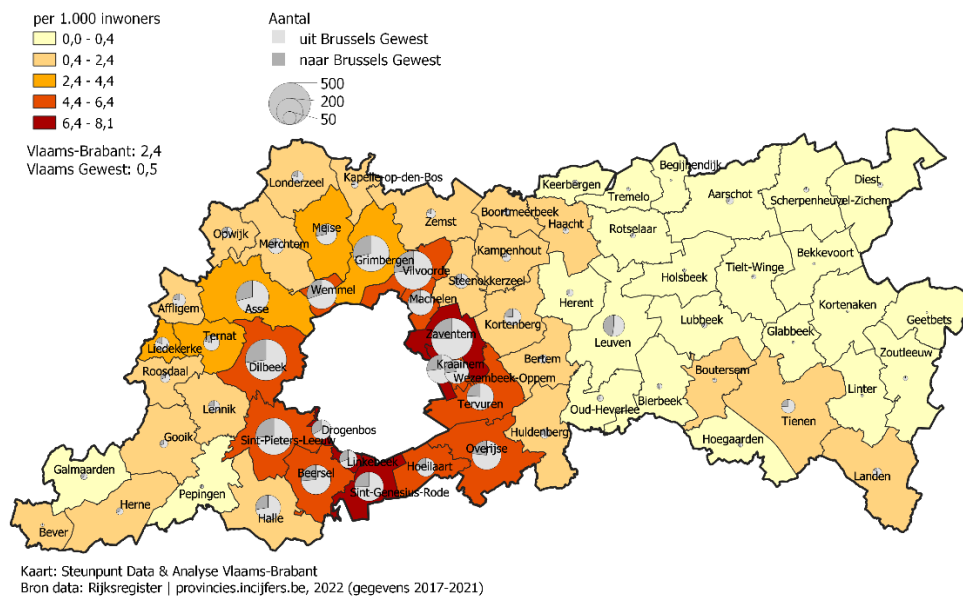
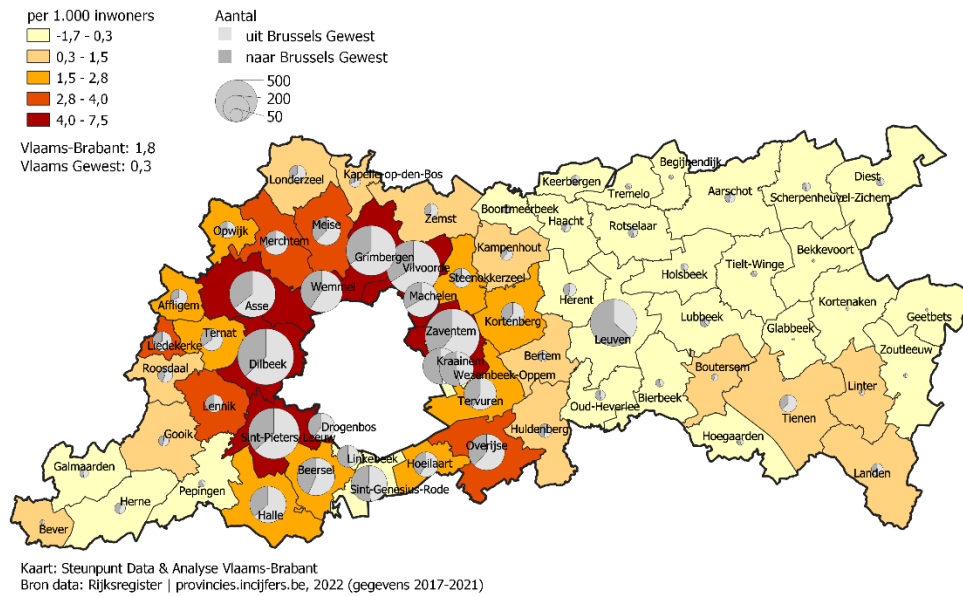
Kaart: Steunpunt Data & Analyse Vlaams-Brabant
Bron data: Rijksregister | provincies.incijfers.be, 2022 (gegevens 2017-2021)

2.2.4 Gemeentelijke verschillen naar leeftijd en herkomst

We kunnen bovenstaande kaarten nog verder uitsplitsen naar leeftijd en herkomst. We zouden dat voor alle componenten van de bevolkingsevolutie kunnen doen, maar hier behandelen we enkel de belangrijkste: de migratie van en naar het Brussels Gewest. **Kaart 10** geeft boven de 18-34-jarigen en onder de 35-49-jarigen. De eerste groep heeft duidelijk een voorkeur voor de Zennevallei en het noordwesten, de tweede groep trekt in sterkere mate naar het zuidoosten. De hogere leeftijd is deels te verklaren door de duurdere huisvestingsmarkt in deze gemeenten (en het grotere gewicht van eigenaarswoningen). Tegelijkertijd is er vanuit deze gemeenten een relatief grotere trek van 18-34-jarigen naar Brussel. Vaak gaat het om studenten die na hun studies (tijdelijk) in Brussel blijven wonen.

De bevolkingsevolutie

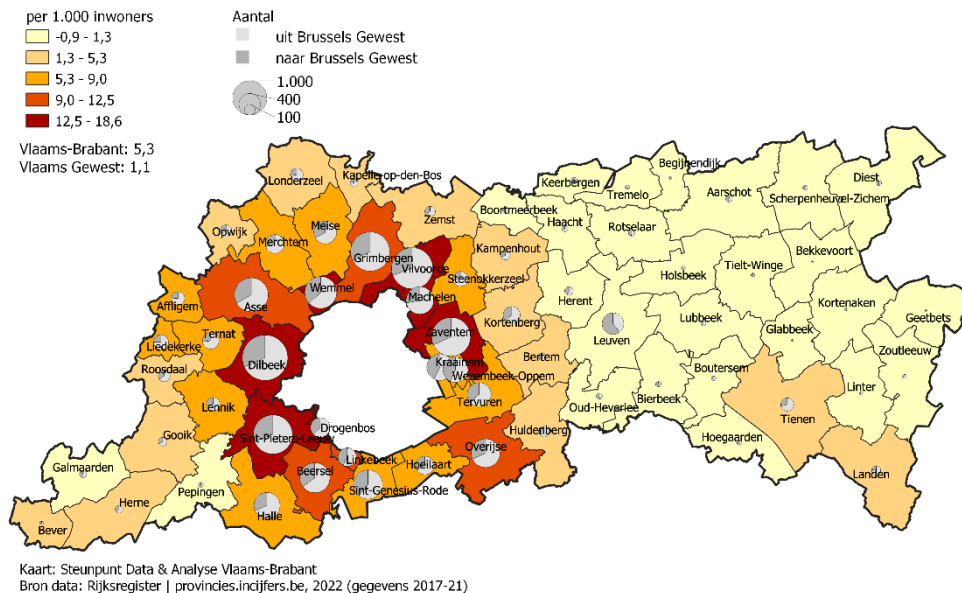
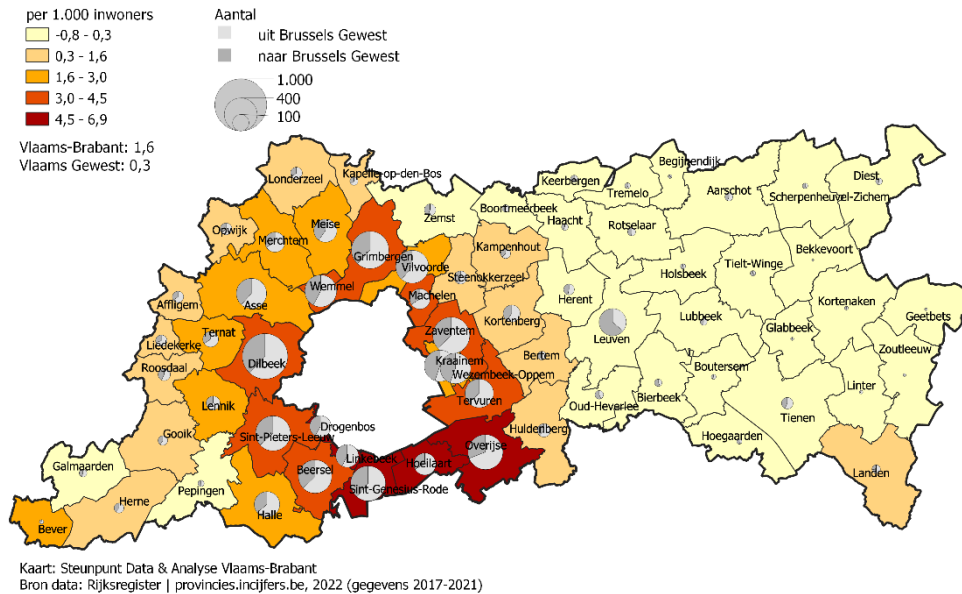
Kaart 10: Jaarlijkse aangroei uit het Brussels Hoofdstedelijk Gewest van 18-34-jarigen (boven) en van 35-49-jarigen (onder)

De bevolkingsevolutie

Ook naar herkomst zijn er verschillen. **Kaart 11** geeft boven de personen van Belgische herkomst. Zij hebben ook een duidelijke voorkeur voor de zuidoostelijke gemeenten. Dit heeft zowel met leeftijdsopbouw als met financiële middelen te maken. Onderaan zien we de personen van Belgische nationaliteit. Deze groep is drie keer groter, en bestaat dus in meerderheid uit personen van niet-Belgische herkomst. Hier zien we een voorkeur voor de Zennevallei en in mindere mate het noordwesten. Deze gemeenten zijn minder duur, en de huurmarkt is er wat groter.

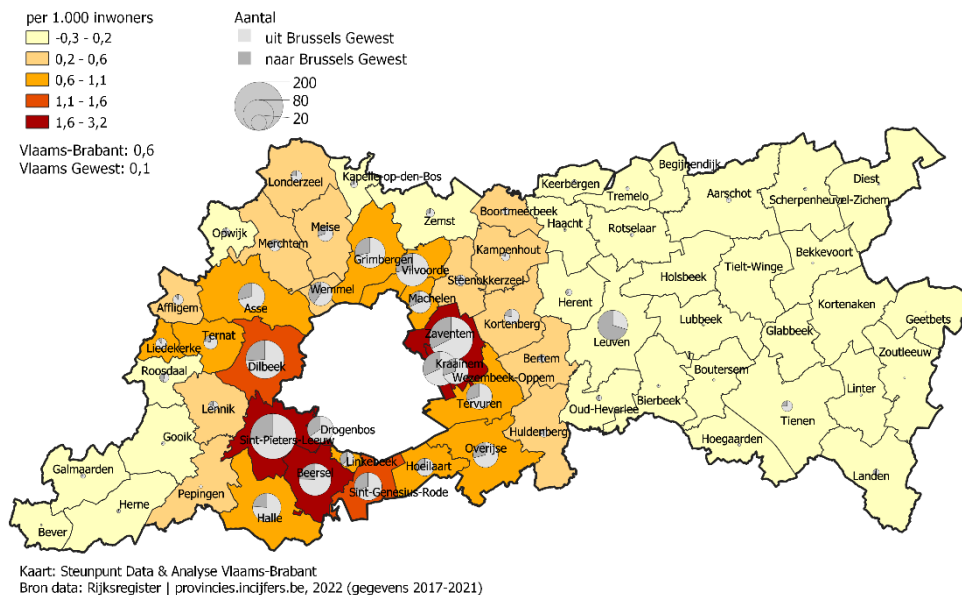
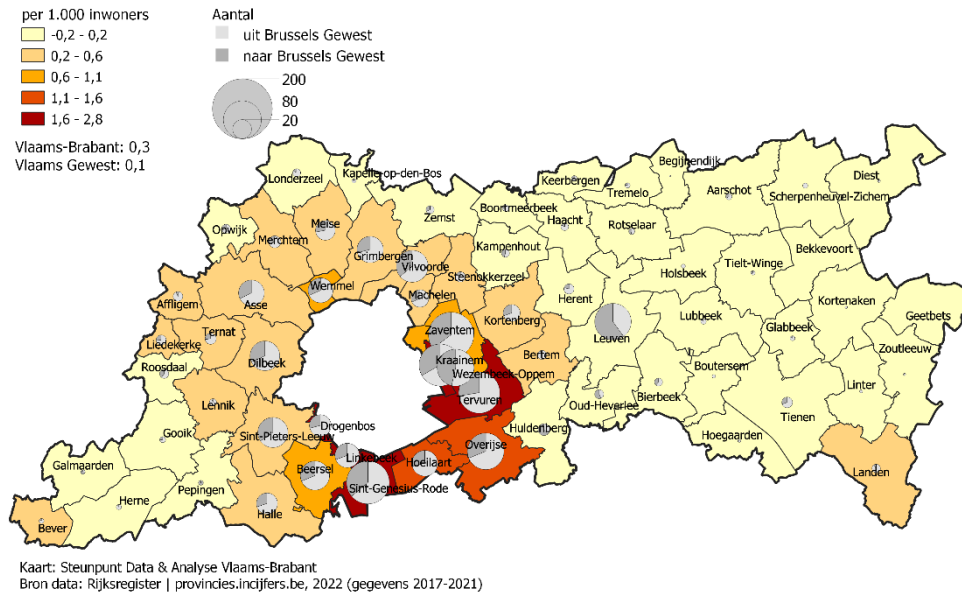
Kaart 11: Jaarlijkse aangroei uit het Brussels Hoofdstedelijk Gewest van personen met Belgische herkomst (boven) en met Belgische nationaliteit (onder)

De bevolkingsevolutie

Kaart 12 toont aan dat er ook binnen de groep van niet-Belgen grote verschillen zijn. Zowel op de kaart bovenaan als onderaan zien we personen met een EU-nationaliteit, maar boven gaat het om een Noordwest-Europese nationaliteit en onderaan om een Zuid-Europese.⁴ Terwijl het in het eerste geval duidelijk om het zuidoosten gaat, is dat niet het geval voor Zuid-Europa: er is een opvallende concentratie in het zuidwesten én het oosten. In het eerste geval gaat het vaak om migratie uit de naburige gemeenten van het Brussels Gewest, waar er historisch (na WO II) een sterke concentratie is van Zuid-Europese arbeidsmigranten. De concentratie in het oosten is eerder gelinkt met de Europese Unie en internationale bedrijven.

Kaart 12: Jaarlijkse aangroei uit het Brussels Hoofdstedelijk Gewest van personen met EU-nationaliteit: Noordwest-Europa (boven) en Zuid-Europa (onder)

⁴ Noordwest-Europa omvat Nederland, Frankrijk, Duitsland, Oostenrijk, Ierland, Finland, Denemarken, Luxemburg en Zweden. Zuid-Europa omvat Italië, Spanje, Griekenland, Portugal, Malta en Cyprus. De andere EU-landen vallen onder Oost-Europa.

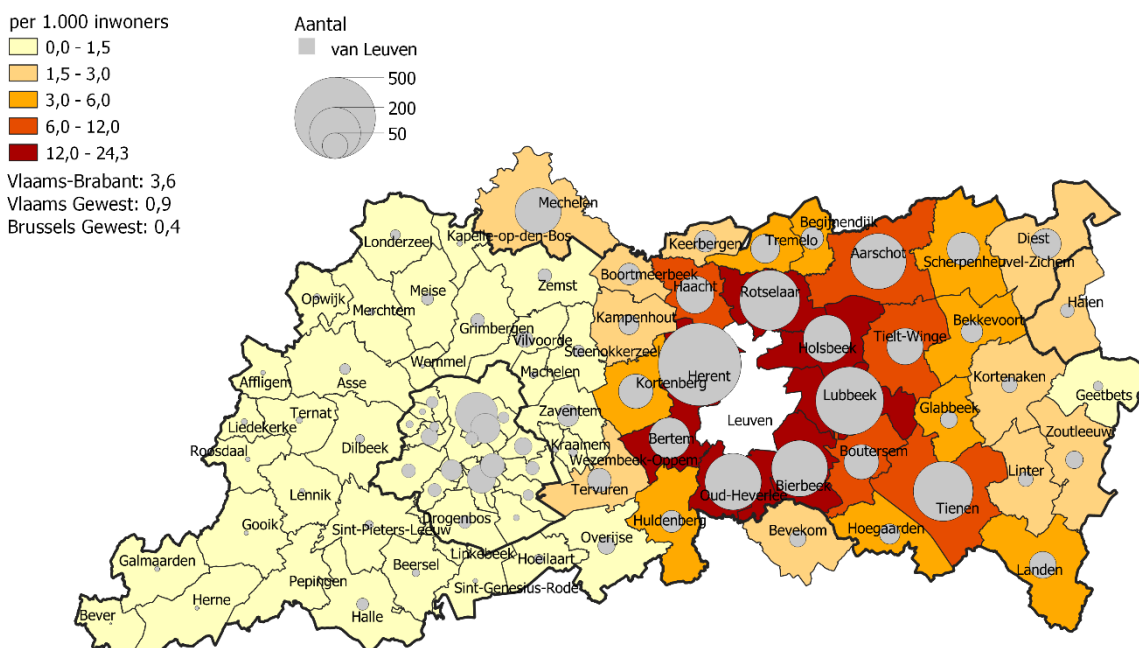
2.2.5 Gemeenten van herkomst en bestemming: Leuven en de Vlaamse Rand

We weten nu voor elke gemeente door welke migratieprocessen de bevolking er aangroeit of afneemt (zie 2.2.3). Daarbij maakten we, voor de binnenlandse migraties, een onderscheid tussen migraties van en naar een andere gemeente in Vlaams-Brabant, een andere Vlaamse provincie, het Brussels Gewest, en het Waals gewest. Hieronder gaan we meer in detail en kijken we naar de concrete gemeenten van herkomst of bestemming. In het kader van dit dossier is het niet mogelijk om dat voor elke gemeente te doen (de cijfers zijn wel te vinden in de [migratiematrix](https://provincies.incijfers.be) op provincies.incijfers.be). We focussen daarom op de stad **Leuven**. Dat is de gemeente met veruit de meeste in- en uitgaande bewegingen van Vlaams-Brabant. Deze migraties hebben bovendien een grote impact op heel wat gemeenten in Oost-Brabant. De gemeenten met de meeste in- en uitgaande bewegingen na Leuven (zij het telkens minder dan de helft) zijn Vilvoorde, Zaventem, Grimbergen en Dilbeek, allen gemeenten van de Vlaamse Rand. Daarom kijken we ook naar de bewegingen van en naar het totaal van de **Vlaamse Rand** (dat is een gebied afgebakend door de Vlaamse overheid waar een specifiek beleid wordt gevoerd: de randgemeenten van Brussel én van de faciliteitengemeenten). Deze migraties hebben dan weer een impact op de meeste gemeenten in het westelijke deel van de provincie.

2.2.5.1 Migraties van en naar Leuven

Kaart 13 geeft de migratie vanuit Leuven. Op deze kaart worden niet alleen de Vlaams-Brabantse en Brusselse gemeenten getoond, maar ook andere Belgische gemeenten, tenminste als de waarde niet in de laagste categorie valt. Hier zijn dat Mechelen, Halen en, in het Waals Gewest, Bevekom. Veruit de grootste aandelen en aantallen vinden we echter in de buurgemeenten van Leuven. Alleen in Haacht is dat wat minder uitgesproken. Hogere waarden vinden we eveneens in het Hageland. In het westen gaat de migratie vanuit Leuven veel minder ver. Daar speelt de Brusselse invloedssfeer een grote rol. Op **Kaart 14** is de omgekeerde beweging te zien: de migratie naar Leuven. Het beeld is gelijkaardig aan de migratie vanuit Leuven, maar de aandelen en aantallen zijn beduidend lager.

Kaart 13: Migratie uit Leuven (jaarlijks gemiddelde)

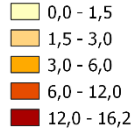

Kaart: Steunpunt Data & Analyse Vlaams-Brabant
Bron data: Rijksregister | provincies.incijfers.be, 2022 (gegevens 2017-2021)

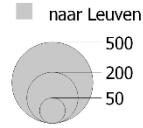
De bevolkingsevolutie

Kaart 14: Migratie naar Leuven (jaarlijks gemiddelde)

per 1.000 inwoners

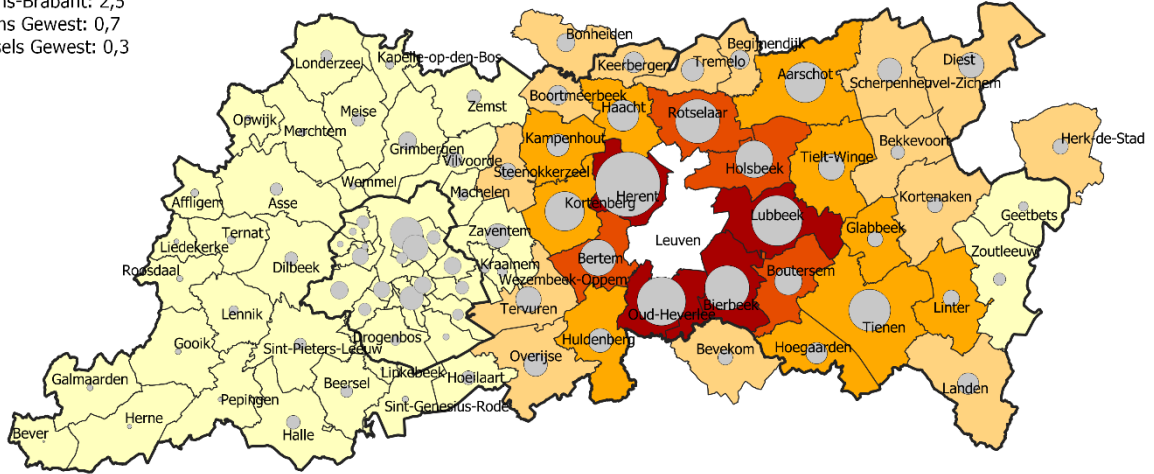
Aantal

Vlaams-Brabant: 2,5

Vlaams Gewest: 0,7

Brussels Gewest: 0,3

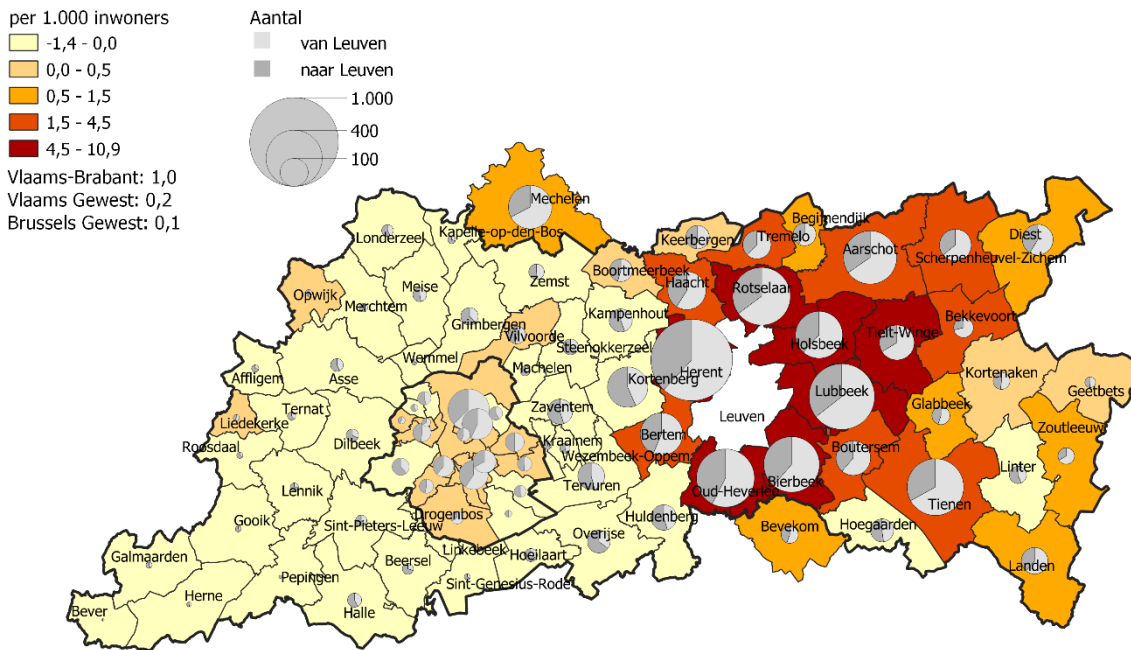
Kaart: Steunpunt Data & Analyse Vlaams-Brabant

Bron data: Rijksregister | provincies.incijfers.be, 2022 (gegevens 2017-2021)

De bevolkingsevolutie

Kaart 15 geeft het resulterende migratiesaldo (migratie vanuit Leuven – migratie naar Leuven). Gezien de migratie vanuit Leuven heel wat groter is dan de migratie naar Leuven, winnen de meeste gemeenten inwoners uit Leuven. Hier zien we opnieuw de grootste aangroei in de buurgemeenten, met een duidelijke uitloper naar het Hageland. Zo is het saldo in Tielt-Winge groter dan in Haacht of Bertem. Buiten Vlaams-Brabant vallen Bevekom en Mechelen op.⁵ We zien dus een duidelijke suburbanisatiebeweging: inwoners uit Leuven vertrekken meer naar de randgemeenten dan omgekeerd. Ook verder in het Hageland is dat het geval. In het westen geldt dat veel minder: daar speelt de invloed van Brussel.

Kaart 15: Migratiesaldo met Leuven (jaarlijks gemiddelde)

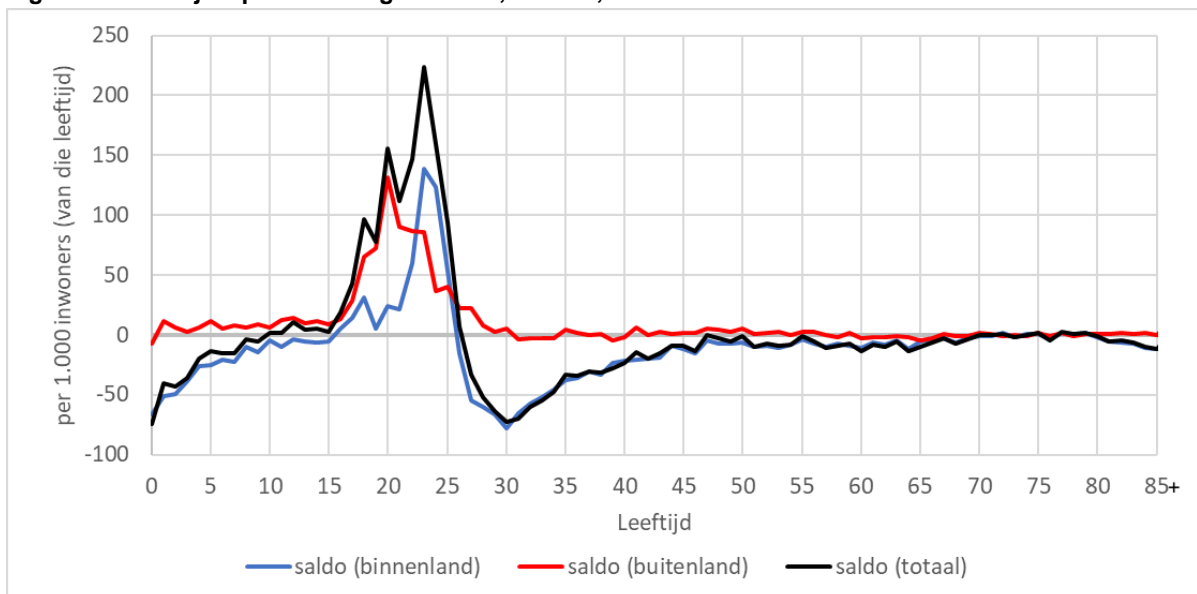

Kaart: Steunpunt Data & Analyse Vlaams-Brabant
Bron data: Rijksregister | provincies.incijfers.be, 2022 (gegevens 2017-2021)

⁵ Op deze kaart worden gemeenten buiten Vlaams-Brabant getoond die niet in de twee laagste categorieën vallen (dat wil zeggen: niet negatief, en niet in de laagste positieve categorie).

Figuur 10 toont aan dat het vooral jonge gezinnen zijn die de stad verlaten. De figuur geeft het migratiesaldo van Leuven met andere Belgische gemeenten naar leeftijd. Daarnaast is ook het saldo met het buitenland en het totaal migratiesaldo te zien (deze zijn niet te zien op bovenstaande kaarten). Bij het **binnenlands saldo** zien we een duidelijk migratieoverschot van jonge twintigers (het hoogste leeftijdsspecifiek saldo ligt op 23 jaar) en een negatief saldo voor late twintigers, dertigers en in mindere mate veertigers, samen met hun kinderen (de laagste saldi zijn er op 0-jarige en 30-jarige leeftijd). Dit betekent dat jongvolwassenen naar de stad trekken (of er blijven na hun studies) en vaak, wanneer ze ouder worden en/of kinderen krijgen, de stad weer verlaten. Zoals we hoger zagen, is dat meestal naar de randgemeenten. Op latere leeftijd wordt er weinig verhuisd. Voor de oudste groepen is het saldo zelfs negatief. Bij het **saldo met het buitenland** gaat het essentieel om jongvolwassenen. Op andere leeftijden schommelt het saldo rond nul. Hier ligt het maximum op 20 jaar, 3 jaar jonger dan de piek van de binnenlandse migratie. Deze aangroei uit het buitenland maakt dat er toch bevolkingsgroei is in Leuven: Leuven verliest, over alle leeftijden heen, 11 inwoners per 1.000 aan binnenlandse migratie, maar wint bijna 12 inwoners per 1.000 aan buitenlandse migratie. Ook door natuurlijke aangroei groeit de bevolking, met 3 inwoners per 1.000.

Figuur 10: Leeftijdsspecifieke migratiesaldi, Leuven, 2017-2021

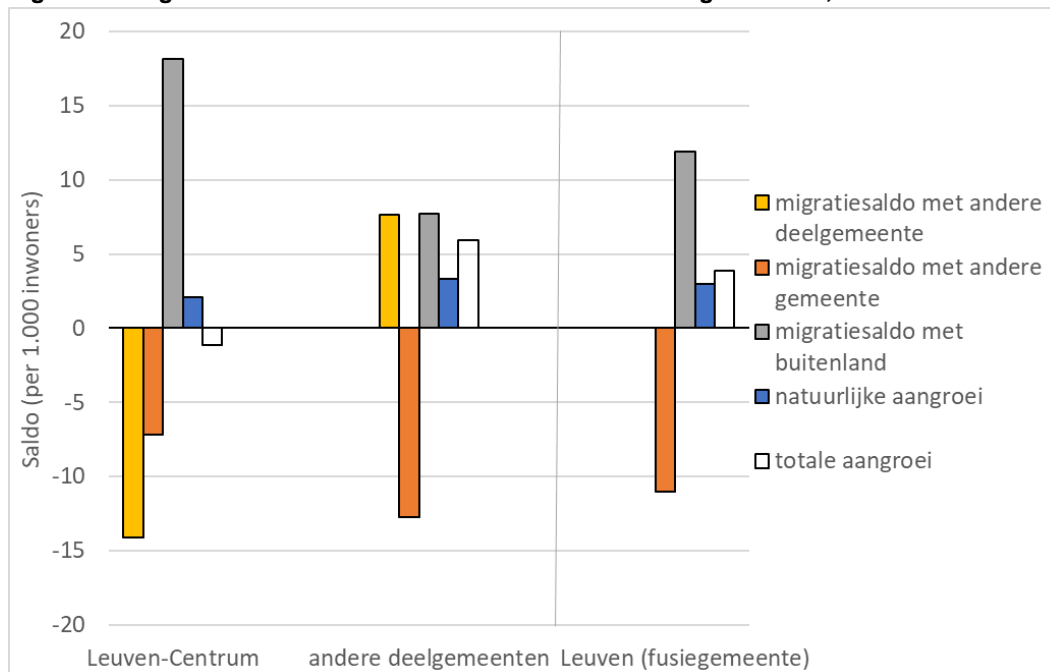

Bron data: Rijksregister | provincies.incijfers.be, 2022

Er is een groot verschil tussen het centrum en de andere deelgemeenten. De migratie naar andere gemeenten (en dus vooral de buurgemeenten) verloopt trapsgewijs: jongeren komen vaak aan in Leuven-Centrum, verhuizen dan naar de andere deelgemeenten, om vervolgens te vertrekken naar andere gemeenten.

Dit zien we op **Figuur 11**. In het **centrum** is het saldo met andere Belgische gemeenten minder negatief dan in de andere deelgemeenten. Er vertrekken wel veel inwoners naar andere gemeenten, maar er komen er ook veel toe (deze groep is gemiddeld ook wat jonger). Het grootste verlies is er aan de andere deelgemeenten. Toch is de totale aangroei er maar licht negatief, vooral omwille van migratie uit het buitenland. In de **andere deelgemeenten** is het saldo met Leuven-Centrum dus sterk positief, maar er vertrekken nog meer inwoners naar andere gemeenten. Toch is de totale aangroei hier positief, door natuurlijke aangroei, maar ook door migratie uit het buitenland. Dat laatste is vooral uitgesproken in deelgemeente Heverlee, waar de internationalisering van de universiteit een rol speelt.

Figuur 11: Migratiesaldi van Leuven-Centrum en andere deelgemeenten, 2017-2021

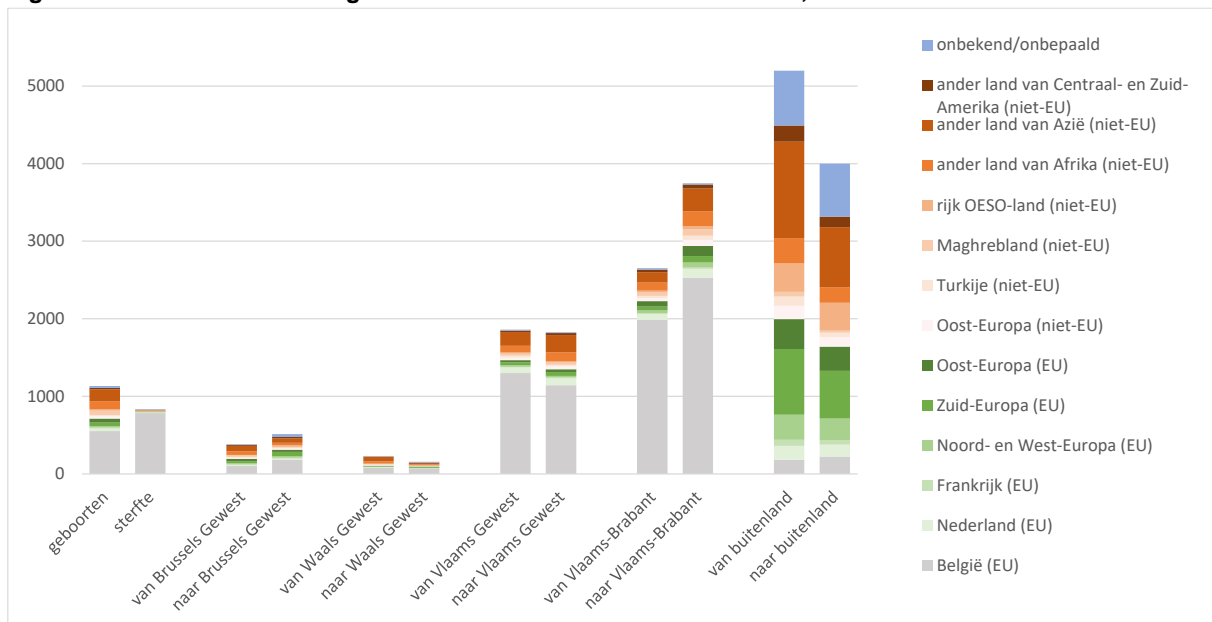
Bron data: Rijksregister | provincies.incijfers.be, 2022

Figuur 10 toonde de leeftijdsverdeling van de migranten vanuit en naar Leuven. In **Figuur 12a** kijken we naar de herkomstverdeling van deze migranten. In vergelijking met het totaal van de inwoners van Leuven (33% niet-Belgische herkomst) zijn verhuizers vaker van niet-Belgische herkomst. Uitzondering zijn migranten van Vlaams Brabant en de andere Vlaamse provincies (vaak jongeren die, al dan niet na hun studies, in Leuven komen wonen) en migranten van Leuven naar Vlaams-Brabant (vaak dezelfde jongeren die een aantal jaren later weer vertrekken, nu soms met een gezin). De oververtegenwoordiging van niet-Belgische herkomst geldt ook voor migraties binnen de gemeente: 58% van de verhuizers binnen Leuven zijn van niet-Belgische herkomst. Ook de geboorten en de sterfgevallen staan op de figuur. Omwille van de jonge leeftijdsstructuur van inwoners van niet-Belgische origine, zijn ze oververtegenwoordigd bij de geboorten en ondervertegenwoordigd bij de sterfgevallen.

De bevolkingsevolutie

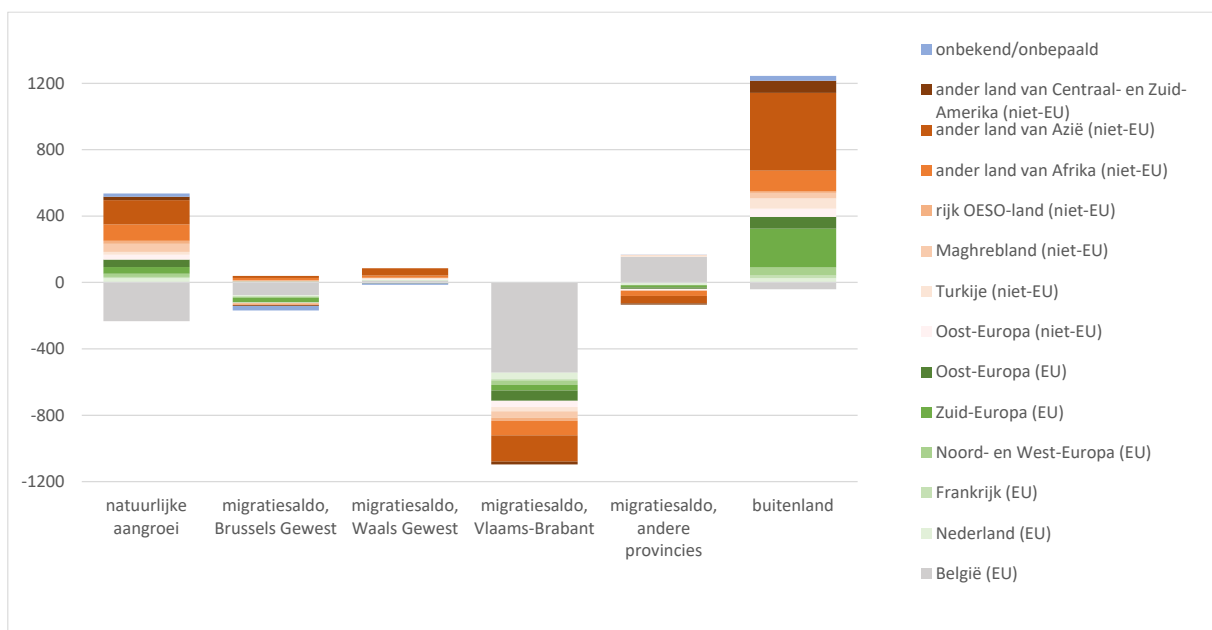
Figuur 12b geeft het resulterende saldo per herkomstgroep. Omwille van de genoemde jonge leeftijdsstructuur van inwoners van niet-Belgische origine, resulteert de natuurlijke aangroei in een surplus van niet-Belgische herkomst en een negatief saldo voor de Belgische herkomst. De grootste aangroei van personen van niet-Belgische herkomst is er door migratie van en naar het buitenland. De migratie van en naar Vlaams-Brabant resulteert in een negatief saldo voor alle herkomstnationaliteiten, maar vooral de Belgische. De (beperkte) aangroei vanuit de andere Vlaamse provincies is bijna volledig van Belgische herkomst.

Figuur 12a: Herkomstverdeling van de verhuizers van en naar Leuven, 2017-2021

Bron data: Rijksregister | provincies.incijfers.be, 2022

Figuur 12b: Herkomstverdeling van de verhuizers van en naar Leuven, 2017-2021, saldi

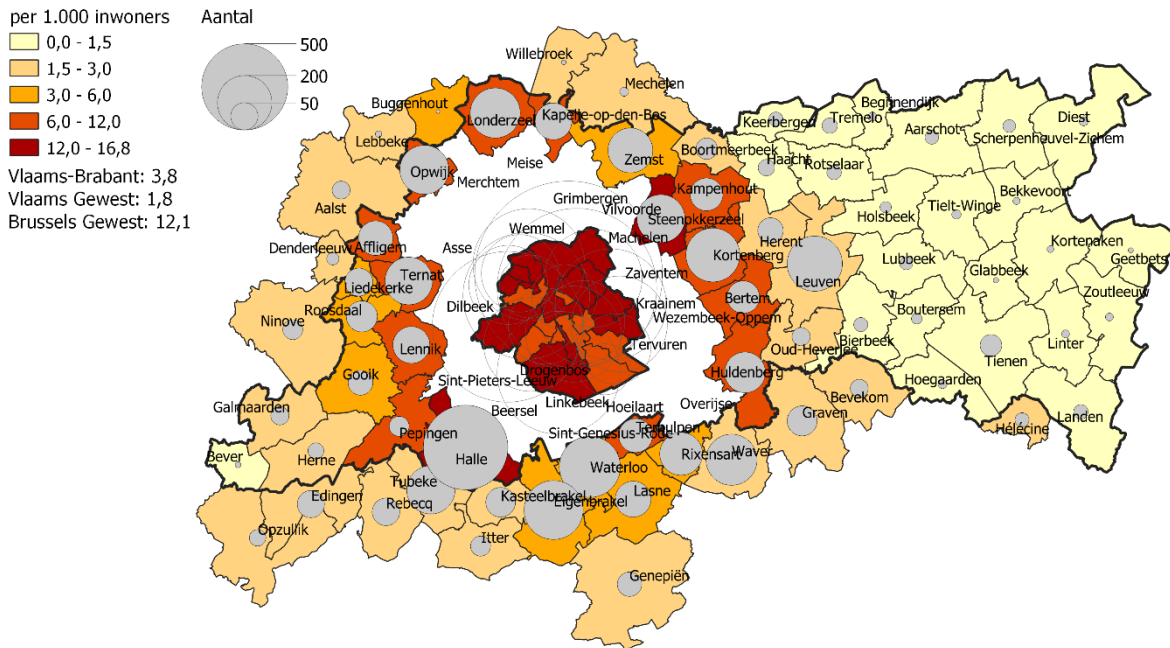

Bron data: Rijksregister | provincies.incijfers.be, 2022

2.2.5.2 Migraties van en naar de Vlaamse Rand

Kaart 16 toont de migratie naar de Vlaamse Rand. Ook hier worden niet alleen de Brusselse en Vlaams-Brabantse gemeenten gekarteerd, maar ook andere Belgische gemeenten die niet in de laagste categorie vallen. Omwille van de grote absolute cijfers in Brussel, zijn de taartdiagrammen daar doorzichtig gemaakt. Er is inderdaad vooral migratie vanuit Brussel: niet alleen in absolute cijfers, maar ook per 1.000 inwoners. Daarnaast is er ook heel wat migratie vanuit naburige gemeenten in Vlaams-Brabant en in mindere mate uit Waals-Brabant en Oost-Vlaanderen. **Kaart 17** geeft de omgekeerde beweging: het aantal bewegingen vanuit de Vlaamse Rand. Hier zijn de migraties naar Brussel veel minder groot, en veel sterker naar de naburige gemeenten in Vlaams-Brabant, maar ook Waals-Brabant en Oost-Vlaanderen. De migratie gaat ook verder. Dit is vooral opvallend in Waals-Brabant. Ten oosten van Leuven zijn, zoals op de vorige kaart, de waarden laag. Enkel het zuidwesten (langs de E40 en de spoorweg naar Luik) heeft iets hogere waarden. Er zijn hier ook een aantal gemeenten met wat hogere waarden (>1,5 per 1.000 inwoners) die buiten de kaart vallen: Herbeumont in de Ardennen, maar vooral de kustgemeenten: De Panne, Koksijde, Nieuwpoort, Middelkerke, De Haan, Blankenberge en Knokke-Heist.

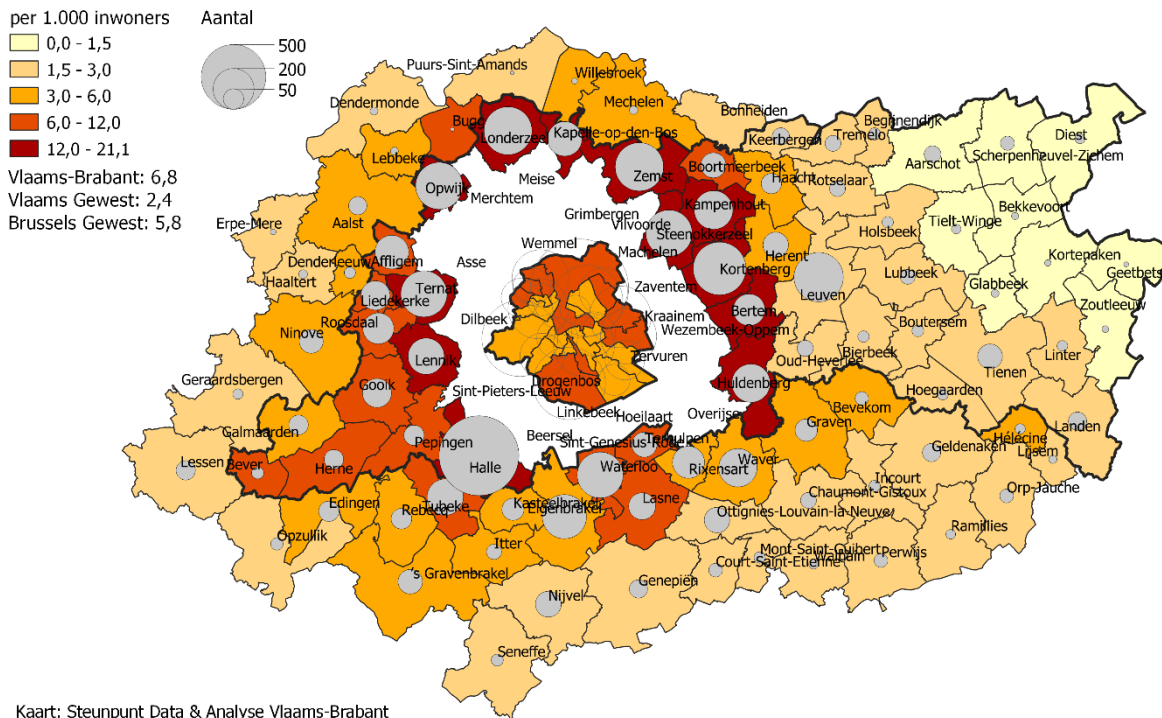
Kaart 16: Migratie naar de Vlaamse Rand (jaarlijks gemiddelde)

Kaart: Steunpunt Data & Analyse Vlaams-Brabant
 Bron data: Rijksregister | provincies.incijfers.be, 2022 (gegevens 2017-2021)

De bevolkingsevolutie

Kaart 17: Migratie uit de Vlaamse Rand (jaarlijks gemiddelde)

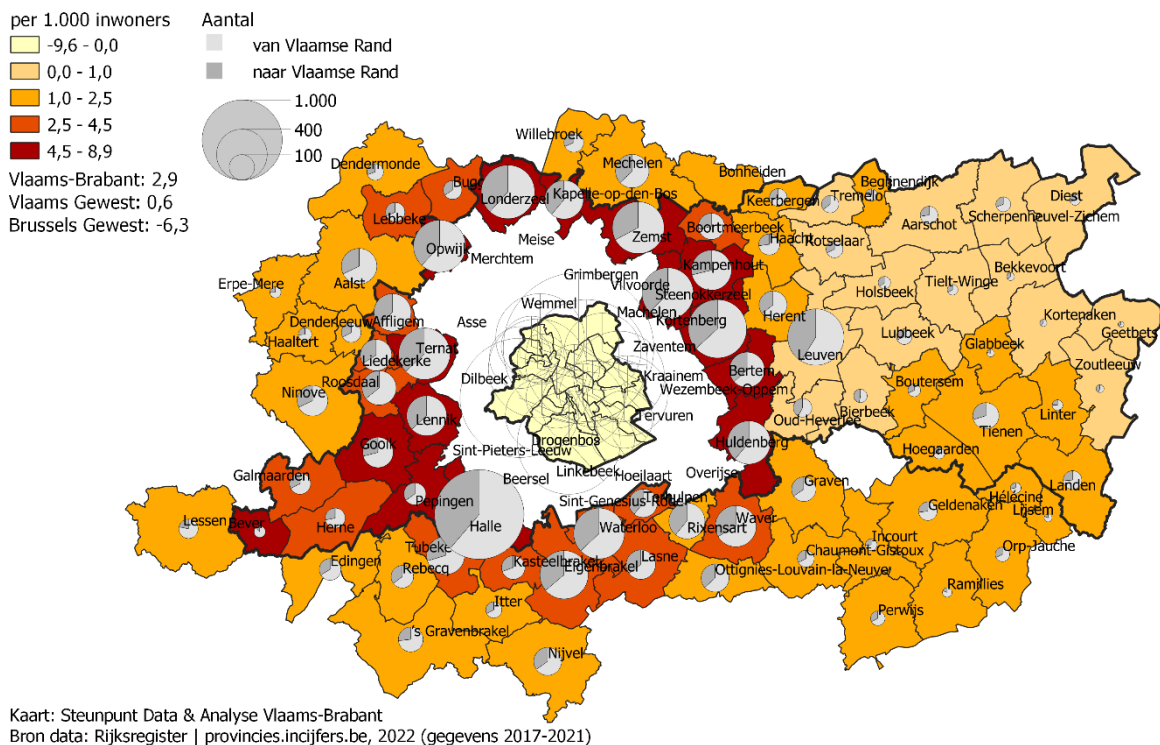

Kaart: Steunpunt Data & Analyse Vlaams-Brabant

Bron data: Rijksregister | provincies.incijfers.be, 2022 (gegevens 2017-2021)

Kaart 18 geeft het resulterende saldo.⁶ We zien algemeen een sterke instroom uit Brussel en een sterke uitstroom naar de andere gemeenten van het arrondissement Halle-Vilvoorde, enkele westelijke gemeenten van het arrondissement Leuven (Huldenberg, Bertem, Kortenberg en Boortmeerbeek), enkele Oost-Vlaamse gemeenten (Buggenhout en Lebbeke) en heel wat Waalse gemeenten (Waver, Terhulpen, Lasne, Waterloo, Eigenbrakel, Kasteelbrakel en Tubeke). Minder hoge, maar toch duidelijk positieve waarden zien we verder in Oost-Vlaanderen, in de provincie Antwerpen (Willebroek, Mechelen, Bonheiden), het zuidoosten van Vlaams-Brabant en vooral Waals-Brabant. Buiten de kaart zijn er hogere waarden in de meeste kustgemeenten (De Panne, Koksijde, Nieuwpoort, Middelkerke, Bredene, De Haan, Blankenberge) en in enkele gemeenten van de Ardennen (Bouillon, Gedinne).

Kaart 18: Migratiesaldo met de Vlaamse Rand (jaarlijks gemiddelde)

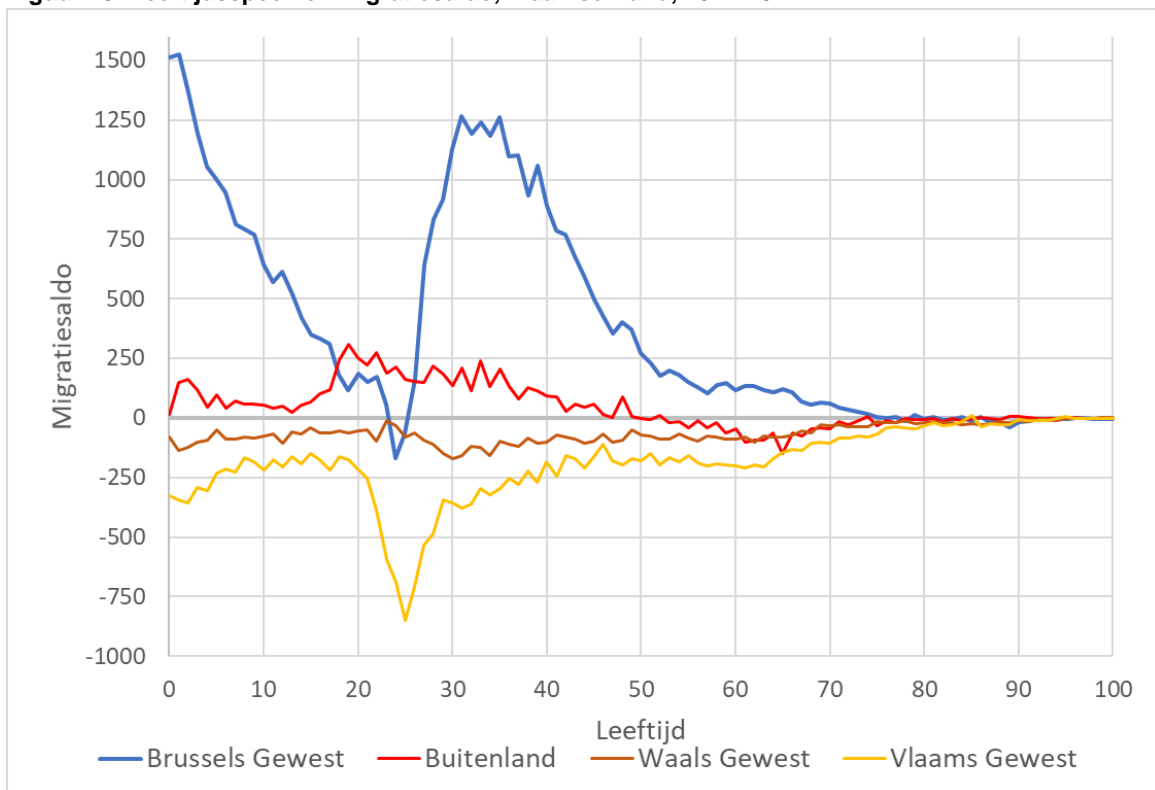

Ook binnen de Vlaamse rand zijn er natuurlijk bewegingen tussen de gemeenten: kleine en dichtbevolkte gemeenten dicht bij Brussel verliezen meestal inwoners aan minder dicht bevolkte gemeenten wat verder van Brussel: de meest positieve saldi zijn er in Merchtem (+10,5) en Meise (+7,0), de meest negatieve in Drogenbos (-9,7), Wemmel (-6,8), Kraainem (-6,4) en Linkebeek (-6,2).

⁶ Op deze kaart worden gemeenten buiten Vlaams-Brabant getoond die niet in de twee laagste categorieën vallen (dat wil zeggen: niet negatief, en niet in de laagste positieve categorie).

Figuur 13 geeft de leeftijdsspecifieke migratiecijfers voor de Rand, opgesplitst naar migratiesaldo met het Brussels Gewest, het Waals Gewest en (de andere gemeenten van) het Vlaams Gewest. Ook het migratiesaldo met het buitenland is opgenomen. De migratie van en naar Brussel zorgt voor een sterke aangroei van jonge gezinnen. Vooral voor dertigers en jonge kinderen is het saldo sterk positief. Alleen voor 24- en 25-jarigen is het (licht) negatief. Dat zijn de jongeren die naar Brussel trekken of er blijven na hun studies, maar dus later vaak terug vertrekken (al dan niet met kinderen). Ook bij de migratie van en naar het Vlaams Gewest zien we deze negatieve knik rond 25 jaar. Hier gaat het dan vooral om migratie naar universiteitssteden in Vlaanderen (Antwerpen, Gent, Leuven...). Ook voor de andere leeftijden zijn de cijfers voor het Vlaams Gewest doorgaans negatief, maar daar zijn de verschillen tussen de leeftijden klein. Dit geldt ook voor het Waals Gewest. Op oudere leeftijd wordt er algemeen minder gemigreerd. Het saldo met het buitenland is positief voor jongeren, vooral jonge twintigers. Vanaf 50 jaar is het licht negatief.

Figuur 13: Leeftijdsspecifiek migratiesaldo, Vlaamse Rand, 2017-2021

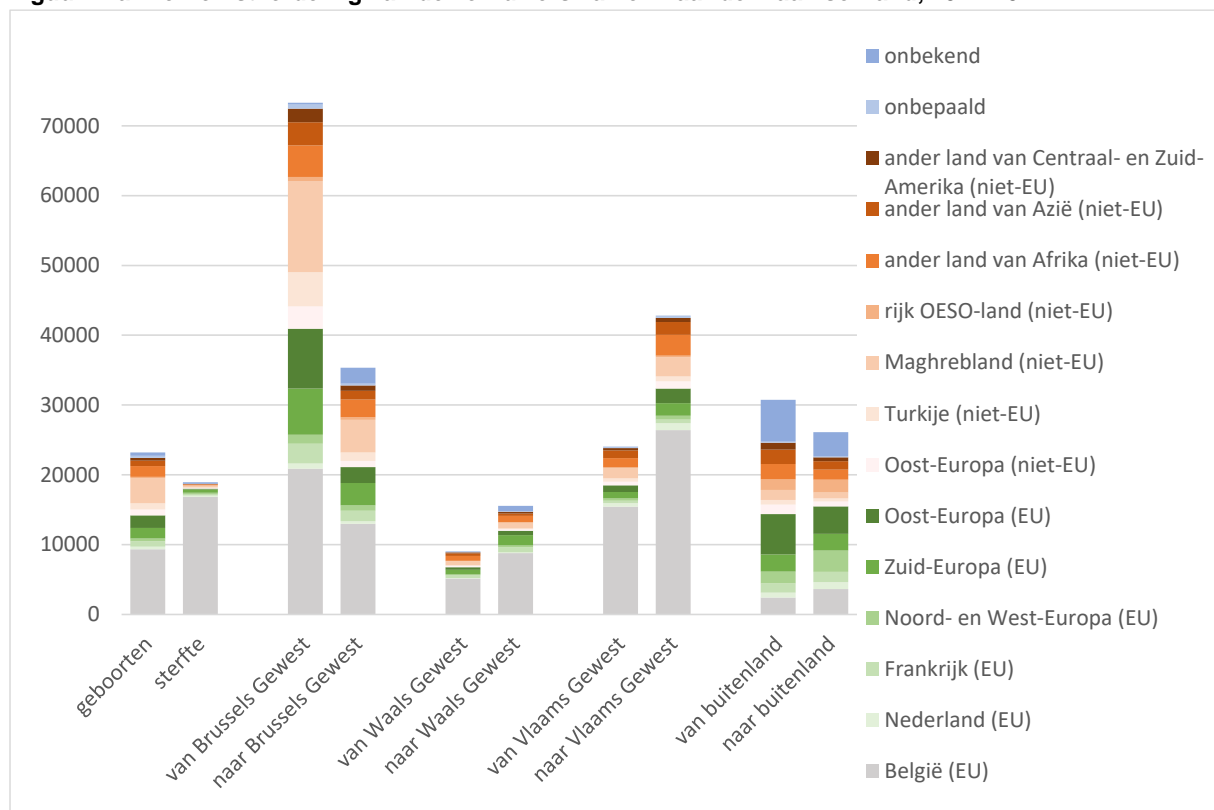

Bron data: Rijksregister | provincies.incijfers.be, 2022

Figuur 14a geeft de herkomst van de verhuizers. Bij het totaal van de inwoners van de Vlaamse Rand heeft 40% een niet-Belgische herkomst. Bij de verhuizers van en naar Brussel en van en naar het buitenland is dat aandeel veel groter, bij de verhuizers van en naar de rest van Vlaanderen (inclusief Vlaams-Brabant)⁷ is dat wat kleiner. Door de jonge leeftijdsstructuur van de bevolking van niet-Belgische herkomst, is dit aandeel groter bij de geboorten, en heel wat kleiner bij de sterfgevallen.

Figuur 14b geeft de resulterende saldi naar herkomst. Daar zien we dan ook een groei van de bevolking van niet-Belgische herkomst en een verlies van Belgische herkomst door natuurlijke aangroei. Door migratie van en naar Brussel is er een aangroei van zowat alle herkomstnationaliteiten, ook de Belgische. Door migratie met het Waals Gewest en de andere gemeenten van het Vlaams Gewest is er een verlies van alle herkomstnationaliteiten, maar vooral de Belgische. De groei uit het buitenland is relatief beperkt, en het beeld is gemengd.

Figuur 14a: Herkomstverdeling van de verhuizers van en naar de Vlaamse Rand, 2017-2021

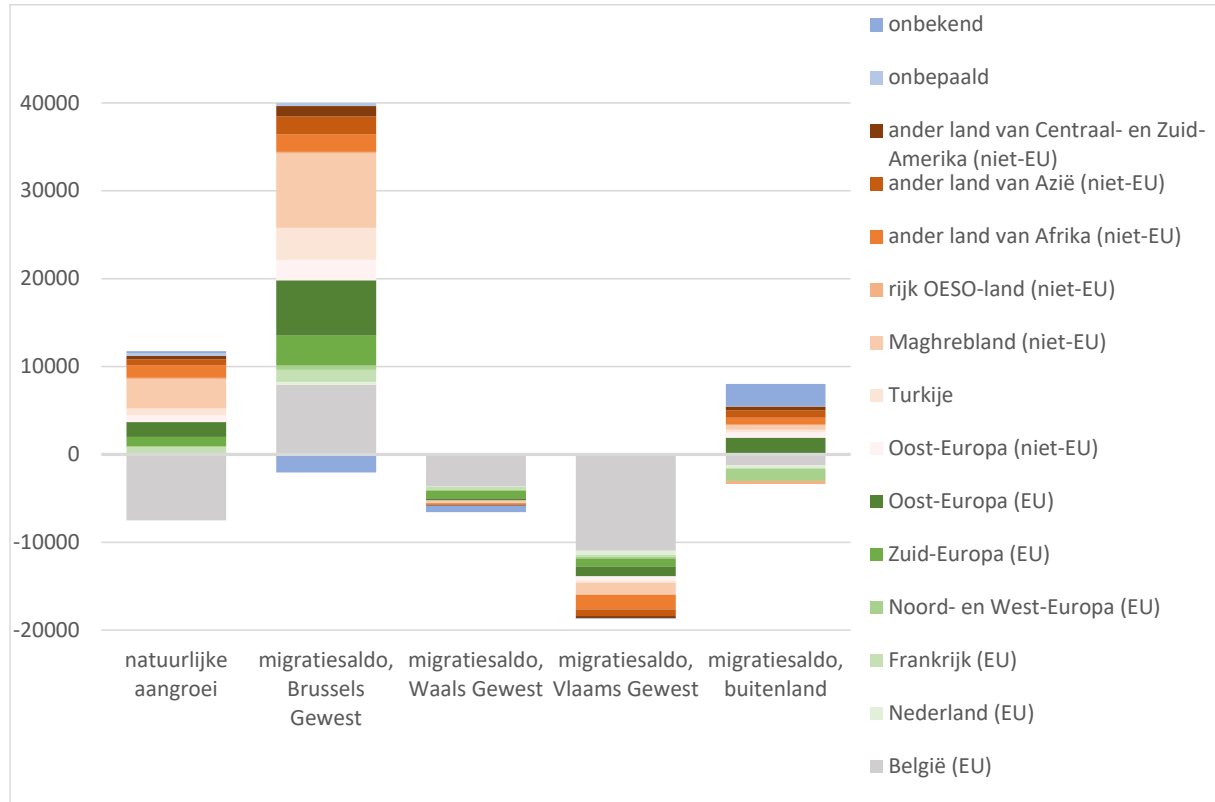

Bron data: Rijksregister | provincies.incijfers.be, 2022

⁷ De verschillen tussen Vlaams-Brabant en de andere provincies zijn, naar leeftijds- en herkomstverdeling, niet erg groot.

De bevolkingsevolutie

Figuur 14b: Herkomstverdeling van de verhuizers van en naar de Vlaamse Rand, 2017-2021, saldi

Bron data: Rijksregister | provincies.incijfers.be, 2022

2.3 Gevolgen voor leeftijdsstructuur, nationaliteit en herkomst

We hebben in dit hoofdstuk vastgesteld dat de bevolking van Vlaams-Brabant sterk aangroeit door migratie, vooral vanuit Brussel. Het gaat vaak om jonge gezinnen. Tegelijkertijd gaat het vaak om gezinnen met een niet-Belgische herkomst. Meer dan drie kwart van de inwoners van het Brussels Gewest heeft immers een niet-Belgische herkomst.

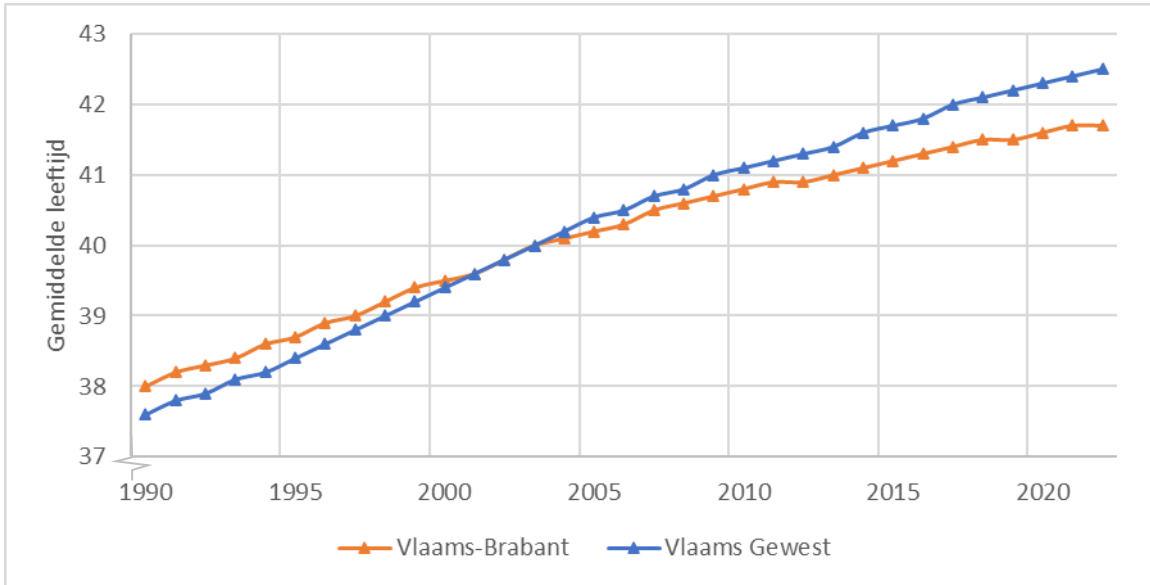
Dit heeft gevolgen voor de evolutie van de leeftijdsstructuur en de nationaliteits- en herkomstopbouw.

Figuur 15 toont dat de gemiddelde leeftijd in Vlaams-Brabant wel stijgt, maar veel minder sterk dan in het Vlaams Gewest. In 1990 was Vlaams-Brabant gemiddeld nog ouder dan het Vlaams Gewest, nu is dat omgekeerd. In het Vlaams Gewest is het aantal minderjarigen daardoor kleiner geworden dan het aantal 65-plussers, en dat al sinds 2016.⁸ In Vlaams Brabant is dat (nog) niet het geval. **Figuur 16** toont de evolutie van het aandeel mensen met een niet-Belgische nationaliteit en herkomst. In 1990 was dit aandeel ongeveer even groot in Vlaams-Brabant als in het Vlaams Gewest. Nu zijn de aandelen beduidend hoger in Vlaams-Brabant. Het aandeel niet-Belgen neemt er toe van 4,4% naar 11,2%, het aandeel inwoners van niet-Belgische herkomst van 6,4% naar 28,7%. In 1990 was de groep met een EU- nationaliteit groter dan die met een niet-EU-nationaliteit. Ook bij de herkomst was dat het geval. Dat is nog altijd zo bij de nationaliteit, maar niet meer bij de herkomst.

⁸ Het Vlaams Gewest telt 19,4% minderjarigen en 20,9% 65-plussers. In 1990 was dat respectievelijk 21,8% en 14,2%. Vlaams-Brabant telt 20,5% minderjarigen en 19,8% 65-plussers. In 1990 was dat respectievelijk 21,1% en 14,3%. Aan de geslachtsverhouding verandert niet veel, noch in Vlaams-Brabant, noch in het Vlaams Gewest.

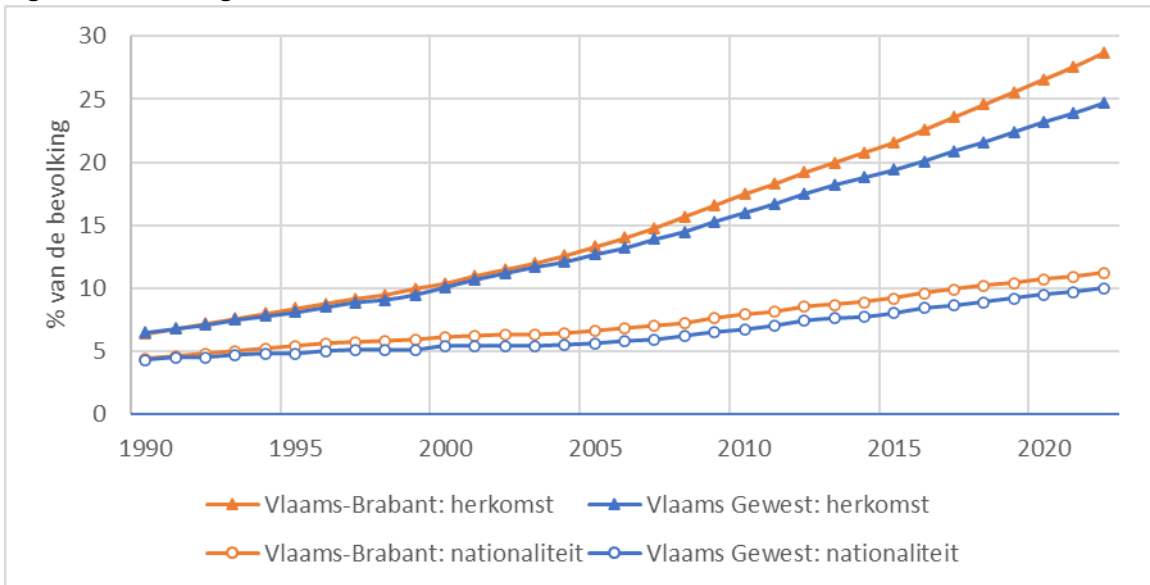
De bevolkingsevolutie

Figuur 15: Gemiddelde leeftijd in Vlaams-Brabant en het Vlaams Gewest

Bron data: Rijksregister | provincies.incijfers.be, 2022

Figuur 16: Niet-Belgische nationaliteit en herkomst in Vlaams-Brabant en het Vlaams Gewest

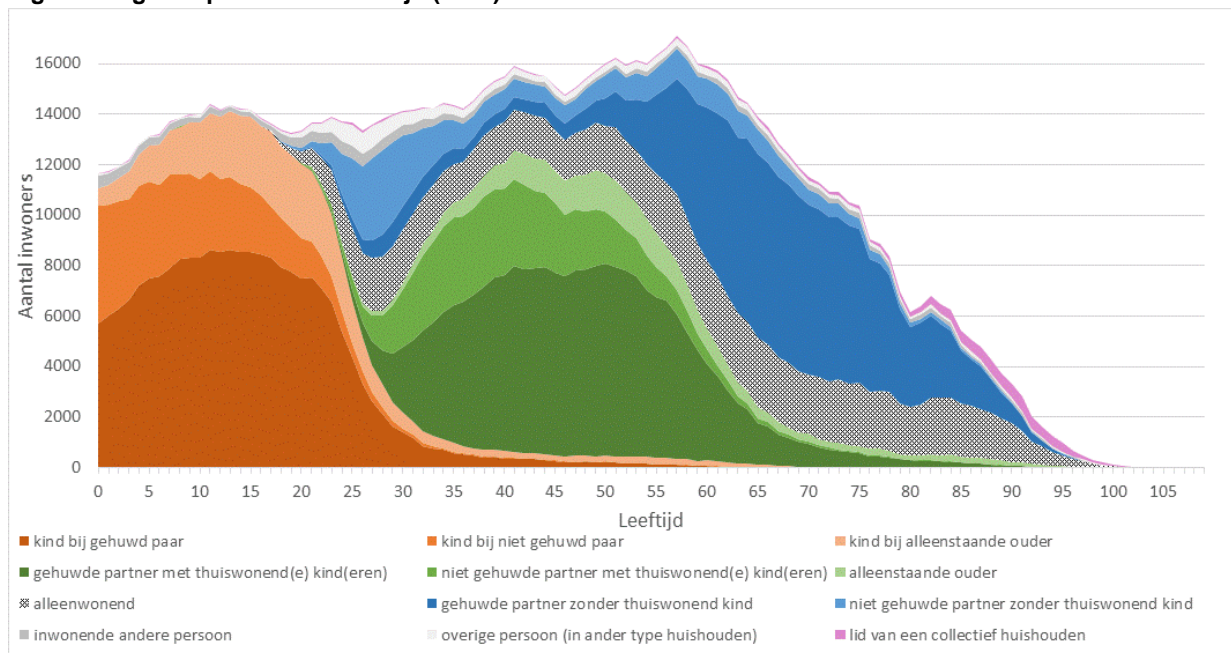

Bron data: Rijksregister | provincies.incijfers.be, 2022

3. Gezinsstructuur

In de vorige hoofdstukken werd de bevolking opgedeeld naar een aantal persoonlijke kenmerken: leeftijd, geslacht, nationaliteit en herkomst. Bij een migratie veranderen die kenmerken doorgaans niet. Dat is wel zo voor de gezinssituatie. Iemand die het ouderlijk huis verlaat om elders te gaan wonen, bijvoorbeeld, was vóór de verhuis een kind in een gezin met kinderen en is na de verhuis meestal alleenwonend of deel van een koppel zonder kinderen. Dat zien we heel duidelijk op **Figuur 17**. Die toont de gezinspositie van de bevolking naar leeftijd. Minderjarigen zijn doorgaans kind (in het oranje) bij een gehuwd of ongehuwd paar of bij een alleenstaande ouder. Naarmate de leeftijd vordert veranderen de onderlinge verhoudingen wel: het aandeel kinderen bij gehuwde koppels neemt toe, evenals het aandeel bij alleenstaande ouders. Vanaf de meerderjarigheid zien we dat er heel wat personen alleen gaan wonen of gaan samenwonen zonder kinderen (blauw) en in toenemende mate met kinderen (groen). Later neemt het aantal koppels zonder kinderen weer toe, omdat de kinderen het huis verlaten. Het aantal alleenwonenden is relatief stabiel in de tijd. Het aantal personen in collectieve gezinnen, zoals woonzorgcentra,...blijft erg beperkt, zelfs op oudere leeftijd.

Figuur 17: gezinspositie naar leeftijd (2022)

Bron data: Rijksregister | provincies.incijfers.be, 2022

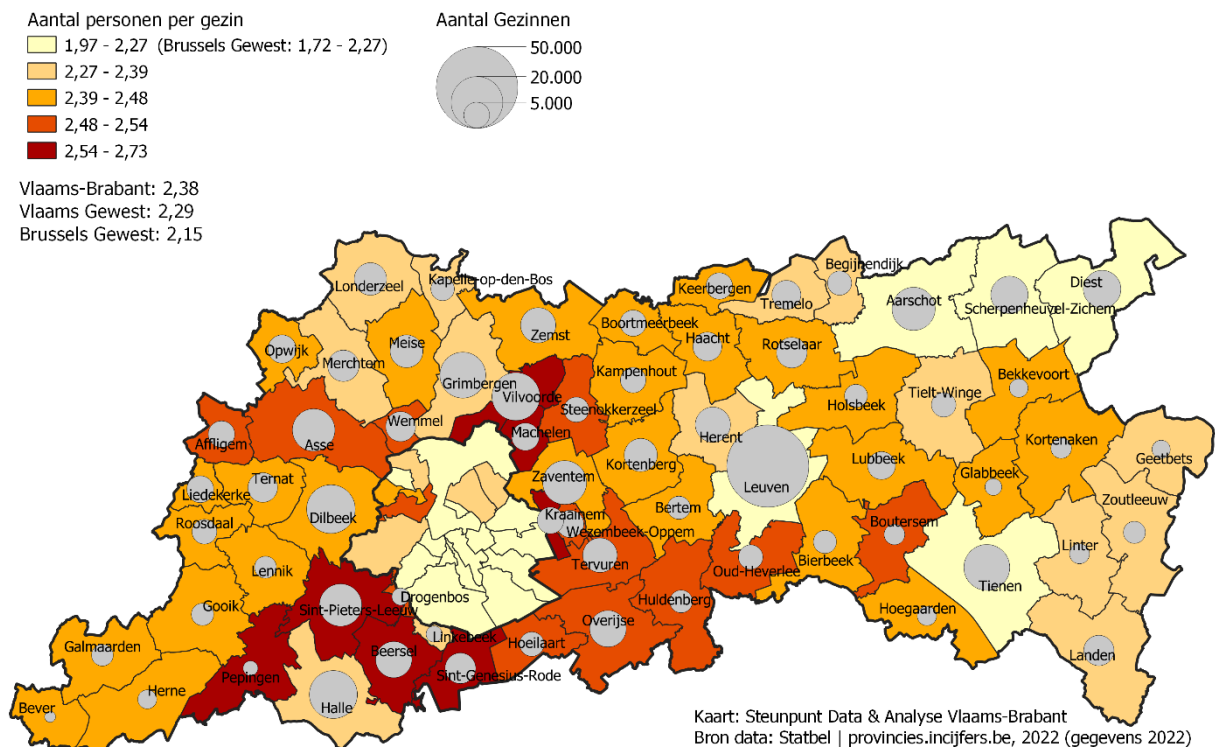
In dit hoofdstuk gaan we verder in op de gezinsstructuur in Vlaams-Brabant. Het wijkt af van de vorige hoofdstukken omdat we nu vertrekken van het aantal gezinnen, en niet van het bevolkingsaantal. In een eerste onderdeel bekijken we het aantal gezinnen en de gezinstypes in Vlaams-Brabant, waarbij we Brussel meenemen en dus de gegevens van Statbel gebruiken. In het tweede onderdeel gebruiken we de cijfers van het Rijksregister, die we enkel voor het Vlaams Gewest beschikbaar hebben, maar wel meer detail toelaten.

3.1 Gezinnen in Vlaams-Brabant: een overzicht

3.1.1 Aantal gezinnen en gezinsgrootte

Vlaams-Brabant telt 487.502 private huishoudens en 494 collectieve huishoudens. Met een bevolking van 1.161.947 inwoners in de private huishoudens (hierna gezinnen genoemd) bestaat het gemiddelde gezin dus uit 2,38 inwoners. Er zijn echter grote verschillen tussen de gemeenten (**Kaart 19**). Leuven heeft de kleinste gemiddelde gezinsgrootte (1,97), Machelen de grootste (2,73). Algemeen vinden we de hoogste waarden rond Brussel, vooral in de Zennevallei, en in mindere mate rond Leuven. De laagste waarden liggen, naast de stad Leuven, in het noorden en het zuiden van het Hageland, vooral in de steden, in Halle en ten noordwesten van Brussel.

Kaart 19: Gemiddelde gezinsgrootte

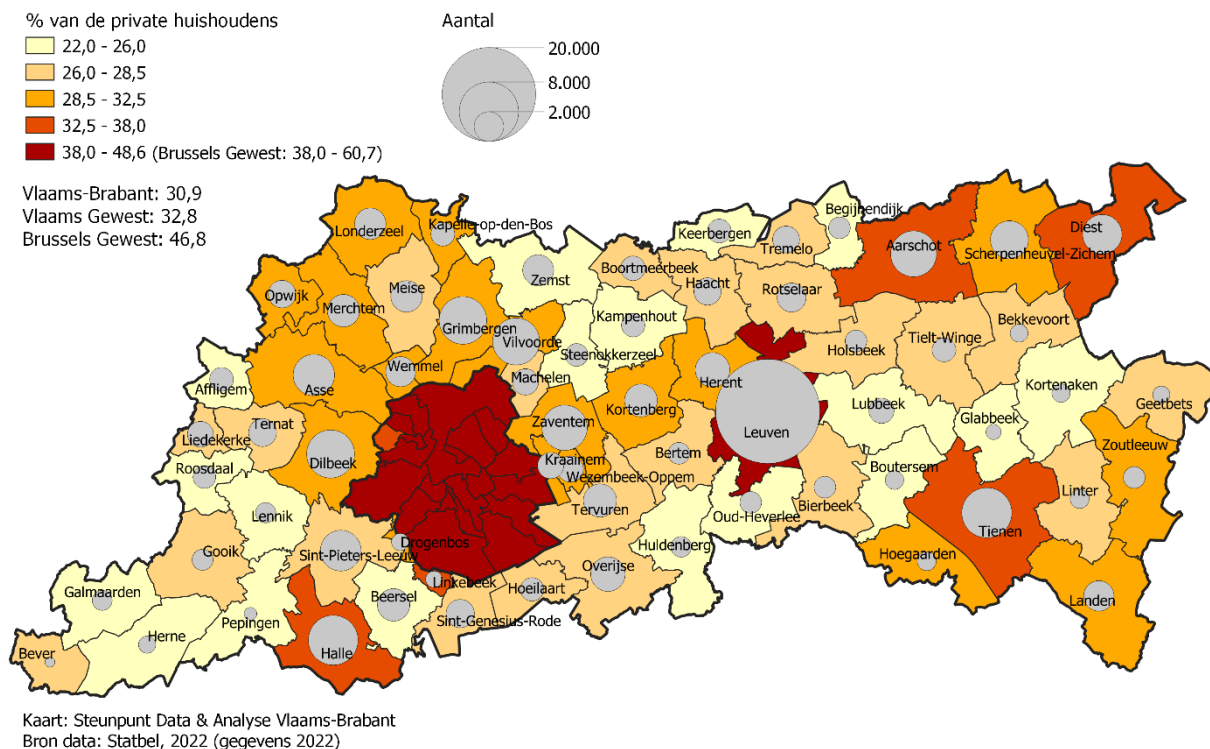

De gemiddelde gezinsgrootte in een gemeente hangt natuurlijk samen met de dominante gezinstypes die we daar aantreffen. Niet toevallig is het aandeel alleenwonenden veruit het grootst in Leuven, waar de gemiddelde gezinsgrootte het kleinst is. Omgekeerd vinden we gezinnen met kinderen vaak in de rand rond Brussel, waar de gemiddelde gezinsgrootte groot is. Koppels zonder kinderen (meestal gezinnen waar de kinderen al het huis uit zijn) vinden we dan weer vaak in het Hageland, waar de gezinsgrootte veel kleiner is. Hieronder gaan we dieper in op deze gezinstypes.

3.1.2 Gezinstypes

Vlaams-Brabant telt 150.767 alleenwonenden. Dat is bijna één op drie gezinnen. **Kaart 20** toont dat aandeel in de Vlaams-Brabantse en Brusselse gemeenten. De hoogste waarde vinden we in de universiteitsstad Leuven: daar gaat het om bijna de helft (48,6%) van de gezinnen.⁹ Verder vinden we nog hogere waarden in de Hagelandse steden (Tienen: 36,3%, Aarschot: 34,7%, Diest: 32,9%), die samen met Leuven de enige gemeenten zijn met een waarde boven het Vlaams gemiddelde. Halle en enkele randgemeenten van Brussel hebben nog relatief hoge waarden t.o.v. Vlaams-Brabant, maar scoren dus onder het Vlaams gemiddelde. In Brussel zelf lopen de waarden op tot boven de 60%.

Kaart 20: Alleenwonenden

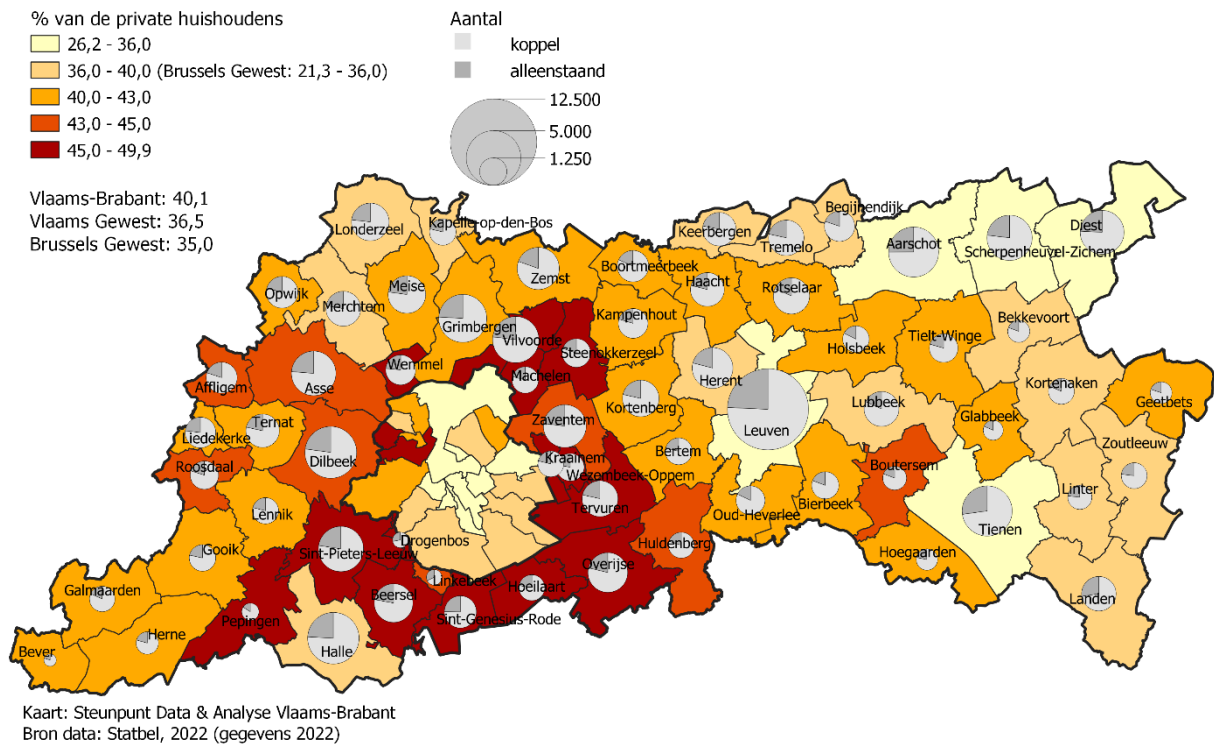
Er zijn in Vlaams-Brabant, met 40,1%, meer gezinnen met kinderen dan in het Vlaams Gewest (36,5%) of het Brussels Gewest (35,0%). Op **Kaart 21** zien we dat dit vooral in de rand rond Brussel het geval is, met wat minder hoge waarden in het noordwesten ervan. Er zijn relatief weinig gezinnen met kinderen in Leuven en in de Hagelandse steden (Aarschot, Scherpenheuvel-Zichem, Diest, Tienen). Dit zijn de enige gemeenten met een waarde onder het Vlaams gemiddelde. Op de kaart is ook het aantal koppels en alleenstaande ouders aangegeven. Die laatste groep is juist relatief belangrijk in Leuven en de Hagelandse steden, maar ook in sommige gemeenten van de rand rond Brussel en in Halle. Dat is te

⁹ Dit aandeel wordt ook beïnvloed door de relatief grote aanwezigheid van internationale studenten in Leuven. Internationale studenten moeten zich in Leuven laten inschrijven in het rijksregister, wat betekent dat ze er ook officieel wonen. Dit geldt niet voor de andere studenten, die hun thuisadres kunnen behouden. Er wordt wel een uitzondering gemaakt voor de studenten uit de buurlanden: ook zij kunnen hun thuisadres behouden. In 2021-2022 waren er 13.474 internationale studenten aan (alle campussen van) de KU Leuven, waarvan 3.807 doctoraatsstudenten. 2.098 studenten kwamen uit Nederland, Duitsland of Frankrijk.

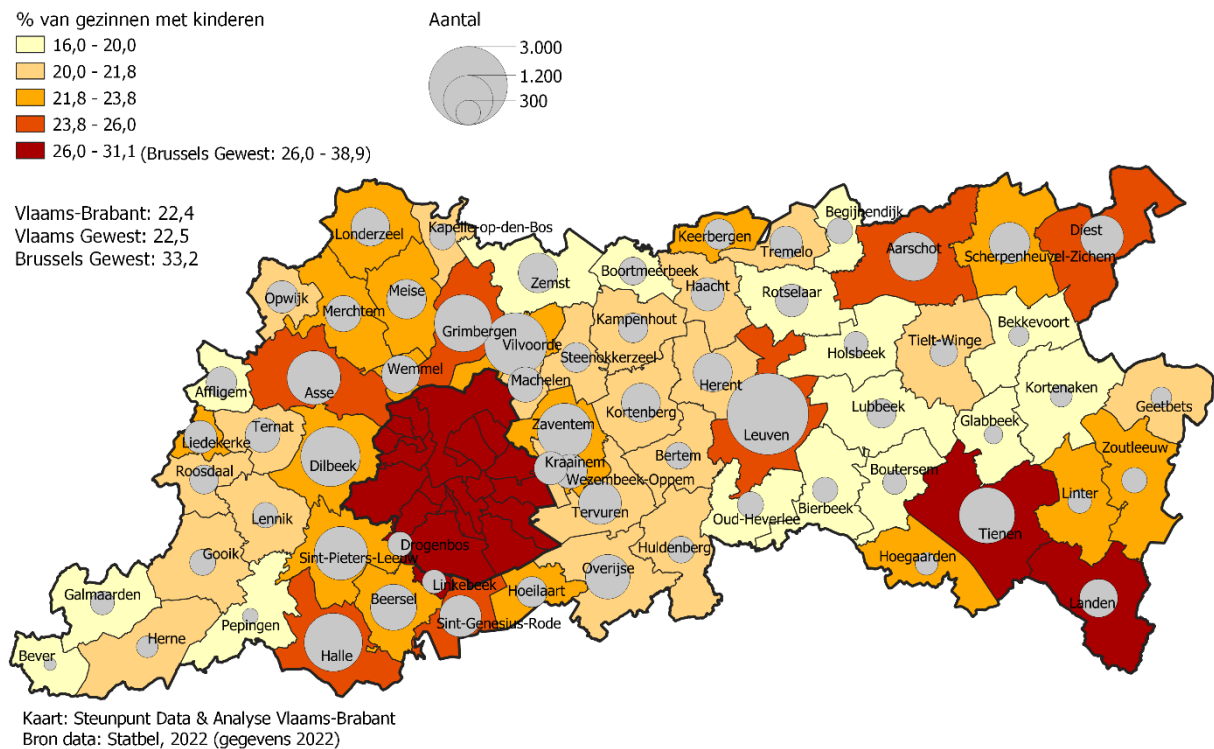
Gezinsstructuur

zien op **Kaart 22**, die het aandeel eenoudergezinnen op het totaal aantal gezinnen met kinderen weergeeft.

Kaart 21: Gezinnen met kinderen

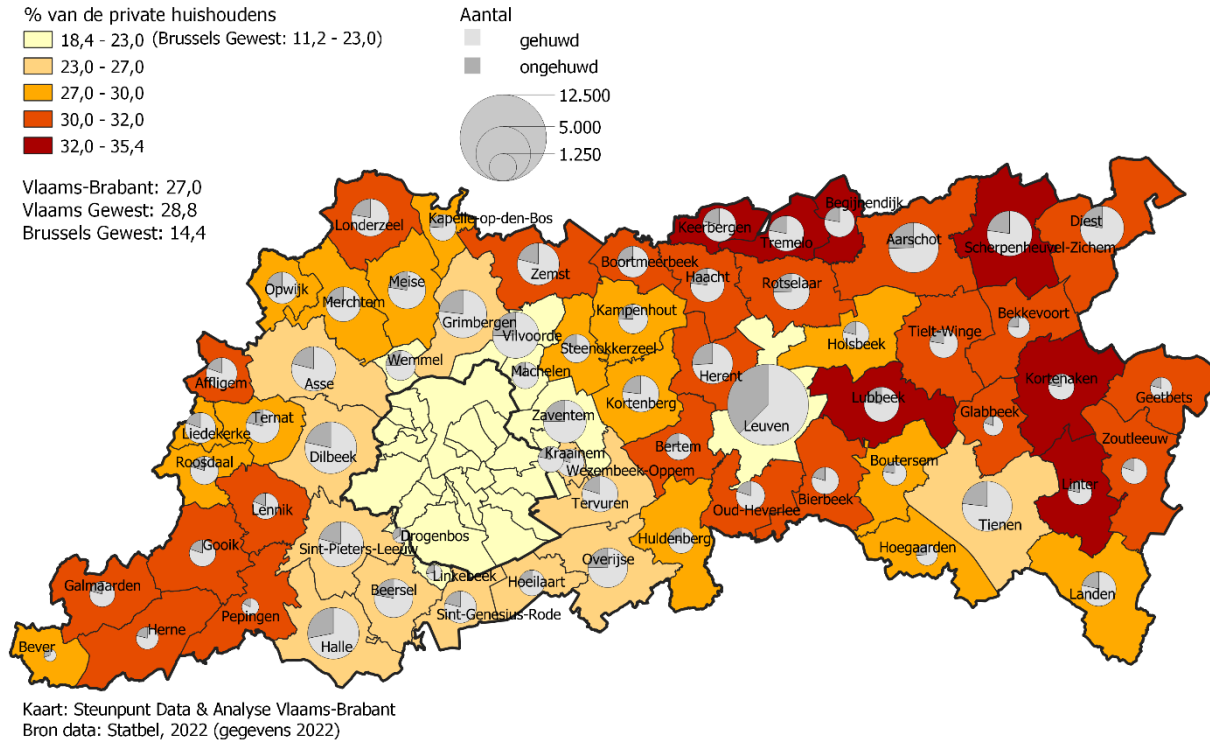

Kaart 22: Eenoudergezinnen

Kaart 23 toont het aandeel koppels zonder kinderen. Het gaat om meer dan een kwart van de gezinnen en in een aantal gemeenten van het Hageland zelfs om meer dan een derde. Hogere waarden vinden we algemeen in het Hageland en in mindere mate in het Pajottenland. Vaak gaat het om koppels waar de kinderen reeds het huis uit zijn. In de rand rond Brussel, in Leuven en in Tienen is het aandeel koppels zonder kinderen laag.

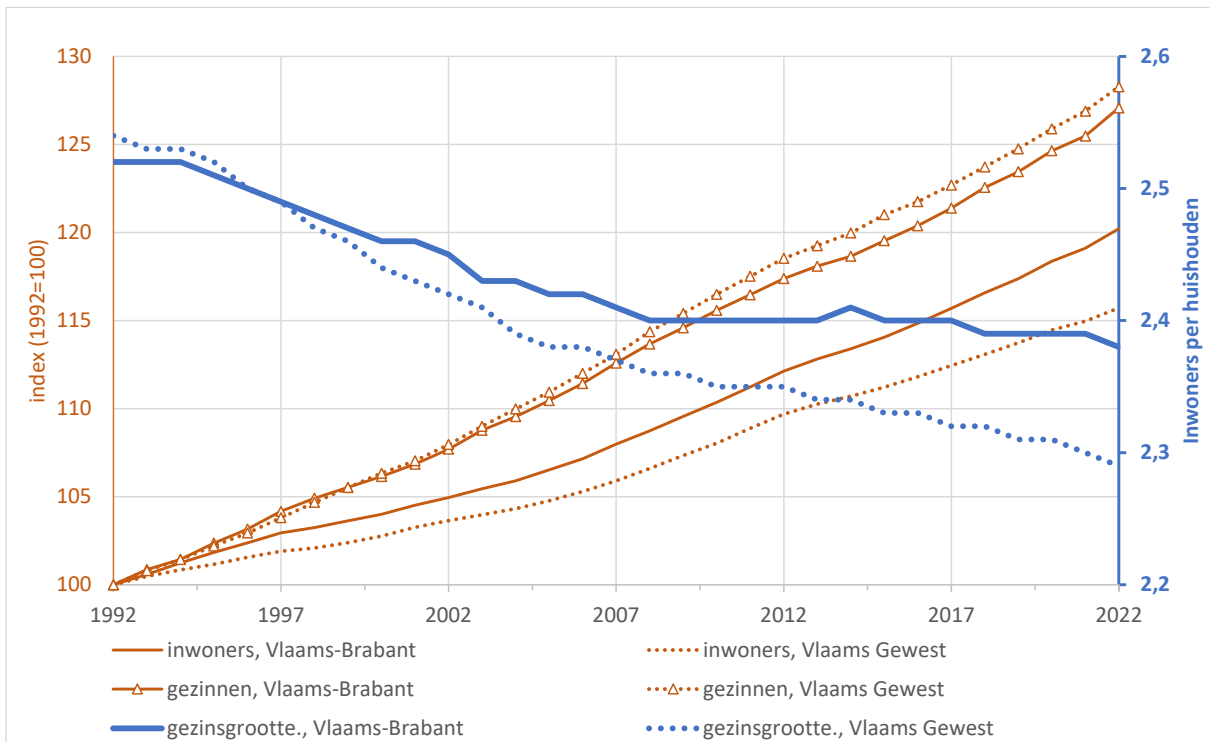
Kaart 23: Koppels zonder kinderen

3.1.3 Evolutie in de tijd

Het aantal gezinnen stijgt elk jaar, maar de gemiddelde gezinsgrootte maakt de omgekeerde beweging: de groei van het aantal gezinnen is immers groter dan de groei van de bevolking. Dat zien we op **Figuur 18** die op de linkse verticale as de evolutie van de bevolking en het aantal gezinnen weergeeft (1992 kreeg telkens de waarde 100) en op de rechtse verticale as het gemiddeld aantal inwoners per gezin: de gemiddelde gezinsgrootte. We zien dat het aantal gezinnen sterker stijgt dan het aantal inwoners, zowel in Vlaams-Brabant als in het Vlaams Gewest. Bijgevolg daalt de gemiddelde gezinsgrootte. De groei van de bevolking is echter sterker in Vlaams-Brabant dan in het Vlaams Gewest, en het omgekeerde geldt voor het aantal gezinnen, waardoor de afname van de gemiddelde gezinsgrootte minder uitgesproken is in Vlaams-Brabant.

Figuur 18: Evolutie van het aantal inwoners en gezinnen (links) en gezinsgrootte (rechts), Vlaams-Brabant en Vlaams Gewest

Bron data: Statbel | provincies.incijfers.be, 2022 (gegevens 2022)

Gezien het totale vruchtbaarheidscijfer (het totaal aantal kinderen per vrouw) over de beschouwde periode nauwelijks daalt, heeft de daling van de gemiddelde gezinsgrootte met andere factoren te maken. Enerzijds is er de veroudering van de bevolking (zie hoger), met een stijgend aantal één- en tweepersoonshuishoudens, maar anderzijds zijn er ook veranderende gezinstypes. Zo stijgt het aantal eenoudergezinnen, of nog het aantal alleenwonenden. Dat laatste is niet beperkt tot de oudere bevolking: het aantal alleenwonenden stijgt over de beschouwde periode zelfs meer bij de actieve bevolking (+67%) dan bij de 65-plussers (+55%). De gezinsverdunding is dus niet alleen te verklaren door de veroudering van de bevolking.

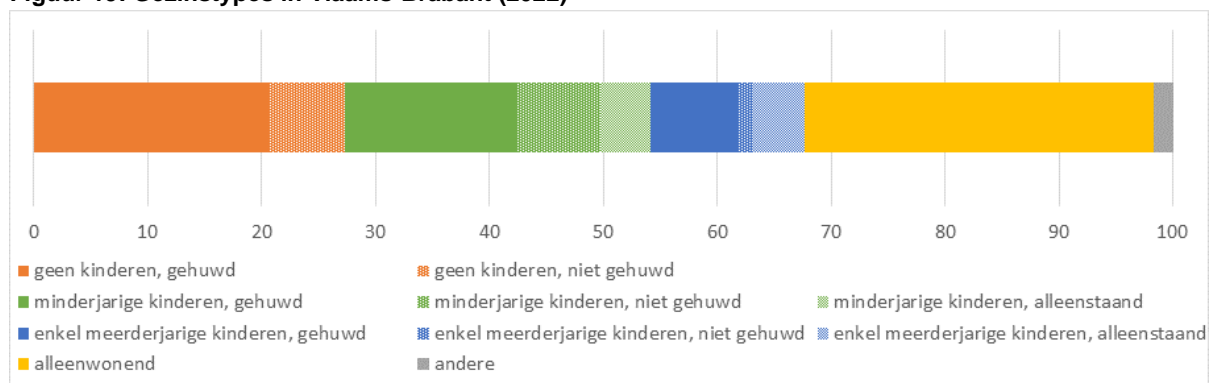
De relatief beperkte gezinsverdunding in Vlaams-Brabant, in vergelijking met het Vlaams Gewest, kan verbonden worden met de boven genoemde migratie uit Brussel. Die bestaat immers vooral uit jonge gezinnen met kinderen. Vooral in de rand van Brussel is de gezinsverdunding dan ook klein of zelfs omgekeerd. In Vilvoorde en Machelen bedraagt de groei van de gemiddelde gezinsgrootte, ten opzichte van 1992, zelfs meer dan 10%.

3.2 Het ene gezin is het andere niet

3.2.1 Gezinstypes: naar meer detail

De gegevens van het Rijksregister, die we hoger ook gebruikten om de migraties in kaart te brengen, laten ook bij het bestuderen van de gezinnen meer detail toe. Zo wordt op **Figuur 19** een onderscheid gemaakt tussen gezinnen met minderjarige kinderen en gezinnen met enkel meerderjarige kinderen.

Figuur 19: Gezinstypes in Vlaams-Brabant (2022)

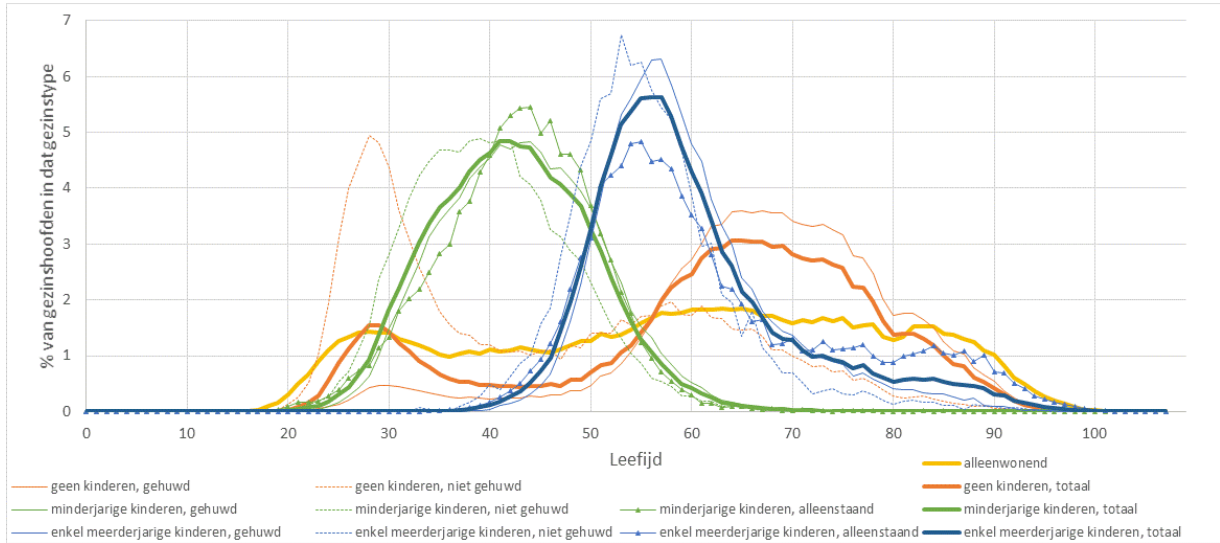
Bron data: Rijksregister | provincies.incijfers.be, 2022

De gezinnen met kinderen zijn goed voor 40,3% van de Vlaams-Brabantse gezinnen. Een derde daarvan heeft enkel meerderjarige kinderen. Binnen deze groep is niet alleen het aandeel gehuwden, maar ook het aandeel alleenstaande ouders groter dan bij gezinnen met minderjarige kinderen. De gezinnen zonder kinderen bestaan uit alleenwonenden (30,7% van de gezinnen) en koppels zonder kinderen (27,3% van de gezinnen). Drie kwart daarvan zijn gehuwd. Dit relatief grote aandeel wijst er al op dat het vaak niet om jonge koppels gaat, maar om koppels waarvan de kinderen al het huis uit zijn.

Een indicatie hiervoor is de gemiddelde leeftijd van het gezinshoofd. Bij koppels zonder kinderen is dat gemiddeld 62 jaar. Dat is iets meer dan bij gezinnen met enkel meerderjarige kinderen (60 jaar) en alleenwonenden (59 jaar). Bij gezinnen met minderjarige kinderen is dat slechts 42 jaar. Voor niet gehuwden is dat telkens lager dan voor gehuwden.

Gemiddelden kunnen echter verschillende dingen betekenen. Dat zien we op **Figuur 20**, die de leeftijd van het gezinshoofd voor elk van bovenstaande gezinstypes visualiseert. Het totaal voor elk gezinstype bedraagt 100%; een waarde van 4,5% op 45 jaar voor de koppels met minderjarige kinderen wil dan zeggen: 4,5% van de gezinshoofden van koppels zonder kinderen is 45 jaar. Zowel de **koppels zonder kinderen** als de **koppels met kinderen** hebben een duidelijk maximum, respectievelijk op 42 en 57 jaar, waarrond de waarden geleidelijk aan afnemen. De gehuwde koppels zijn telkens wel een paar jaar ouder dan de niet-gehuwde koppels. De **alleenwonenden** en de **koppels zonder kinderen** hebben twee maxima (op 28 jaar en op 65 jaar) en vallen dus in twee groepen uiteen. Toch zijn de alleenwonenden op alle leeftijden belangrijk, terwijl koppels zonder kinderen minder voorkomen in de tussenliggende leeftijdsgroepen. Bij de jongere koppels gaat het meestal om ongehuwden, bij de oudere koppels om gehuwden. Bij die laatste zijn de kinderen vaak al het huis uit. De eerste groep is echter veel kleiner dan de tweede, waardoor de oudere leeftijdsgroepen sterk doorwegen bij het totaal van de koppels zonder kinderen.

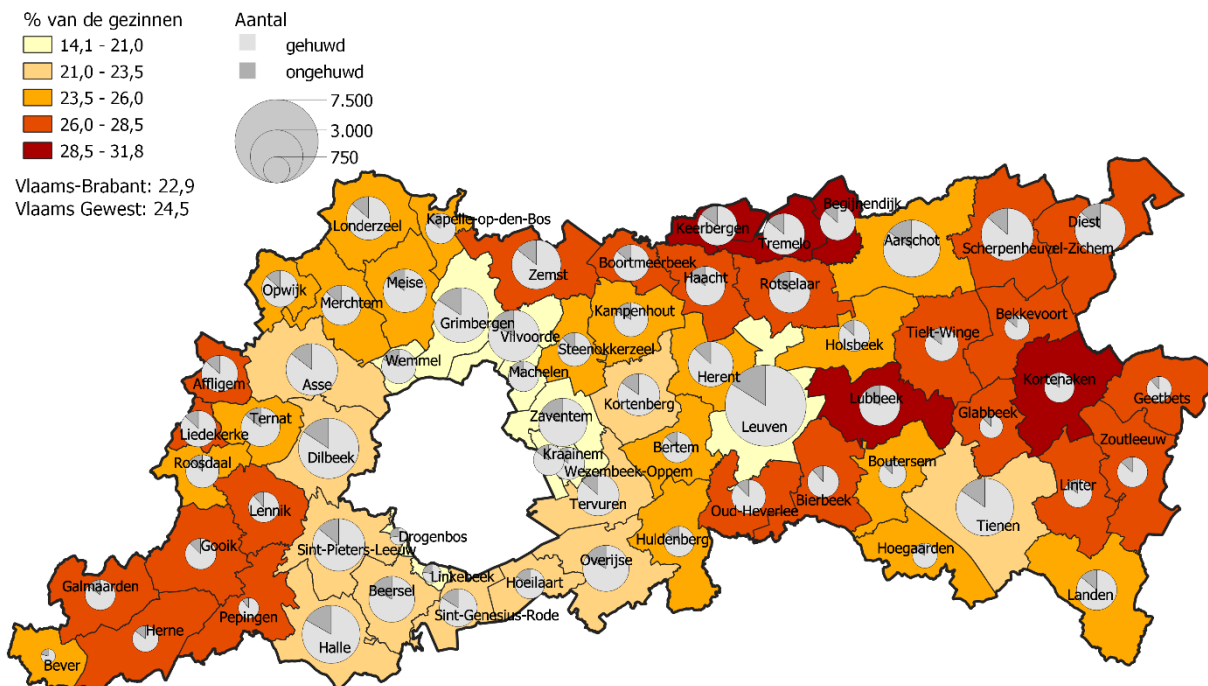
Figuur 20: Leeftijd van het gezinshoofd naar gezinstype (2022)

Bron data: Rijksregister | provincies.incijfers.be, 2022

We kunnen de koppels zonder kinderen dus in twee duidelijke groepen onderverdelen: de koppels met een gezinshoofd ouder dan 40 jaar en de koppels met een jonger gezinshoofd (het laagste percentage koppels zonder kinderen ligt op **Figuur 20** op 41 jaar). De overgrote meerderheid (84%) heeft een gezinshoofd ouder dan 40 jaar. **Kaart 24** toont deze groep. Ze is belangrijk in het Hageland en het Pajottenland, en in het gebied tussen Leuven en Mechelen. De percentages zijn laag in de rand rond Brussel, in Leuven en in Tienen. De kaart lijkt sterk op het totaal aandeel koppels zonder kinderen (**Kaart 23**), omdat het aantal koppels zonder kinderen met een gezinshoofd van 40 jaar of jonger zo klein is. De hoogste percentages van deze jongere groep vinden we in Leuven (8,3%) en buurgemeente Herent (6,3%). 30% van deze gezinnen woont in Leuven en buurgemeenten.

Kaart 24: Koppels zonder kinderen met gezinshoofd ouder dan 40 jaar

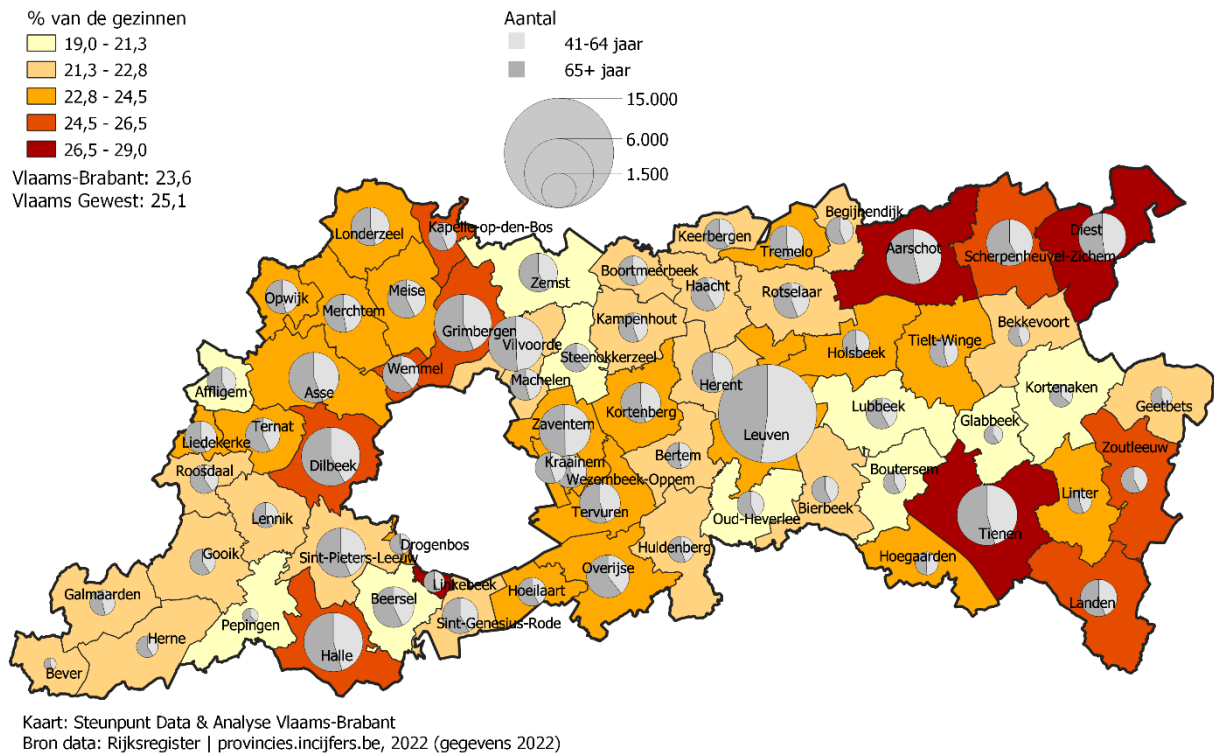

Kaart: Steunpunt Data & Analyse Vlaams-Brabant
Bron data: Rijksregister | provincies.incijfers.be, 2022 (gegevens 2022)

Gezinsstructuur

Ook bij de alleenwonenden is de meerderheid ouder dan 40 jaar (77%), zij het iets minder uitgesproken dan bij de koppels zonder kinderen. De jongere alleenwonenden zijn wel zeer sterk geconcentreerd in Leuven: daar is dat 24,3% van de gezinnen, terwijl dat in Zaventem (de enige andere Vlaams-Brabantse gemeente met een waarde boven het Vlaams gemiddelde) slechts 8,4% is. **Kaart 25** toont de alleenwonenden van ouder dan 40 jaar. Deze groep is belangrijk in de Hagelandse steden. Ook de rand van Brussel (voornamelijk het noordwesten) en Halle hebben hogere waarden. Op de kaart is ook het aantal 41-64-jarigen en het aantal 65-plussers aangeduid. De laatste groep is overal licht in de meerderheid. Alleen in Leuven is dat niet het geval.

Kaart 25: Alleenwonenden ouder dan 40 jaar

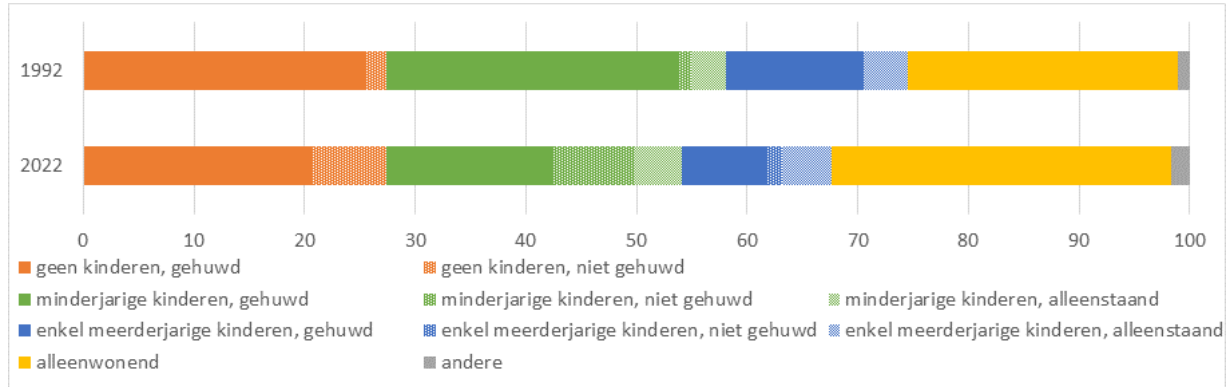

3.2.2 Evolutie van de gezinstypes

Figuur 21 is op dezelfde manier opgebouwd als **Figuur 19**, en geeft de evolutie weer van de gezinstypes tussen 1992 en 2022. Het aandeel gezinnen zonder kinderen blijft redelijk stabiel, maar er is wel een verschuiving naar meer ongehuwden binnen deze groep. Het aandeel gezinnen met kinderen daalt (onder meer omdat de bevolking veroudert), zowel van gezinnen met minderjarige als enkel meerderjarige kinderen. Ook daar zien we een stijging van het aandeel ongehuwden, en ook het aandeel alleenstaande ouders groeit aan. Het aandeel alleenwonenden, ten slotte, stijgt sterk.

Gezinsstructuur

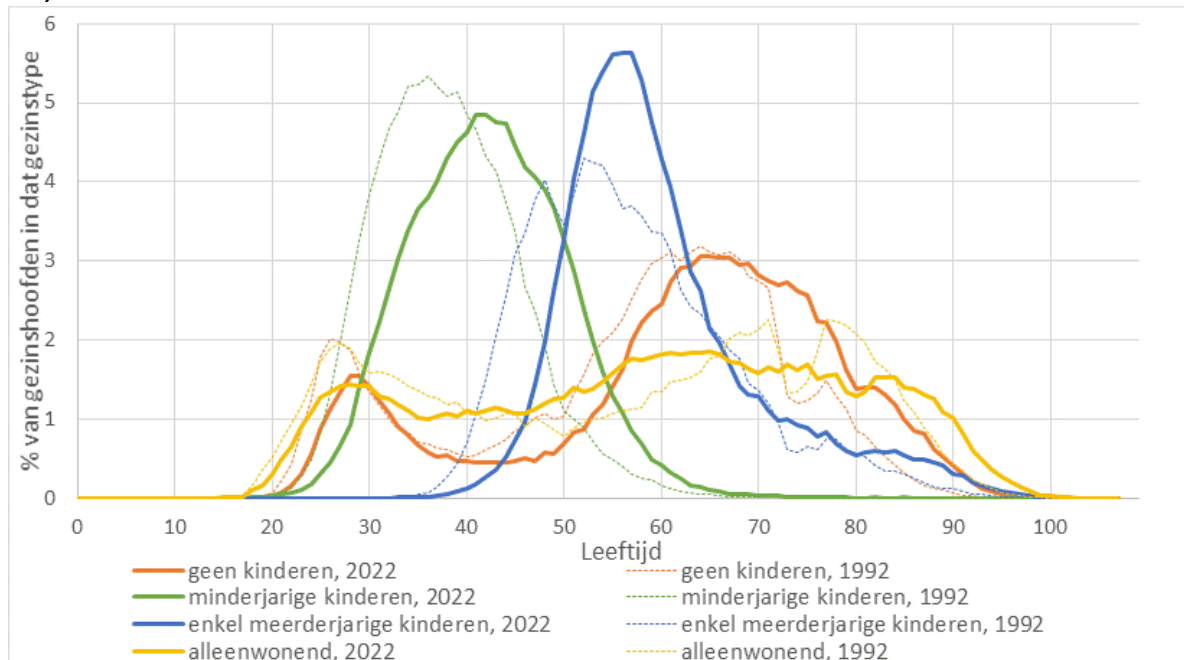
Figuur 21: Gedetailleerde gezinstypes in Vlaams-Brabant (1992, 2022)

Bron data: Rijksregister | provincies.incijfers.be, 2022

Figuur 22 is op dezelfde manier opgebouwd als **Figuur 20**, en vergelijkt de leeftijd van het gezinshoofd van de verschillende gezinstypes (zonder onderscheid te maken tussen gehuwd, ongehuwd of alleenstaand) in 1992 en 2022. We zien dat alle curves naar rechts opschuiven: de gemiddelde leeftijd van de gezinshoofden wordt dus hoger.¹⁰ Bij de alleenwonenden is dat enigszins anders: er zijn nu relatief meer alleenwonenden van middelbare leeftijd dan in 1992. Hier zien we dat het stijgend aandeel alleenwonenden niet alleen te verklaren is door de veroudering van de bevolking.

Figuur 22: Leeftijd van het gezinshoofd naar gezinstype (% van gezinshoofden in dat gezinstype) (1992, 2022)

Bron data: Rijksregister | provincies.incijfers.be, 2022

¹⁰ In 1992 zien we plots lagere waarden rond de leeftijd van 75 jaar en in mindere mate die van 50 jaar. Dat heeft te maken met de Tweede Wereldoorlog: het gaat om personen die tijdens WO II twintiger waren én hun kinderen. Opvallend is verder de piek van de gezinshoofden met meerderjarige kinderen in 2022. Die komt overeen met de babyboom in de jaren 1960: de hoogste waarde komt overeen met het grootste geboortecijfer na WO II, in 1964.

4. Samenvatting

4.1 De bevolking in Vlaams-Brabant

Vlaams-Brabant telt 1.173.440 **inwoners**. Daarmee is Vlaams-Brabant de op één na minst bevolkte provincie, maar ze heeft wel de op één na hoogste **bevolkingsdichtheid** (het aantal inwoners per vierkante kilometer). De stad Leuven heeft veruit het grootste bevolkingsaantal, maar de bevolkingsdichtheid is hoger in een aantal gemeenten in de Vlaamse rand rond Brussel.

Vlaams-Brabant is de snelst groeiende Vlaamse provincie, en het is ook de jongste. Ze telt het grootste aandeel minderjarigen, het kleinste aandeel 65-plussers en de laagste gemiddelde **leeftijd** (41,7 jaar) van alle Vlaamse provincies. Dit is vooral opvallend in gemeenten die grenzen aan het Brussels Gewest.

Vlaams-Brabant heeft ook een diverse bevolking: 30% van de Vlaams-Brabanders heeft een niet-Belgische **herkomst** (minstens één ouder met een niet-Belgische geboortenationaliteit). Dat is meer dan in het Vlaams Gewest. Een meerderheid heeft een herkomst van buiten de EU, maar ten zuidoosten van Brussel, waar veel internationale werknemers wonen, is dat niet het geval.

Het **Brussels Hoofdstedelijk Gewest**, dat helemaal omsloten wordt door de provincie Vlaams-Brabant, heeft een bevolking en bevolkingsdichtheid die groter is dan Vlaams-Brabant. Het Brussels Gewest groeit nog sneller aan en is nog jonger dan Vlaams-Brabant, en de diversiteit is er veel groter.

4.2 De bevolkingsevolutie in Vlaams-Brabant

De bevolking van Vlaams-Brabant groeit sinds 1990 met gemiddeld 6.614 inwoners extra per jaar, ongeveer evenveel als het huidige inwonersaantal van de gemeente Bekkevoort. Vorig jaar werd de grootste groei opgetekend, met 11.151 personen. Ook in het Vlaams Gewest als geheel groeide de bevolking aan, maar relatief veel minder sterk.

Migraties of verhuisbewegingen spelen de grootste rol in de bevolkingsevolutie. De Vlaams-Brabantse bevolking groeit vooral door **migratie uit het Brussels gewest**. Het migratiesaldo met Brussel stijgt elk jaar en bereikte vorig jaar een record met 11.088 personen in één jaar. Een migratiesaldo geeft de netto-aangroei: er kwamen eigenlijk 19.923 mensen vanuit het Brussels Gewest, maar 8.835 personen maakten de omgekeerde beweging.

In mindere mate groeit de Vlaams-Brabantse bevolking aan door **migratie uit het buitenland** en, steeds minder, door **natuurlijke aangroei** (het aantal geboorten min het aantal sterfgevallen). Omgekeerd verliest Vlaams-Brabant bevolking aan **Wallonië** en meer en meer aan **andere Vlaamse provincies**.

In het **Vlaams Gewest** speelt de migratie met het buitenland veruit de grootste rol. In Vlaams-Brabant is de migratie uit het buitenland relatief beperkt, maar de migratie uit Brussel is er veel belangrijker. Dit heeft ook met elkaar te maken: heel wat van de buitenlandse migratie in de regio wordt opgevangen door het Brussels Gewest.

De migratiesaldi tellen het aantal immigraties en trekken daar de emigraties vanaf. Wanneer we de immigraties en emigraties van en naar Vlaams-Brabant (vanuit de andere provincies, gewesten en het buitenland) bij elkaar optellen, zijn dat er meer dan 450.000 op vijf jaar tijd. Wanneer we daar de geboorten en de sterfgevallen aan toevoegen, hebben we meer dan 550.000 **bewegingen van of naar Vlaams-Brabant**. Dat is bijna de helft van de bevolking in Vlaams-Brabant.

Ook **tussen en binnen de gemeenten** in Vlaams-Brabant wordt er vaak verhuisd: in de laatste vijf jaar werd er 152.167 keer verhuisd tussen twee Vlaams-Brabantse gemeenten; binnen de Vlaams-Brabantse gemeenten zelf was dat nog meer: 182.761 keer.

4.2.1 Wie zijn de verhuizers: demografische kenmerken van de migranten

Niet alle bevolkingsgroepen migreren evenveel. Er zijn grote verschillen naar **leeftijd**. Meer dan de helft van alle migraties doet zich voor bij 20-39-jarigen. Verder migreren jonge kinderen nog relatief vaak (mee met hun ouders). 55-plussers migreren het minst: 13% van de migranten is 55 jaar of meer, terwijl ze wel 33% van de bevolking uitmaken.

Dit geldt voor alle type migraties, maar er zijn wel een paar opvallende verschillen. Zo is het aandeel jonge twintigers onder de migranten naar het Brussels Gewest erg hoog, en het aandeel kinderen relatief laag. De migranten uit het Brussels Gewest zijn wat ouder, en het aandeel jonge kinderen is er veel hoger. Dit is een typisch fenomeen van migraties naar en van een centrumstad: jongeren verhuizen naar de stad (of domiciliëren zich er na hun studietijd), waar het type woningen op hun noden is afgestemd (kleinere huurwoningen). Wanneer ze een gezin stichten verhuizen ze vaak (opnieuw) naar de rand. De uitstroom uit Brussel is veel groter dan de instroom, en daaruit volgt een sterk positief saldo voor jonge gezinnen.

Algemeen is het aandeel met een niet-Belgische **nationaliteit en herkomst** groter bij de verhuizers dan bij de Vlaams-Brabantse bevolking als geheel. Maar ook hier zijn er verschillen: bij de immigranten is dat aandeel doorgaans groter dan bij de emigranten. Dat is ook zo bij de migratie van en naar Brussel. Verwonderlijk is dat niet: meer dan drie kwart van de Brusselaars heeft immers een niet-Belgische herkomst (hoewel het aandeel bij de verhuizers uit Brussel wat lager ligt; omgekeerd is dit aandeel hoger bij de verhuizers van Vlaams-Brabant naar Brussel dan hun aandeel in de Vlaams-Brabantse bevolking). Ook bij de geboortes is het aandeel personen van niet-Belgische herkomst groter dan bij de bevolking als geheel, maar dit geldt niet voor de sterfgevallen. De bevolking van niet-Belgische herkomst heeft immers een veel jongere leeftijdsstructuur.

Dit alles heeft gevolgen voor de **evolutie van de leeftijdsstructuur** en de nationaliteits- en herkomstopbouw. De gemiddelde leeftijd in Vlaams-Brabant stijgt wel, maar veel minder sterk dan in het Vlaams Gewest. In 1990 was Vlaams-Brabant gemiddeld nog ouder dan het Vlaams Gewest, nu is dat omgekeerd. In het Vlaams Gewest is het aantal minderjarigen daardoor kleiner geworden dan het aantal 65-plussers. In Vlaams Brabant is dat (nog) niet het geval. Verder was het aandeel personen met een niet-Belgische **herkomst** in 1990 ongeveer even groot in Vlaams-Brabant als in het Vlaams Gewest. Nu is dit aandeel beduidend hoger in Vlaams-Brabant.

4.2.2 Verschillen tussen de gemeenten

De aangroei uit het **Brussels Gewest** is het grootst in de aangrenzende gemeenten. Er zijn ook nog verschillen naar leeftijd en herkomst. Zo zien we dat 18-34-jarigen een duidelijke voorkeur hebben voor de Zennevallei en het noordwesten, terwijl de 35-49-jarigen in sterkere mate naar het zuidoosten trekken, waar de huisvestingsmarkt duurder is en de huurmarkt kleiner. Hier is de (gemiddeld oudere) Belgische herkomst ook dominanter. In Oost-Brabant is de aangroei uit het Brussels Gewest heel beperkt. Deze gemeenten liggen in de invloedssfeer van Leuven en veel minder in die van Brussel.

De rand rond Brussel kent dus een sterke bevolkingsgroei uit het Brussels Gewest, maar verliest tegelijkertijd veel inwoners aan **Waalse gemeenten** (vooral in de zuidrand) en meer nog aan **andere Vlaamse gemeenten**, zowel binnen als buiten Vlaams-Brabant. Ook Leuven verliest veel inwoners aan andere gemeenten in Vlaams-Brabant, maar wint van gemeenten uit andere provincies. Dat is typisch voor een centrumstad, en in het bijzonder voor een studentenstad: veel jongeren uit het hele Vlaams Gewest trekken naar de stad, die ze later weer verlaten, vaak richting de buurgemeenten. Daardoor heeft Leuven een sterk negatief binnenlands migratiesaldo. Toch groeit de bevolking van Leuven aan, door een sterk positief **buitenlands migratiesaldo**: meer dan een derde van de (rechtstreekse) buitenlandse instroom in Vlaams-Brabant is voor Leuven. Daarnaast zijn de gemeenten met een asielcentrum opvallend. Ten zuidoosten van Brussel zijn de saldi met het buitenland negatief: daar

wonen heel wat expats, die slechts tijdelijk in België wonen. Zij komen vaak via het Brussels Gewest in de zuidostrand terecht en vertrekken vandaar terug naar het buitenland.

De **natuurlijke aangroei** is, in termen van bevolkingsgroei of -verlies, minder belangrijk dan de migratie met het buitenland of met het Brussels, Vlaams of Waals gewest. De natuurlijke aangroei is negatief in het Hageland en het Pajottenland, en het hoogst in de rand rond Brussel. Er is hier een sterke relatie met de leeftijdsstructuur.

De **totale aangroei** is de optelsom van de migratie met het Brussels, Waals en Vlaams Gewest, het buitenland, en de natuurlijke aangroei. De verklaring voor een hoge of lage waarde in een gemeente ligt dus in één of meerdere van deze componenten van de bevolkingsevolutie, en is gelaagd. Opvallend in het totaalbeeld is de groei in heel wat gemeenten rond Brussel. De groei is minder groot of zelfs negatief in heel wat landelijke gemeenten van het Hageland en het Pajottenland.

4.2.3 Focus op Leuven en de Vlaamse Rand

Het is voor elke individuele gemeente mogelijk om de concrete **gemeenten van herkomst of bestemming** in kaart te brengen. Wanneer we kijken naar de grootste stad, **Leuven**, zien we dat de grootste migratiestroom naar de buurgemeenten gaat, maar ook naar het Hageland. In het westen gaat de migratie vanuit Leuven veel minder ver; daar speelt de Brusselse invloedssfeer een grote rol. Het beeld van de migratie naar Leuven is gelijkaardig aan de migratie vanuit Leuven, maar de aantallen zijn beduidend lager. Daardoor winnen de meeste gemeenten inwoners uit Leuven, opnieuw vooral de buurgemeenten, met een duidelijke uitloper naar het Hageland. Er is een groot verschil tussen het centrum van Leuven en de andere deelgemeenten. De migratie vanuit Leuven naar andere gemeenten (en dus vooral de buurgemeenten) verloopt trapsgewijs: jongeren komen vaak aan in Leuven-Centrum, verhuizen dan naar een omliggende deelgemeente, om vervolgens te vertrekken naar andere gemeenten.

Het zijn, zoals bij de migratie uit Brussel, vooral jonge gezinnen die de stad verlaten. Er is een negatief saldo voor oudere twintigers, dertigers en veertigers, samen met hun kinderen. Tegelijkertijd is er een migratieoverschot van jonge twintigers. Dit betekent dat jongvolwassenen naar de stad trekken (of er blijven na hun studies) en, wanneer ze kinderen krijgen, de stad weer verlaten. Op latere leeftijd wordt er weinig verhuisd. Voor de oudste groepen is het saldo zelfs negatief.

Leuven heeft een sterke impact op de demografische ontwikkeling in het oosten van de provincie. In het westen van de provincie kijken we naar het geheel van de **Vlaamse Rand** rond Brussel om de concrete gemeenten van herkomst en bestemming in kaart te brengen. Er zijn veel meer migraties vanuit Brussel naar de Vlaamse Rand dan omgekeerd. Er is wel een sterke uitstroom vanuit de Vlaamse Rand naar de andere gemeenten van het arrondissement Halle-Vilvoorde, de westelijke gemeenten van het arrondissement Leuven, een reeks Oost-Vlaamse gemeenten en heel wat Waals-Brabantse gemeenten. Ook een aantal gemeenten van de provincie Antwerpen, de meeste kustgemeenten en enkele gemeenten van de Ardennen dienen hier vermeld.

Zoals dat in de gemeenten rond Leuven het geval was, zorgt de migratie naar de Vlaamse Rand (vanuit Brussel) voor een sterke aangroei van jonge gezinnen. Vooral voor dertigers en jonge kinderen is het saldo sterk positief. Alleen voor jonge twintigers is het (licht) negatief. Dat zijn de jongeren die naar Brussel trekken of er blijven na hun studies, maar later vaak terug vertrekken (al dan niet met kinderen). Ook bij de migratie naar het Vlaams Gewest zien we meer negatieve cijfers voor jonge twintigers. Hier gaat het dan vooral om migratie naar universiteitssteden in Vlaanderen. Op oudere leeftijd wordt er algemeen minder gemigreerd.

4.3 Gezinsstructuur

Persoonlijke kenmerken als leeftijd, geslacht, nationaliteit en herkomst veranderen doorgaans niet bij een migratie. Dat is wel zo voor de gezinssituatie. Iemand die het ouderlijk huis verlaat om elders te gaan wonen, bijvoorbeeld, was vóór de verhuis een kind in een gezin met kinderen en is na de verhuis meestal alleenwonend of deel van een koppel zonder kinderen. We kunnen verhuisbewegingen dus niet zomaar verbinden met de gezinssituatie zoals we dat met bijvoorbeeld de leeftijd doen. Dit vraagt een meer complexe analyse, waarbij een migratie wordt gekoppeld aan de verandering van gezinspositie en gezinsstructuur.

Vlaams-Brabant telt 487.502 **gezinnen**. Gemiddeld bestaat een gezin uit 2,38 inwoners. Er zijn echter grote verschillen tussen de gemeenten. Leuven heeft de kleinste gemiddelde **gezinsgrootte**. Ook de steden in het Hageland tekenen lage waarden op. De gemiddelde gezinsgrootte in een gemeente hangt samen met de dominante gezinstypes die we daar aantreffen. Niet toevallig is het aandeel **alleenwonenden** veruit het grootst in Leuven: daar gaat het om bijna de helft van de gezinnen, terwijl het gemiddeld om zowat een derde gaat. Verder vinden we nog relatief veel alleenwonenden in de Hagelandse steden (Tienen, Aarschot, Diest). Daar vinden we dan weer weinig **gezinnen met kinderen**. Die zijn talrijk in de rand rond Brussel, waar de gemiddelde gezinsgrootte het grootst is, vooral in de Zennevallei. **Koppels zonder kinderen** (meestal gezinnen waar de kinderen al het huis uit zijn) vinden we vaak in het Hageland, waar de gemiddelde gezinsgrootte klein is.

Een derde van de gezinnen met kinderen heeft enkel **meerderjarige kinderen**. Binnen deze groep is niet alleen het aandeel gehuwden, maar ook het aandeel alleenstaande ouders groter dan bij gezinnen met **minderjarige kinderen**. Bij de koppels zonder kinderen vinden we het vaakst gehuwden: meer dan drie kwart. Dit relatief grote aandeel wijst er al op dat het vaak niet om jonge koppels gaat, maar om koppels waar de kinderen al het huis uit zijn. Een indicatie hiervoor is de **gemiddelde leeftijd van het gezinshoofd**. Bij koppels zonder kinderen is dat gemiddeld 62 jaar. Dat is iets meer dan bij gezinnen met enkel meerderjarige kinderen (60 jaar). Bij gezinnen met minderjarige kinderen is dat slechts 42 jaar.

Alleenwonenden zijn gemiddeld 59 jaar. Gemiddelden kunnen echter verschillende dingen betekenen. Bij koppels zonder kinderen en koppels met kinderen is er een duidelijk maximum, waarrond de waarden geleidelijk afnemen. De alleenwonenden echter zijn op alle leeftijden belangrijk, terwijl koppels zonder kinderen uit twee groepen bestaan: veruit de grootste groep zijn zestigers en zeventigers, een veel kleinere groep bestaat uit twintigers en dertigers.

4.3.1 Evolutie van gezinstypes

Het aantal gezinnen stijgt elk jaar, maar de gemiddelde gezinsgrootte maakt de omgekeerde beweging: de **groei van het aantal gezinnen** is immers groter dan de groei van de bevolking. We zien dat het aantal gezinnen sterker stijgt dan het aantal inwoners, zowel in Vlaams-Brabant als in het Vlaams Gewest. Bijgevolg daalt de gemiddelde gezinsgrootte. De groei van de bevolking is echter sterker in Vlaams-Brabant dan in het Vlaams Gewest, en het omgekeerde geldt voor het aantal gezinnen, waardoor de **afname van de gemiddelde gezinsgrootte** minder uitgesproken is in Vlaams-Brabant.

Gezien het totale vruchtbaarheidscijfer (het totaal aantal kinderen per vrouw) over de beschouwde periode nauwelijks daalt, heeft de daling van de gemiddelde gezinsgrootte met andere factoren te maken: de **veroudering van de bevolking**, met als gevolg een stijgend aantal één- en tweepersoonshuishoudens, en een daling van het aantal gezinnen met kinderen. Maar het heeft ook te maken met **veranderende gezinstypes**. Zo stijgt het aantal eenoudergezinnen, evenals het aantal alleenwonenden. Dat laatste is niet beperkt tot de oudere bevolking: het aantal alleenwonenden stijgt over de beschouwde periode zelfs meer bij de actieve bevolking dan bij de 65-plussers. Dit toont aan dat de gezinsverdunning niet alleen te verklaren is door de veroudering van de bevolking.

Samenvatting

De relatief beperkte gezinsverdunning in Vlaams-Brabant, in vergelijking met het Vlaams Gewest, kan verbonden worden met de boven genoemde migratie uit Brussel. Die bestaat immers vooral uit jonge gezinnen met kinderen. Vooral in de rand van Brussel is de gezinsverdunning dan ook klein of zelfs omgekeerd.

Steunpunt Data & Analyse

Provincieplein 1 - 3010 Leuven
Tel. 016 26 77 87 - data.analyse@vlaamsbrabant.be
www.vlaamsbrabant.be/dataenanalyse

Meer cijfers

<https://provincies.incijfers.be>

**Beleidsverantwoordelijke
Data & Analyse**

Gedeputeerde Tom Dehaene
Tel. 016 26 70 22 - kabinet.dehaene@vlaamsbrabant.be

Depotnummer: D/2022/8495/18